

TMMOB ELEKTRİK MÜHENDİSLERİ ODASI

**KARASAL SAYISAL YAYINCILIK ÇALIŞTAYI
KONUŞMA DÖKÜMLERİ
21 Aralık 2013**

KARASAL SAYISAL YAYINCILIK ÇALIŞTAYI KONUŞMA DÖKÜMLERİ

1.Baskı, Ankara-Nisan 2014
ISBN: 978-9944-89-880-5
EMO Yayın No: GY/2014/576

TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası
İhlamur Sokak No:10 Kat:2 06640 Kızılay Ankara
Tel: (312) 425 32 72 Faks: (312) 417 38 18
<http://www.emo.org.tr> E-Posta: emo@emo.org.tr

621.314 KAR 2014

Elektrik Mühendisleri Odası

Karasal Sayısal Yayıncılık Çalıştayı Konuşma Dönlümleri ; Çeviren
Aydın Bodur, Cihan Gerçek.--1.bs.--Ankara. Elektrik Mühendisleri Odası, 2013

89 s.:24 cm (EMO Yayın No:GY/2014/576; ISBN: 978-9944-89-880-5)

Elektrik Şebekeleri-Smart Grid

Dizgi

TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası

İÇİNDEKİLER

AÇILIŞ

I. OTURUM: KARASAL SAYISAL YAYINCILIK TEKNOLOJİLERİ VE ÜLKEMİZDEKİ DURUM

Yrd. Doç. Dr. Satılmış TOPCU <i>Bilkent Üniversitesi İSYAM Direktör Yardımcısı</i>	10
Hüseyin ÖZGÜN <i>Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Uzmanı</i>	19
Dr. Ayşe İNALÖZ <i>Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Bilişim Uzmanı</i>	27
İbrahim CÜCİOĞLU <i>Anten A.Ş. Genel Müdür Yardımcısı</i>	35
Soru-Yanıt Bölümü	41

II. OTURUM: KARASAL SAYISAL YAYINCILIĞIN EKONOMİK VE SOSYAL BOYUTLARI

Dursun GÜLERYÜZ <i>Radyo Televizyon Yayıncıları Meslek Birliği Yönetim Kurulu Başkanı</i>	54
Osman KÖSE <i>Haber-Sen Ankara 1 No`lu Şube Başkanı</i>	60
Babacan TAŞDEMİR <i>ODTÜ Medya ve Kültürel Çalışmalar Anabilim Dalı</i>	67
Özgür COŞAR <i>TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası</i>	73
Soru-Yanıt Bölümü	89

AÇILIŞ

MEHMET BOZKIRLIOĞLU (EMO Yönetim Kurulu Yazmanı)

Değerli katılımcılar, sevgili meslektaşlarım; hepiniz hoş geldiniz. Hepinizi Elektrik Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu adına saygıyla ve sevgiyle selamlıyorum.

Bildiğiniz gibi, bugün, karasal sayısal yayıncılık konusu üzerine iki oturumdan oluşan bir çalıştay yapıyor olacağız. Bilindiği gibi, bu konu ihale iptalleriyle son dönemde tekrar gündeme geldi. Bununla ilgili Elektrik Mühendisleri Odası olarak bu alanda, bu meslek alanında çok da fazla bilgi, belge, konuya dair görüş üretemediğimizi fark ettik. O yüzden, konunun tüm muhataplarını, bu konuyla ilgili tüm kamu kurumlarını, akademisyenleri bir araya getirelim, hem biz konuyla ilgili eksik bilgilerimizi tamamlayalım, hem de bu konunun tartışılmasına olanak tanıyalım istedik ve böyle bir çalıştayı organize ettik.

Dediğim gibi, konuyu iki oturumda tartışıyor olacağız. Birinci Oturumda, "Karasal Sayısal Yayıncılık Teknolojileri ve Ülkemizdeki Durumu" başlıklı bir oturum olacak, İkinci Oturumda ise "Karasal Sayısal Yayıncılığın Ekonomik ve Sosyal Boyutları" olacak. Bununla beraber, şu anda neredeyiz, nereye doğru ilerleyeceğiz, Türkiye'nin durumu ne, bunun sosyal ve ekonomik boyutlarıyla beraber incelenmesini bekliyoruz. Şu anda hem ses, hem de görüntü kaydı yapılıyor. Daha sonrasında web sayfasında bunun görüntülerini yayınlıyor olacağız. Ses dökümlerinin de alınabilmesi için, her söz alan kişi öncesinde kendisini kısaca bir tanıtırса, daha sonra bunun ses dökümlerinin bir kitapçığа dönüşmesi de daha kolay olacaktır.

Çalıştayı hepimiz için başarılı geçmesini diliyorum ve teşekkür ediyorum.

I.OTURUM

Yrd. Doç. Dr. Satılmış TOPCU

Bilkent Üniversitesi İSYAM Direktör Yardımcısı

Hüseyin ÖZGÜN

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Uzmanı

Dr. Ayşe İNALÖZ

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Bilişim Uzmanı

İbrahim CÜCIOĞLU

Anten A.Ş. Genel Müdür Yardımcısı

Soru-Yanıt Bölümü

I. OTURUM

KARASAL SAYISAL YAYINCILIK TEKNOLOJİLERİ ve ÜLKEMİZDEKİ DURUM

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Mehmet KESİM, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Öğretim Üyesi

OTURUM BAŞKANI- Değerli konuklar; hoş geldiniz.

Giriş anlamında bir-iki dakika bazı şeyler söylemek istiyorum. Sonra değerli konuşmacılarımıza söz vereceğim.

Bildiğiniz gibi, sayısal karasal yayıncılık, analoğun artık terk edilmesi anlamında Avrupa Birliğinin Komisyon kararlarıdır. En son dokümanlardan elimize geçenlerde, 25 Avrupa ülkesinde neredeyse bu süreç tamamlanmış halde, Rusya'da da 2015 yılında tamamlanması düşünülüyor. Biliyorsunuz, sayısal karasal yayıncılık, ülkelerin vazgeçilmez bir yayın biçimi. Bazen yapılmaması konusunda da görüşler öne sürülüyor, ama ben değerli konuşmacılardan bu konudaki görüşlerini ve çalışmalarını rica edeceğim.

Bu arada küçük bir not eklemek istiyorum. Sayısal yayıncılıkta etkileşim çok önemli olduğu için, sayısal karasal yayıncılıkta da "return channel terrestrial" diye bir etkileşim imkânı var. Eğer konuşmacılarımız bunlardan da söz edebilirse veya daha sonraki oturumlara ışık tutması anlamında bir-iki şey söylerlerse çok memnun olacağım.

İlk konuşmayı Satılmış Topcu hocama veriyorum.
Buyurun efendim.

Yrd. Doç. Dr. SATILMIŞ TOPCU (Bilkent Üniversitesi - İSYAM)

Hepinize hoş geldiniz diyorum.

Aslında bu sunumu direktörümüz Prof. Dr. Ayhan Altıntaş yapacaktı; ama kendisi rahatsız olduğu için gelemedi, selamlarını ilettili. Onun yerine bu sunumu ben yapıyorum.

Bilkent Üniversitesinde bir araştırma merkezimiz var; 1994 yılından beri faaliyette bulunuyoruz. Görev alanımız genellikle, spektrum yönetimi, frekans planlaması, network planlaması ve bu konularda yazılım geliştirme.

İSYAM'ı tanıttıktan sonra, 2011-2012 yıllarında yapılan frekans planlamasında bizzat görev aldık; onunla ilgili bilgi vereceğim. Kısaca İSYAM Araştırma Merkezinden bahsetmek istiyorum. Dediğim gibi, RTÜK'ün kuruluş yıldönümüyle aynı, 1994 yılında kurulduk ve ilk faaliyetimiz frekans planlamasıydı. Üniversitede, merkez kampusta kendimize ait bir binamız var. Tesis güvenlik belgesine sahibiz. 2009 yılına kadar ISO 9001 kalite belgemiz vardı; çünkü yazılım geliştiriorduk bu konuda, ürün geliştiriorduk. Proje durumuna göre, Üniversiteden yardım alarak gerekli insan kaynağını, altyapısını genişletebiliyoruz, böyle bir imkânımız var; araştırma görevlisi olsun, öğretim üyesi olsun, projemize katkılarını sağlayabiliyoruz. Şu ana kadar yaptığımız işler, telekomünikasyon ve bilgi teknolojileri alanında mühendislik araştırma-geliştirme ve tasarım şeklinde özetlenebilir. Daha çok yazılım yönünde işler yaptık, donanım işlerini fazla yapmadık. Değişik kamu kurum ve kuruluşlarına ve özel kurumlara kurs ve eğitimler verdiğimiz oldu.

Belli başlı projeler yaptık, ama en önemli iki tanesinden bahsetmek istiyorum. Birincisi, 1998-2001 yılları arasında Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumuna yaptığımız Milli Monitör Sistemi (MMS) projesinden bahsetmek istiyorum. O yıllarda adı Telsiz Genel Müdürlüğüydü, sonra kurumun ismi iki defa değişti ve nihayet Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) oldu. Burada 3 yıl boyunca, yaklaşık 20 kişilik bir mühendis ekibiyle bir yazılım geliştirdik. Milli Monitör Sistemi aslında ASELSAN ana entegratörlüğünde yapılan bir projeydi. Biz, onun altında Milli Frekans Yönetim Sistemi (MFYS) projesini geliştirdik. Bu projede geliştirdiğimiz yazılımlar daha sonra frekans planlama işlerinde de kullanılır hale geldi. Çünkü geliştirdiğimiz yazılım propagasyon hesabı yapabilen bir yazılım. Vericiyi tanıttığınız zaman, sayısal arazi yükseklik verilerini de kullanarak kaplama alanlarını, enterferans alanlarını veya uluslararası koordinasyon hesaplarını yapabilen bir yazılım geliştirildi. Tabii, işin içinde ölçüm olduğu için, monitör istasyonuna görev atayabilen kısımları vardı. Yani yaklaşık 3 yıl 20 kişiyle geliştirilen büyük bir yazılım çıktı ortaya.

Bilkent Üniversitesi

MİLLİ FREKANS YÖNETİM SİSTEMİ (SPEKTRUM MÜHENDİSLİĞİ SİSTEMİ)

1998-2001

ASELSAN ana entegratörlüğünde Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu (BTK) için MMS - MFYS Projesinde

- Propagasyon hesapları ve kaplama alanlarının tesbiti
- Enterferans analizleri
- Mikrodalga link analizi
- Frekans tahsis ve planlaması
- Uluslararası koordinasyon
- Monitör istasyonlarına otomatik görevlerin atanması ve ölçüm sonuçlarının değerlendirilmesi

için kapsamlı mühendislik analiz ve planlama yazılımlarının geliştirilmesi ve ISO standartlarında dokümantasyonu

- VT ve GIS Yazılım Teknolojileri
- Oracle VTYS
- ITU ile Uyumluluk

3

Tabii, değişik yıllarda bu frekans planlama işlerine müdahil olduk. Dediğim gibi, ilk görevimiz, 1994-1995 yıllarında RTÜK'ün bizden talep ettiği, bizim Araştırma Merkezimizden talep ettiği karasal analog radyo-televizyon frekans planlaması işlerini gerçekleştirdik. Yaklaşık bir yıl sürdü. Yine 10-15 kişilik bir ekip görev aldı bu çalışmada. Bu planlama analog radyo-televizyon servisleri için Türkiye'de yapılan ilk ulusal plandı. Ondan sonra, 1999-2000 yıllarında bunun sayısal versiyonu yaptırıldı RTÜK tarafından, yine kurumumuzda yapıldı. RTÜK'ün elemanları da her iki projede aktif görev aldı. Daha sonra, 2003 ve 2007 yıllarında Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu tarafından yapılan planlamalarda bizzat görev almasak da, danışmanlık mahiyetinde ya da değişik seviyelerde katkılarımız oldu.

2012'ye geldiğimizde, neredeyse 4. ya da 5. kez planlama yapar hale geldik. Bayağı bir tecrübe edindik. Avantajları, dezavantajları; plan hayata geçer mi, geçmez mi, baştan fikir yürütebiliyorduk artık.

Kısacası, bilgi teknolojileri olsun, spektrum yönetimi olsun veya yazılım geliştirme olsun, bu konularda bir know-how, bir veri birikimi oldu. Araştırma Merkezimizde, öğretim üyelerinin yanı sıra, full-time mühendisler de çalıştırıyoruz; hem elektrik-elektronik mühendisi, hem bilgisayar mühendisi. O andaki yürüttüğümüz projeye göre, ekip büyüyor ya da küçülüyor.

2012 yılında bizzat kurumumuzda oluşturulan proje ofisinde yürütülen karasal sayısal radyo ve televizyon frekans planlama çalışması nasıl yapıldı, ne tür girdiler sağlandı, ne tür çıktılar üretildi, kısaca bundan bahsetmek istiyorum.

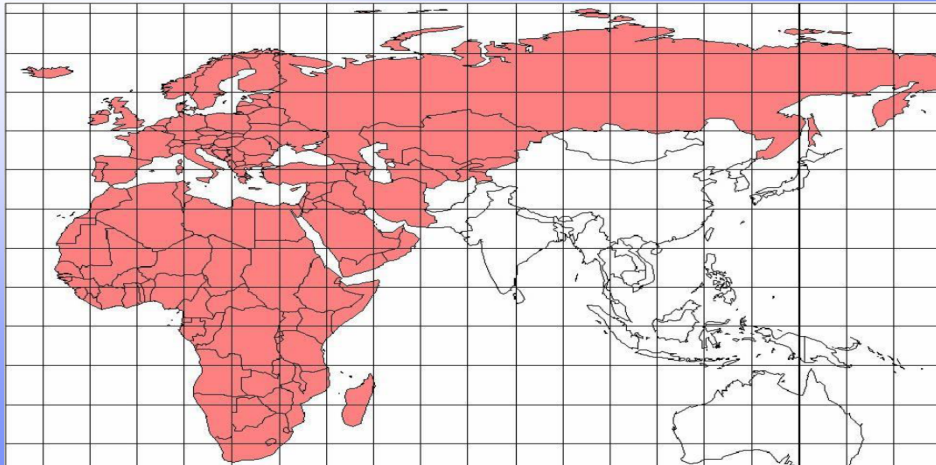
Sunumun geri kalan kısmında, kısaca özetleyecek olursam, ilk önce proje bileşenlerinden bahsedeceğim, daha sonra planlamaya girdi teşkil eden ITU RRC-06 Konferansından bahsedeceğim, daha sonra da kullandığımız veriler ve nihayetinde frekans planlarının nasıl ortaya çıktığından bahsedeceğim.

Proje bileşenlerinden bahsedecek olursak, projenin 4 ana ayağı var. Bir kere, propagasyon hesabı yapan bir yazılım kullanmanız gerekiyor. Bu kendi yazılımınız olabilir veya 3. parti bir yazılım olabilir. Bu projede iki yurtdışı kaynaklı yazılım kullandık. Birisi Fransızların (ATDI firmasının) bir yazılımıydı, diğeri de İsveçlilerin (PROGIRA firmasının) bir yazılımıydı. İkisi de yurtdışında gayet iyi tanınıyor ve tüm dünyada kullanılıyorlar. Bu yazılımlar ITU tarafından da tanınıyor ve ITU uyumlu propagasyon ve koordinasyon hesaplarını yapabiliyorlar. Bu yazılımları kullanarak, vericilerin kapsama alanları hesaplanıyor, enterferans analizi yapılabiliyor ve frekans tahsis işlemleri yapılabiliyor; çünkü bütün bunlar manuel yapılabilecek işlemler değil. Bunun yanı sıra, bir Veri Tabanı Yönetim Sistemi (VTYS) gerekiyor; çünkü mevcut vericiler olsun, yeni tasarladığınız vericiler olsun, bunları bir veritabanına atmanız gerekiyor ve aralarındaki etkileşimi bulmanız gerekiyor. Üçüncü olarak da bir Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) gerekiyor, çünkü haritayla uğraşıyorsunuz. Haritada vericilerin yerlerini görmeniz lazım; her verici hangi illeri, ilçeleri ve köyleri kapsıyor, bunları görmeniz lazım. Bu amaçla kullandığımız coğrafi bilgi sistemleri oldu ve haliyle bir başka temel girdi de sayısal haritalar kullanmak durumundayız; hem arazi yükseklik bilgisi için, hem diğer vektörel haritalar için. Yani il, ilçe ve yerleşim sınırlarını bilmemiz lazım, yolları bilmemiz lazım, hem de arazi kullanım haritası dediğimiz haritayı kullanmamız gerekli. Bütün bunlar bir frekans planlama çalışmasında kullanılması gerekli malzemeler.

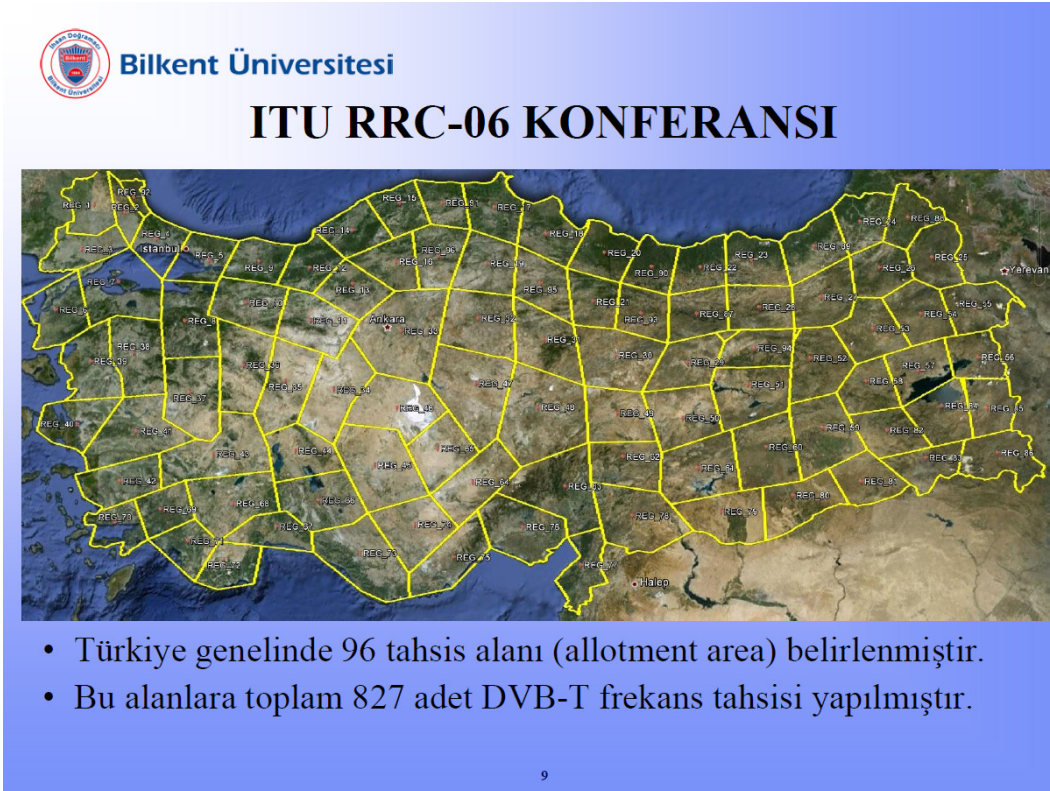
Bilkent Üniversitesi

ITU RRC-06 KONFERANSI

ITU RRC-06 Konferansıyla başlamak istiyorum. Bu konferansı yok sayamıyoruz; çünkü burada, Türkiye'yi de içeren ve haritada kırmızıya boyanan bütün ülkelerde bir planlama çalışması yapılmış hâlihazırda. Bunu yok sayıp yeniden, sıfırdan bir planlama yapmak anlamsız. Bunu yok sayamayız; çünkü ülkemiz buraya imza atmış, bazı frekanslar bazı alanlara tahsis edilmiş. O yüzden, temeli bu konferans olmak üzere planlamaya başladık. Burada, Asya, Avrupa ve Afrika'nın tamamı planlamaya dâhil edilmiş.

İsminden de anlaşılacağı gibi, bu konferans 2006 yılında yapılmıştır. Her ülke değişik bölgelere bölünmüş. Türkiye 96 değişik alana bölünmüş. Haritada onu yansıttık. Bu 96 alana frekanslar bulunmaya çalışılmış. Bir ay süren uluslararası bir konferanstır bu. Bu konferansa Türkiye'den de yetkili kurum ve kuruluşlar katılmış, Türkiye'nin frekans taleplerini ve ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmışlardır.

ITU RRC-06 Konferansında Türkiye için 96 tahsis alanına toplam 827 adet "allotment" dediğimiz alan tahsisi yapılmıştır, yani alanın tamamında kullanılabilir, noktası belirtilmemiş, koordinatları belirtilmemiş. Çünkü konferans aşamasında verici yerleri belirlenmediği için nokta tahsisi yerine alan tahsisi yapılmıştır. Biz buradan itibaren başladık. Bunu elimize aldık, "Bunun üzerine ne kadar ilave edebiliriz?" çalışmasına başladık. Ayrıca, o konferansta 36 adet noktasal tahsis de yapılmıştır; ama tahmin edebileceğiniz gibi, bunlar büyük TRT vericilerinin olduğu yerler. Tabii, haliyle ulusal çıkarlar göz önüne alındığında, bunların korunması lazımdı. RRC-06

Konferansında bunlar kayıtlara geçmiş durumda. Bunları da yerinde korumaya karar verdik tabii ki.

Planlamada kullanılan haritalardan bahsedecek olursak, Harita Genel Komutanlığından temin edilen ve yurtdışı kaynaklı veya coğrafi bilgi sistemi firmalarından edinilmiş haritalardan bahsedebiliriz. Birincisi sayısal arazi yükseklik haritası. Burada kullanılan yükseklik haritası daha önceki planlamalarda kullanılan haritalardan daha iyi çözünürlüğe sahip olan DTED-2 haritası, yani çözünürlüğü 1 saniye-1 saniye olan bir harita. Çözünürlük yaklaşık 25 metreye karşılık geliyor. Her 25 metrede bir denizden yükseklik bilgisinin olduğunu düşünün. Bu haritayı kullandığımız yazılıma entegre ettikten sonra o yazılım bunu kullanarak ve karmaşık elektromanyetik hesaplar yaparak kapsama alanlarını hesaplayabiliyor.

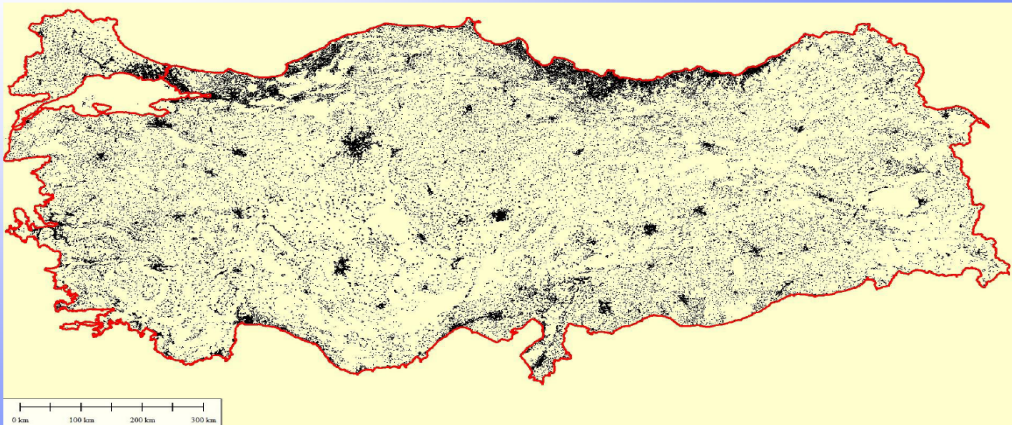
Onun haricinde, geçmiş planlamalarda kullanılmayan bir iyileştirme daha yaptık. Sayısal arazi kullanım haritası edindik, 25 metre çözünürlüklü ve 10 katmanlı. Bunu da yazılıma entegre ettik ve simülasyonlarda kullandık. Burada, alıcının olduğu bölgenin şehir mi, kırsal mı, orman mı, park mı, deniz mi olduğunu, arazinin tipini belirten bir harita. Ona göre verici ile alıcı arasındaki sinyal kaybı değişebiliyor. Bunu da kullanır hale geldik. Tabii, bu da sonuçlarımızın daha doğru olmasına yardımcı oldu.

Kapsama alanlarını belirlerken veya verici yerlerini belirlerken, RTÜK tarafından belirtilen kriterler vardı; "Toplam nüfusun şu kadarı kapsanacak, şu kadar nüfusa sahip olan yerler kapsanacak" gibi. Bu şartların sağlanıp sağlanmadığını anlayabilmek için, test edebilmek için bir nüfus haritasına ihtiyacımız vardı. Bunu da TÜİK'ten edindik. TÜİK'in 2010 yılı sonu itibarıyla yayınlamış olduğu nüfus veritabanını kullandık, bir başka kaynaktan da vektörel haritayı aldık, ikisini entegre ettik. Bu sayede geniş kapsamlı bir nüfus haritamız oldu.

Bilkent Üniversitesi

YERLEŞİM YERLERİ HARİTASI

- 31 Aralık 2010 Tarihli ADNKS Sonuçları (TÜİK)
- 37176 Yerleşim Yeri, Toplam Nüfus: 73 722 988

Gördüğünüz gibi, tüm Türkiye’de yerleşim yerlerinin sınırları belli ve o sınırlar içinde yaşayan toplam nüfus da belli hale geldi. Yani 37 bin 176 tane yere kadar noktasal bazda veya poligon bazında yerleşim yerinin bilgisi elimizdeydi. Tarih 2010 sonu, çünkü proje 2011’de başladı. Yani en son kapsamlı nüfus sayımı buydu. Şimdi 2013 yılındayız. Tabii, nüfus arttı. Bizim kullandığımız veri tabanında Türkiye’nin nüfusu 73 milyon 700 bindi, şimdi yaklaşık olarak 76 milyon oldu bildiğim kadarıyla.

Planlama çalışmalarının büyüklüğünü özetlemek istersek, dediğim gibi, yaklaşık 20 kişi katkıda bulundu. 1 yıl sonra bitirilmesi planlanıyordu; ama işler uzadı, 1 yıldan daha fazla çalıştık. Planlama süresince yaklaşık 240 adam/ay mesai sarf ettiğimizi hesapladık.

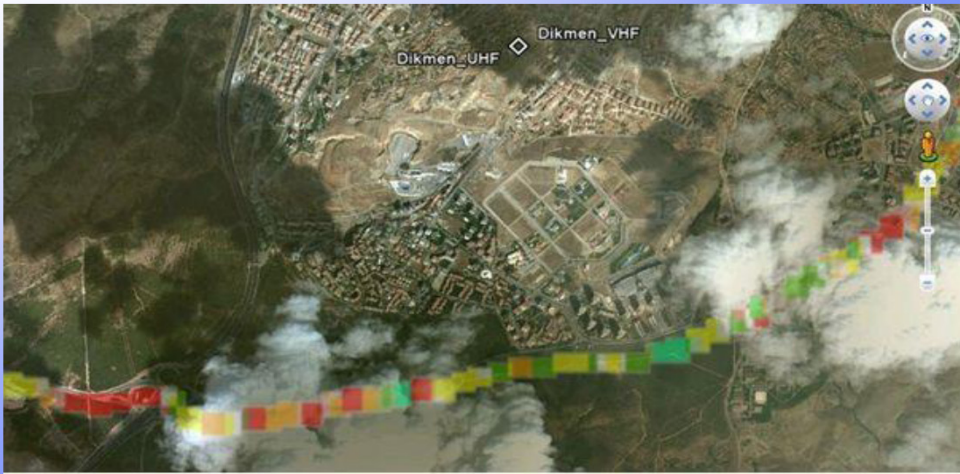
Projenin değişik aşamalarında, yani verici yerlerinin belirlenmesi olsun, bu vericilerin kapsama alanlarının hesabı olsun, enterferans analizleri olsun, en sonunda yaptığımız frekans tahsis çalışmaları olsun, 50 bin adet simülasyon yaptığımızı hesapladık ve bu 10 bin saate karşılık geliyor; yani 5 bilgisayar yaklaşık 80-100 gün geceli gündüzlü çalıştırmaya denk geliyor. Gerçekten o derece çalıştırdık, paralel şekilde simülasyonlar koşturduk. Tüm Türkiye genelinde karasal radyo ve televizyon frekans planlaması için bu büyüklükte bir çalışma yapmak gerekiyordu.

Propagasyon hesaplarımızın doğruluğu da çok merak ediliyordu. Bu, her zaman karşımıza çıkan bir soru. Onun için, yazılımı satın aldığımız yabancı firmadan saha ölçümleri yapmasını ve ölçüm sonuçlarıyla simülasyon sonuçları arasında bir korelasyon hesabı yapmasını istedik.

Bilkent Üniversitesi

SAHA ÖLÇÜMLERİ

Ankara, İstanbul, Adana ve Trabzon’da kapsamlı saha ölçümleri

Yansıda bununla ilgili bir çalışma görüyorsunuz. Şu renkli noktalarda, Ankara’da, benim de bulunduğum, bir ölçüm yapıldı. Önceden belirlediğimiz bir güzergah boyunca Dikmen-Çaldağ tepesindeki bir televizyon vericisinin sinyalini ölçmeye çalıştık, ondan sonra merkezimize dönüp simülasyon yaptık, ikisini karşılaştırdık. Olmadı, bir daha çıktık, ölçümlere göre simülasyon sonuçlarımızı ayarladık. Simülasyon sonuçlarını, yazılımda kullanılan bazı parametrelerle oynayarak, ölçüm sonuçlarına yaklaştırabiliyorsunuz, yani hata oranını minimuma indirebilmek için bir ayar yapmak gerekiyor.

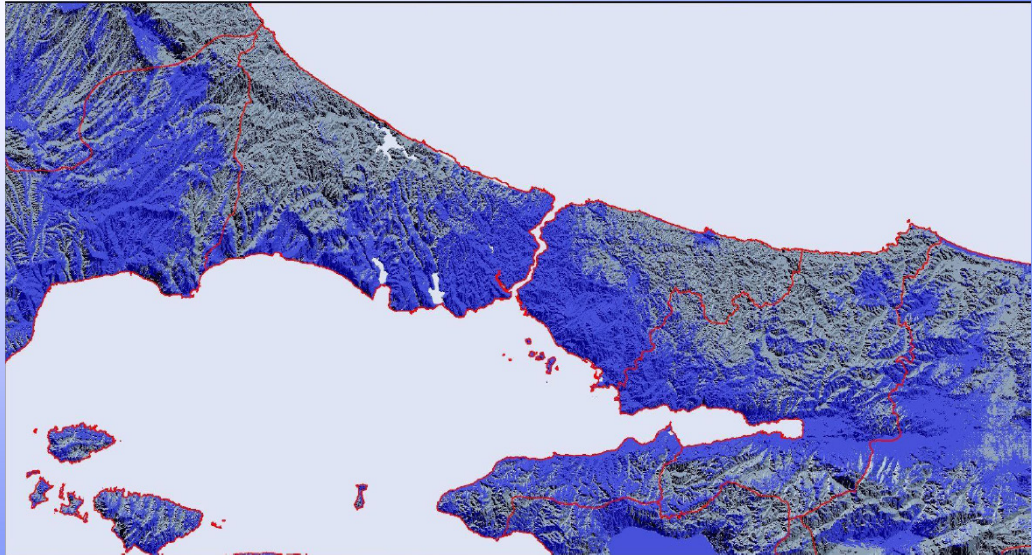
Bu ölçümler Ankara’dan sonra İstanbul, Adana ve Trabzon’da da tekrarlandı. Buralarda belli vericiler seçildi, o vericilerin parametreleri öğrenildi -ister TRT olsun, ister özel yayıncılar olsun- oraya odaklanıldı ve onun etrafında ölçümler yapıldı.

Planlama aşamalarının birincisi bittiği anda, verici yerleri belirlenmiş oldu, bunlara ana emisyon noktaları diyebiliriz, çünkü bundan sonra yaklaşık 450 tane daha yer belirlemek zorunda kaldık. Hepsini bu yansıda göstermedik. Sadece ilk aşamada Türkiye genelinde 948 verici yeri saptadık. Bu verici yerleri önce televizyon için belirlendi, sonra radyo için de kullanıldı. Radyoda sinyal daha uzağa gidebildiği için, emisyon noktası sayımız daha az oldu.

Bilkent Üniversitesi

KAPLAMA ALANLARI

Tüm il ve ilçeler ile nüfusu 2000’den fazla olan yerleşim yerleri ve otoyollar kapsanmıştır.

Kapsama alanları yansıda görüldüğü gibi çıktı. Bunlar yazılımın çıktıları, vericilere ait kapsama alanları harita üzerinde gösterildi. Altta sayısal arazi yükseklik haritası var. Maviye boyalı yerler de tek frekans ağı (SFN) dediğimiz network'lerin kapsama alanları. Bütün Türkiye için bunları boyadığımızda bu görüntü ortaya çıktı.

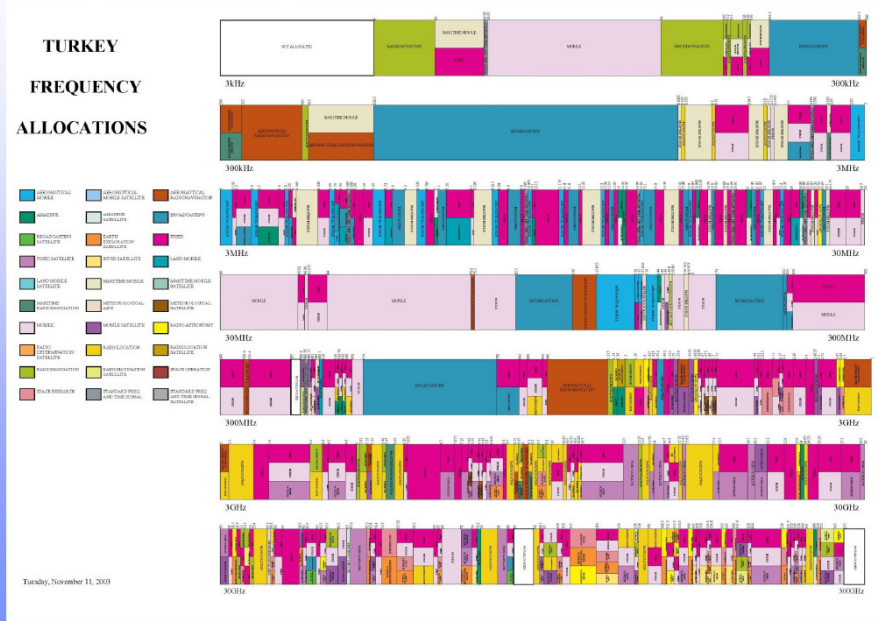
Sonuçta, Türkiye genelinde tahsis edilen frekanslardan 9 mux oluşturduk. RRC-06 konferansında belirlenen 96 tahsis alanına 779 adet frekans atadık. Önceki yansılarda bahsedilen RRC-06 konferansında 96 alana tahsis edilen frekans sayısı daha fazlaydı. Bunun farkını merak edebilirsiniz. Orada sanırım 827 yazıyordu. Bunun sebebi de şu: biz bu planlamada idarenin kararı ile, 61-69. kanalları kullanmadık. RRC-06 konferansında yapılan 61-69. kanal tahsislerini çıkarınca o sayı yaklaşık 700 e düşüyordu. Bunun üzerine çok fazla bulamıyorsunuz ama biz yine de 70-80 tane daha frekans ilave etmeye çalıştık ve 9 mux'u doldurduk. Nokta tahsisi olarak, Türkiye genelinde $948 + 451 = 1399$ tane emisyon noktası kullandık. Yani küçük köyleri dahi kapsamaya çalıştık. Teknik şartname gereği olarak nüfusu 2 bin ve üzerinde olan tüm yerleşim yerlerini kapsamamız gerekiyordu. O yüzden, 1399 emisyon noktası kullanıldı. Karasal sayısal televizyon ulusal frekans planında, tüm emisyon noktalarına, toplam olarak 11268 tane frekans atandı. Tabii, bunların içinde RRC-06 konferansında belirlenen frekanslar da var, bizim sonradan bulduğumuz frekanslar da var.

Radio frekans planlamasından da bilgi verecek olursam, emisyon nokta sayısı 1399 yerine 1059'a düştü; çünkü daha az vericiyle FM radyo kapsamı yapabiliyorsunuz. Karasal radyo servisi için analog FM planlamasını gerçekleştirdik, sayısal radyo planlaması yapmadık. Çünkü bizim projeyi yaptığımız esnada hangi teknolojinin öne çıkacağı belli değildi. Dünyada genel kabul gören bir sayısal radyo teknolojisi belirlenemedi. Karasal FM radyo ulusal frekans planında, 1059 emisyon noktasına, toplam olarak 25899 adet frekans tahsis edildi. Bunun için önce yerler belirlendi, kapsama alanları hesaplandı, enterferans analizleri yapıldı, ondan sonra frekans tahsisi yapıldı. Nihayetinde, plan ortaya çıktığında, her emisyon noktası için koordinatlar, oraya kurulacak antenin yerden yüksekliği, verici gücü, anten kazancı ve orada kullanılacak frekanslar belirlendi. Frekans planı dediğimiz çıktı ana hatlarıyla bundan ibaret. Ondan sonra plan hayata geçirileceği zaman, antenlerin hangi yöne bakacağının daha detaylı çalışılması lazım, yani hangi yöne kaç tane panel kurulacak, bunun hesaplanması gerekiyor. Genelde burada soru geliyor ama biz proje süresince o detaya kadar belirleyemedik, çünkü zaten süre kısıtlıydı. Bir de onu yapmaya kalkarsanız bir-iki yıl daha çalışmanız lazım.

Bilkent Üniversitesi

FREKANS TAHSİS TABLOSU

18

Konuşmamı buyansı ile bitiriyorum. Buyansıda, daha önceki yıllarda yapmış olduğumuz BTK projesinden elde edilen Türkiye'nin frekans tahsis tablosu (Frequency allocation table) gösterilmektedir. Bu tablo, her servis için farklı bir renk kullanarak, Türkiye'de hangi servisin hangi frekans bandını kullandığını göstermektedir. Uluslararası bazda uyumluluk için frekans tahsislerini bu tabloya göre yapmak gerekmektedir. Bizim planlama yapmaya çalıştığımız radyo ve televizyon servisleri bu tablonun küçük bir kısmını oluşturuyor. Küçük bir alan için bir sürü uğraşabiliyoruz. Tabloda görüldüğü gibi daha başka bir sürü iletişim servisleri de var, onların da planlanması gerekiyor. İSYAM araştırma merkezimiz, karasal yayıncılık servislerine ilaveten, diğer servislerin de planlanması ve koordinasyon konularında bilgi ve tecrübe birikimine sahiptir.

Teşekkür ediyorum. Benim konuşmam bu kadar. Sorularınızı memnuniyetle cevaplamaya çalışırım.

HÜSEYİN ÖZGÜN (Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Uzmanı)-

Merhaba.

Radyo Televizyon Üst Kurulunda Üst Kurul uzmanı olarak görev yapıyorum. Orta Doğu Teknik Üniversitesi Gaziantep kampusu mezunuyum. 1989 yılında üniversiteden mezun olduktan sonra TRT Bölge Vericiler Müdürlüğünde, Ankara'da 2 yıl görev yaptım. Daha sonra üniversiteye geçtim, 5-6 yıl öğretim görevliliği yaptım. Yaklaşık 9 ay da yurtdışında misafir öğretim görevlisi olarak bulundum. Daha sonra RTÜK'te göreve başladım, tekrar radyo-televizyon alanında çalışmaya devam ettim.

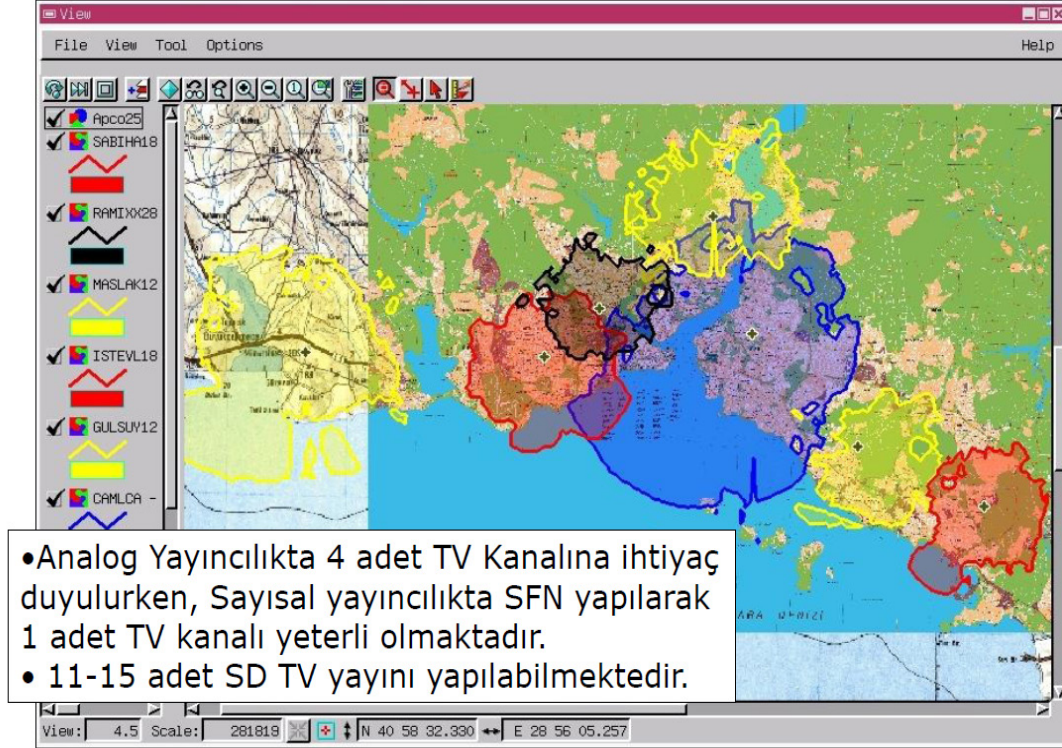
Özellikle RTÜK'ün neler yaptığını, önce mevcut durumu anlatmaya çalışacağım. Daha sonra frekans planlarından elde ettiğimiz veriler neler, onlarla ilgili sunum yapmaya çalışacağım.

Aslında Türkiye'de sadece karasal sayısal yayıncılık yok; Türkiye'de uydu yayıncılığı var, kablo yayıncılığı var, bir de karasal yayıncılık var. Karasal yayıncılık kısmı, aslında problemlili olan ve bugüne kadar çözülemeyen bir ortam. Uydu ortamında 247 adet uydu televizyon lisansına sahip kuruluş var, 77 adet uydu radyo lisansına sahip kuruluş var. Aynı zamanda 2 tane de uydu platformu var: D-Smart ve Digitürk. Bunların abone sayıları da 31.12.2012 tarihi itibarıyla sırasıyla 1 milyon 531 bin 599 ve 3 milyon 265 bin 436. Kablo ortamında ise 125 adet kablo televizyon lisansımız var, 1 adet kablo radyo lisansı var, yine kablo ortamında 2 adet kablo platformumuz var. Bu kablo platformunda, Türksat A.Ş.'nin abone sayısı Aralık 2012 itibarıyla 1 milyon 249 bin 241. TTNET A.Ş.'yi de yine kablo içinde gösteriyoruz. Bunun dışında, şu anda internet televizyonu daha netleşmedi. Onun için onları buraya almadım.

Diğer problemlili olan konu ise, karasal ortamdan lisans başvuruları bulunan kuruluşlar. Bu kuruluşların lisansları hâlâ yok, lisans alamadılar ve bu kuruluşlar 6112 sayılı Kanunun Geçici 4. Maddesi kapsamında yayınlarına devam ediyorlar. Bunların adetleri ise, televizyonda 22 adet ulusal TV mevcut, 14 adet bölgesel TV ve 184 adet de yerel TV. Radyoda ise 33 adet ulusal radyo, 80 adet bölgesel radyo ve 837 adet de yerel radyo bulunuyor.

Sayısal televizyonda yapılanlara geçmeden önce, kısaca neden analogdan sayısala geçildiğinden bahsetmek istiyorum. Aslında sebep frekans yetmezliğıydi; yani çok sayıda frekans kullanılmak isteniyor, fakat analog yayınlar buna yetmiyordu.

Analog yayıncılık ile Sayısal Yayıncılığın Temel Farkı

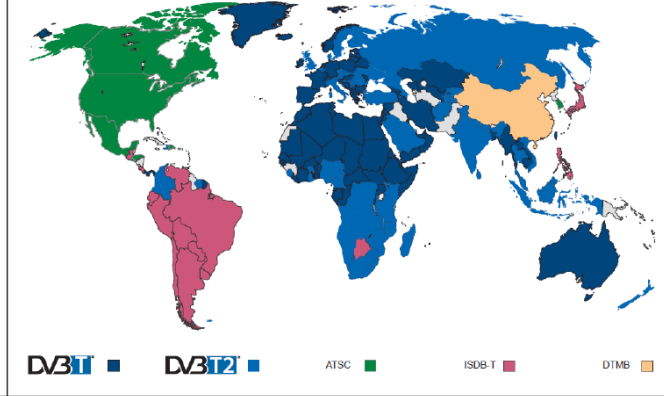
21 Aralık 2013

Kaynak: Bilkent Üniversitesi-İSYAM

3

Özellikle seçtiğim bu slaytta İstanbul'un durumu var. İstanbul'da, sadece İstanbul metropolü düşünecek olursanız, 4 tane analog kanala ihtiyacınız var; yani kanal 21, kanal 28, kanal 34, kanal 44 gibi 4 tane 8 Megahertzlik (MHz) televizyon kanalına ihtiyacınız var ve ancak bu tarzda sadece TRT 1 yayını yapabiliyorsunuz. Sayısal yayınla beraber, artık SFN dediğimiz "Single-frequency network" yapılarak, sadece tek bir kanalda bütün vericiler çalıştırılabilir hale geldi. Böyle olunca, 8 Megahertzlik 4 TV kanalı kullanmak yerine, tek 8 Megahertzlik TV kanalı kullanır hale geldiniz. Bir avantajı budur. Diğer taraftan -burada 11-15 sayısını seçtim, ama 11-15 değişebilir- şu anda 11-15 adet SD TV yayını yapma imkânı tanır hale geldi. 4 tane 8 Megahertzlik kanal yerine 8 Megahertzlik bir kanal kullandınız ve bir tane TRT 1'i iletebilecek yerde 15 TV'ye kadar size müsaade etti. Bu büyük bir imkân ve bundan dolayı da zaten özellikle televizyonda "broadcast"e ayrılmış olan 61-69 TV kanalları artık mobil hizmetler için, özellikle GSM için kullanılmaya başlandı. Bundan sonra daha da aşağı inme eğilimleri var. Bunlarla ilgili de konuşmalar yapılacaktır.

Karasal Sayısal Televizyon Sistemleri

DVB-T, DVB-T2 (Dünyada 140 dan fazla ülke tarafından kabul edildi ve birçoğunda uygulandı.)

DVB-T2 ise, 32 ülkede kabul edildi ve 24 ülkede uygulanmaya başlandı.

ATSC (ABD, Kanada, El Salvador, Meksika, Güney Kore)

ISDB-T (Japonya, Brezilya)

DMB-T/H (Çin, Hong Kong)

Kaynak: DVB Project

Dünyada kaç tane sayısal karasal yayıncılık standardı olduğuna baktığımızda, en yaygın olan DVB-T ve yeni olarak da DVB-T2 var. Dünyada 140'tan fazla ülke tarafından DVB-T ve DVB-T2 kabul edildi ve birçoğunda da uygulandı. Özellikle DVB-T epeyce uygulandı. DVB-T2 ise 32 ülkede kabul edildi ve 24 ülkede uygulanmaya başlandı.

Gördüğünüz gibi, burada en yaygın olarak kullanılan DVB-T ve DVB-T2'den sonra ATSC geliyor. ABD'nin çıkardığı standart olan ATSC, genelde Amerika Kıtası'na hitap ediyor. Japonların ISDB-T, bir de Çinlilerin DMB-T/H standardı var.

Görüldüğü gibi, biz DVB-T2'yi seçtik. Birazdan zaten parametreleri de söyleyeceğiz. Neden DVB-T2'yi seçtik? Çünkü gelinen noktada artık DVB-T'nin en son versiyonu olan DVB-T2 mevcut. DVB-T'yi seçen bütün ülkeler aslında DVB-T2'ye geçmek istiyor; fakat burada handikap, daha önceden yapmış oldukları yatırımlardan vazgeçememeleri. Bunu göze alanlar zaten geçtiler. DVB-T2'nin sadece verici boyutu yok, bir de alıcı boyutu var. Belki de en çok düşünülmesi gereken boyut bu. Ya yayınları entegre televizyonlarda alacaksınız, bunlar DVB-T2'yi alabilir olacak ya da set-top-box'larla alacaksınız. Her halükarda ikisini de değiştirmeniz gerekiyor. Onun için, bazıları bu kararı veremediler, ama genelde Avrupa'nın bu konuda önde gelen ülkeleri bunu benimsediler ve DVB-T2'ye geçtiler.

DVB-T ile DVB-T2 nin karşılaştırılması

	DVB-T	DVB-T2
Modülasyon	OFDM	OFDM
İletim Modu	2k ve 8k	1k, 2k, 4k, 8k, 16k ve 32k
Güvenlik Aralığı	1/32, 1/16, 1/8 ve 1/4	1/128, 1/32, 1/16, 19/256, 1/8, 19/128 ve 1/4
Kodlama Oranı	1/2, 2/3, 3/4, 5/6 ve 7/8	1/2, 3/5, 2/3, 3/4, 4/5 ve 5/6
Modülasyon Tipi	QPSK, 16-QAM ve 64-QAM	QPSK, 16-QAM, 64-QAM ve 256-QAM
Band Genişlikleri	6 MHz, 7 MHz ve 8 MHz	1.7 MHz, 5 MHz, 6 MHz, 7 MHz, 8 MHz ve 10 MHz

21 Aralık 2013

5

Burada, kısaca DVB-T ile DVB-T2 arasında ne fark var, onu bir görelim istedim. Her ikisinde de OFDM modülasyon tekniği kullanıldı, burada bir değişiklik yok. Daha önceden iletim modu 2K ve 8K iken, şimdi 1K, 4K, 16K ve 32K iletim modları eklendi. Bunun anlamı şu: Özellikle OFDM’de kullanılan taşıyıcı sayısının artırılması ya da azaltılması bununla birlikte daha esnek hale geldi. Güvenlik aralığı da şöyle: Sayısalda zaten en büyük avantajlardan SFN’e imkân sağlayan, alıcının kabiliyetinin iyileştirilmesi, alıcının kabiliyetinin gecikmeli gelen yayınları belirli bir süre pozitif olarak alabiliyor olmasıdır. Zaten en büyük avantaj alıcıdan kaynaklanıyor. Sizin yayınlarınız eğer belirli bir güvenlik aralığı içinde gelirse, sizin yayınlarınızı pozitif olarak -aynı yayın tabii, 4 tane vericiden aynı yayın yapılıyor- yapıcı etkide bulunuyor. Bunun için, güvenlik aralığı da oldukça genişletildi. 1/128’den tutun, 19/256 ve 19/128 de bunlara ilave edildi.

Kodlama oranlarında yine küçük çaplı değişiklikler var. En önemli değişikliklerden birisi de, modülasyon tipinde 256 QAM kullanıldı. 256 QAM kullanılması demek, bir taşıyıcıda göndereceğiniz bit sayısının artması demek. Bu da oldukça büyük bir imkân sağladı. Çünkü artık 16 biti bir taşıyıcıda gönderebilir hale geldiniz. Bir de bunu 32K ile çarparsanız, kapasitenin ne kadar artmış olduğu buradan da görülebilir olacaktır.

Bant genişlikleri DVB-T'de 6 Megahertz, 7 Megahertz ve 8 Megahertz iken, DVB-T2'de bu 5 Megahertz, 1.7 Megahertz ve 10 Megahertz olabilecek şekilde geliştirildi.

İhale öncesi neler yaptık? İhale öncesi, 6112 sayılı Kanun gereği, Türkiye Karasal Sayısal Televizyon Ulusal Frekans Planı hazırlandı. Geçiş dönemi, yani analog yayınlarla karasal sayısal yayınların beraber yürütüleceği dönemde uygulanacak Geçiş Dönemi Analog Televizyon Uygulama Planı hazırlandı. Karasal sayısal televizyon yayınına geçiş uygulama takvimi il bazında belirlendi. Karasal FM Radyo Ulusal Frekans Planı hazırlandı.

Demin Sayın hocam Satılmış Topcu Bey'in de belirttiği gibi, planlamaların ihalesi GATE Elektronik tarafından alındı. Alt yüklenici olan Bilkent Üniversitesi İSYAM Araştırma Merkezinde bu planlamalar yapıldı ve ATDI yazılımı kullanıldı. RTÜK'ün görevlendirdiği 5 mühendis de burada görev aldı.

DVB-T2'de, planlama yapmadan önce parametreleri seçmeniz gerekiyor. Hangi parametreleri seçeceksiniz, ne için seçeceksiniz, bu önemli. 16 tane büyük şehirde, bina içi taşınabilir alış (portable indoor) için planlama yapıldı, bunun dışındaki yerlerde de "portable outdoor" dediğimiz bina dışı 1.5 metre anten yüksekliğinde alış için planlama yapıldı. Planlama VHF bandında 5. ila 10. kanallar arası yapıldı ve UHF bandında da 21-60. kanallar arası yapıldı. Biliyorsunuz, VHF bandında iki tane daha kanalımız var; 11 ve 12. VHF bandı kanalları. Bunlar T-DAB'a ayrıldığı için, bunları burada kullanmadık. Ayrıca, 61-69. kanalları da sadece sayısal yayına geçiş dönemi olan analog yayınlarla sayısal yayınların birlikte yapılacağı dönem için kullanacağız. Bunu da Analogdan Sayısala Geçiş Uygulama Planı'nda kullandık sadece. 2015'ten sonra bu kanallar tamamen BTK'nın inisiyatifine bırakılacak ve onlar bunun kararını verecek.

DVB-T2 standardı ve sıkıştırma tekniği olarak MPEG-4 seçildi. Biliyorsunuz, zaten burada iki tane konu var. Birinden bahsettik. Frekans talebi çok fazla olduğu için, "Onu nasıl minimize ederiz"le uğraşan bir SFN tekniğiyle bu halledilmişti. İkinci kısım ise, yaklaşık olarak 170 Megabit/saniyelik bir SD analog televizyonun sayısala dönüştürüldüğünde bir kapasitesi var. Bunu direkt olarak iletmeniz mümkün değil, bunu sıkıştırmanız lazım. Daha önceden, DVB-T'de genelde bu MPEG-2'yle sıkıştırılıyordu. MPEG-2'yle sıkıştırıldığında, yaklaşık 8 Megahertzlik kanaldan 4-5 tane SD yayın yapılabilirdi. Şimdi ise MPEG-4'le sıkıştırılabildiği için, artık 11-15 arası SD kanala müsaade eder hale geldi. Tabii, bu ilerleme durmuyor, MPEG-5 konuşulmaya başlandı. MPEG-5'te de bu kapasitenin yaklaşık 2 kat daha artacağı söyleniyor. Tabii, bunun sonu gelmez, ama bir yerde bu işin bitirilmesi lazım. Aslında bizim sıkıntılarımızdan birisi de bu. Hâlâ lisanslayamadığımız bir alan mevcut ve bu

alana bir de yeni bir teknolojiyle girmeye çalışıyoruz. Dolayısıyla sıkıntı iki boyutlu. Başka ülkelerde bu yok, onlar lisanslamışlar ve şu anda sayısala geçmeye çalışıyorlar. Biz ikisini birlikte yapmaya çalışıyoruz.

DVB-T2 Planlama Parametreleri

Planlama Parametreleri	
Yayın Standardı	DVB-T2
Sıkıştırma Tekniği	MPEG-4
Taşıyıcı Modu	32k
Güvenlik Aralığı	19/256
Modülasyon Tipi	64 QAM
Kodlama Oranı	2/3
Kapasite	27 Mbit/s
Alış Tipi	Portable Indoor ve Portable Outdoor

- VHF Bandı: 5-10. kanalları (7 MHz) ile
- UHF Bandı: 21-60. kanalları (8 MHz), 16 Büyükşehir için portable indoor, diğer yerleşim yerleri için portable outdoor olarak planlanmıştır.

21 Aralık 2013

7

“Portable indoor”un 16 büyük şehir merkezi için olduğunu söylemiştik. Modülasyon tipi portable indoor olduğu için 64 QAM seçildi. Eğer portable indoor olmasaydı, belki bunu daha yüksek kapasite elde etmek için 256 QAM olarak yapabilecektik; ama bu böyle seçildi. Güvenlik aralığı 19/256, taşıyıcı modu 32K, kodlama oranı 2/3 ve bu parametreler seçildiğinde elde edeceğimiz kapasite de 27 Megabit/saniyelik bir kapasite.

RRC-06 planına göre Türkiye 96 bölgeye ayrıldı ve bu bölgelerde 827 adet TV frekans kanalı tahsis edildi. Buradan neler elde ettik, onları biraz gözden geçirelim.

VHF bandında 1 multipleks elde ettik, UHF bandında ise 8 adet multipleks şebekesi elde edildi, toplamda 9 adet. VHF multipleksi şu anda yedek olarak bırakılmıştır. UHF bandından ise 1 multipleks, MUX-2 TRT’ye tahsis edilmiştir. TRT burada 1 HD ve 8 SD yayın yapma kararı almıştır, UHF bandından ise 5 adet multipleks şebekesi planlanmış: MUX-3, MUX-4, MUX-5, MUX-7 ve MUX-8. Bunlar ulusal karasal yayıncılık için ayrılmıştır. UHF bandında ise 1 multipleks şebekesi MUX-6 bölgesel ve yerel karasal sayısal yayıncılık için ayrılmıştır. MUX-9 ise olmasına rağmen, 17 yerde allotment frekansına sahip olduğu için, ileride belki kanal bulunarak, bunlarla ilgili de çalışmalar yapılacaktır. Şu anda bununla ilgili bir şey söylememiz mümkün değil.

Üretilen planlardan bir tanesi de Karasal Sayısal Televizyon Yayınına Geçiş Uygulama Planı'ydı. Karasal sayısal televizyon yayınına geçiş uygulama takvimi buna göre hazırlandı. Bu takvimde, 1 Kasım 2013 tarihi itibarıyla Ankara'da yayına geçmemiz gerekiyordu. Tabii, ihalenin durdurulması sürecinden bahsedeceğim. 1 Aralık 2013 tarihinde Bursa, 8 Aralık 2013 tarihinde İstanbul olmak üzere, büyük şehirlerden başlayarak bir geçiş takvimi belirlendi. Bu takvim, aslında Analogdan Sayısala Geçiş Uygulama Planının uygulandığı; yani hem analog yayınların olduğu, hem de sayısal yayınların birlikte olacağı bir dönemi kapsıyor. Bu ne zaman başlayacak, ne kadar süreyle bu olacak? Tabii, analog yayın sayısında azalma olacak -bizim planımızda ne kadar varsa, sadece onlara müsaade edilecek- ve geçiş süreci Aralık 2014 itibarıyla tamamlanacak şekilde planlandı. Analog yayınlarla sayısal yayınların birlikte olacağı süre ilden ile değişik durumda, 3-12 ay arasında olacak şekilde planlandı. Sonuç itibarıyla 2015 yılı Mart ayı itibarıyla da tamamen analog yayınların sonlandırılması plana bağlanmıştı; ama eğer ihalelere devam edilirse, bunlar revize edilecek. Geçiş uygulama takvimimiz de yine RTÜK internet sitemizde yayımlanmıştır.

Ayrıca RTÜK, alıcı boyutunu da biraz değerlendirmek istedi. Alıcı boyutu aslında maliyet açısından da çok önemli bir yekûn oluşturuyor. Alıcıyla ilgili olarak, 6112 sayılı Kanunun 37. Maddesi kapsamında, rekabetin sağlanması, düşük kaliteli alıcı cihazlarının ithal edilmesinin önlenmesi ve yerli üretimin teşvik edilmesi amacıyla bir alıcı gereksinimleri dokümanı hazırlandı ve bu, TSE Teknik Kurulunun 21 Şubat 2013 tarihli toplantısında standart haline getirildi. Bu standart, "İkinci Nesil Sayısal Karasal Televizyon Yayınları Sistemi (DVB-T2) İçin Televizyon Alıcıları - Genel Kurallar" diye isimlendirildi. Aslında bu standardın yayımlanmış olması çok bir şey ifade etmiyor. Bizim buradaki amacımız, dışarıdan giren, ithal edilen alıcıların belirli bir standarda sahip olması, düşük kaliteli cihazların girmemesi ve rekabet ortamının da oluşmasıydı; ama bu standardın yayımlanması çok bir şey ifade etmiyor, sadece siz standardınızı yayımlıyorsunuz. Bunun zorunlu olması lazım. Zorunlu olabilmesi için de Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığında bunun zorunlu standart haline getirilmesi gerekiyor ve Resmi Gazete'de yayınlanması gerekiyor ki, ancak o zaman bütün kuruluşlar buna uysunlar. Bunun için bizim çalışmalarımız devam ediyor, söz konusu Bakanlıkla ilgili çalışmalar devam ediyor. Ayrıca bir de ulusal standarda uygunluğun denetlenmesi için test ve onay merkezi kurulmasıyla ilgili çalışmalar var. Tabii, bu, zorunlu standart olursa olacak bir çalışma. Bununla ilgili daha önceden BTK ve TSE nezdinde çalışmalar yapıldı. Özellikle TSE yüzde 90 oranında bunu gerçekleştirebileceğini deklare etti; ama tabii, zorunlu standart olmasına bağlı olarak, bununla ilgili gelişmeler de sanıyorum devam edecek.

Karasal Sayısal Televizyon Yayın Lisansı Sıralama İhaleleri-1

Karasal Sayısal Yayın Lisans Tipleri ve Yayın Teknikleri			
Lisans Tipi	Yayın Tekniği	Yayın Tipi	Sayısı
Ulusal TV (T1)	HD	Genel	8
Ulusal TV (T1)	HD	Tematik	3
Ulusal TV (T1)	SD	Genel	11
Ulusal TV (T1)	SD	Tematik	11
Bölgesel TV (T2)	SD	Genel	4
Yerel TV (T3)	SD	Genel	7

Karasal sayısal televizyon yayın lisansı sıralama ihalesine neler ihale edildi? Ulusal yayında 11 adet HD kanal ve 22 SD kanal için ihale yapıldı. Bir de bunları yayın tipine göre genel ve tematik olarak isimlendiriyoruz. Tematik, genelde belli bir konu üzerine yayın yapan; diğerleri de genel amaçlı, bildiğimiz tip yayıncılık. Bizim mevzuatımız gereği böyle bir durum var. 8 adet HD genel için çıktı, 3 adet HD tematik, 11 adet SD genel ve 11 adet SD tematik ve bölgesel yayın için 4 adet SD genel, yerel için de 7 adet SD genel için ihaleye çıktı.

Karasal sayısal televizyon yayını sıralama ihalesi, 16-17-18 Nisan 2013 tarihlerinde ulusal karasal televizyon yayınları için tamamlandı. Bölgesel için, 29-30 Nisan 2013 tarihleriyle 2 ve 3 Mayıs 2013 tarihlerinde gerçekleştirildi. Karasal yerel sayısal televizyon yayın lisansı için ise 24-25-26-27-28 Haziran 2013 ile 1-2 Temmuz 2013 tarihleri arasında Ankara'da ihale yapıldı. Bunlar gerçekleştirildi. Daha sonra ihalemiz durduruldu. Ankara 8. İdare Mahkemesi'nin 11.07.2013 tarih ve 495 sayılı yürütmeyi durdurma kararıyla ulusal kanalların ihalesi durduruldu; ama RTÜK, bu ihalenin durdurulmasıyla ilgili olarak, sadece ulusal kanalların ihalesinin durdurulacağını, bölgesel ve yerel sayısal TV yayın lisansı sıralama ihalesiyle ilgili işlemlerin devam edeceğini internet sitesinden duyurdu ve bu konuda da karar aldı.

Gelinen durum itibarıyla ulusal ihaleyle ilgili bütün işlemler durdu, ama bölgesel ve yereller devam ediyor. Zaten İzin Tahsisler Daire Başkanımız da burada. Daha önce yürütmeyi durdurma kararı alınmıştı, ama şu anda tamamen ulusal yayın ihalelerinin iptal edildiğiyle ilgili bize net olarak ulaşmayan bir durum var. Ama herhalde ulusallar bu aşama itibarıyla sonlandırıldı diyebiliriz.

Hepinize teşekkür ediyorum. İyi günler.

Dr. AYŞE İNALÖZ (Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu Bilişim Uzmanı)-

Öncelikle herkesi saygıyla selamlıyorum.

Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumunda bilişim uzmanı olarak çalışmaktayım.

Bugün sizlere, radyo ve televizyon servisleri, uluslararası yükümlülükler ve mevcut düzenlemeler hakkında bilgi vereceğim. Sunum planı olarak, en başta medya hizmetlerinin iletiminden biraz bahsedeceğim. Daha sonra radyo ve televizyon yayıncılığı, ülkemizdeki yayıncılıktan sorumlu kurumlar ve düzenlemeler, uluslararası yükümlülükler ve bağlamda Uluslararası Telekomünikasyon Birliğinin bu konudaki çalışmalarından bahsetmek istiyorum.

Medya hizmetlerinin sunulması, ses, görüntü, multimedya ve data servislerini içeren radyo ve televizyon yayıncılığı temel olarak gönderinin halka sunulmasını amaçlamaktadır. Bu sistemler, şebeke, frekans planlaması ve kullanım regülasyonunu gerektirmektedir. Bir zamanlar radyo yayını radyolarımız vasıtasıyla, televizyon yayınlarını ise televizyonlar vasıtasıyla almaktaydık. Bugün ise alma vasıtaları oldukça gelişmiştir. Tablet bilgisayarlar, telefonlarımız ve bir sürü cihazlar buna hizmet etmektedir. Medya hizmetlerinin sunumunu ikiye ayırabiliriz. Birincisi yayıncılıkla, diğerini de geniş bantla alabilmemiz mümkün. Yayıncılığı karasal uydu vasıtasıyla ve kablo vasıtasıyla alabiliyoruz. Geniş bantta ise, XDSL, fiber ve mobilden bahsetmemiz mümkündür.

Bugün acaba hâlâ karasal yayıncılığa ihtiyaç var mı? Sunumun ilerleyen kısımlarında bundan bahsedeceğiz. Diğer konuşmacılar zaten bundan bahsetti, ama belki bahsedilmeyen yönlerine değinmek yerinde olacaktır.

Radyo ve televizyon yayıncılığının başarı hikâyesinin temeli aslında karasal yayıncılığa bağlıdır. Kablo ve uydu gibi diğer dağıtım formları pek çok ülkede karasal platformun önüne geçmiştir; ancak, karasal yayıncılık dünyanın pek çok bölgesinde radyo ve televizyon programlarının izleyici ve dinleyicilere iletilmesinde birinci rol oynamaktadır. Radyo ve televizyon yayıncılığı trendlerini belirleyen karasal yayıncılıktaki iki önemli gelişmeden bahsedecek olursak, birincisi, tüketicilere geniş bant internet erişimi sağlayan yüksek kapasiteli veri şebekelerinin hızla yaygınlaşması, internet yayıncılıkta ses ve görsel içeriğin iletiminde artan bir öneme sahiptir. Sayısal yayıncılık teknolojisine geçişle bant genişliğinin oldukça artması ve daha fazla servis, resim kalitesi ve kapsama alanının iyileştirilmesi sağlanmaktadır.

Karasal yayıncılık şebekeleri ağırlıklı kamu hizmetlerinin iletiminde anahtar bir rol üstlenmektedir. Kriterler bakımından, teknik kapasite, erişim, masraf ve

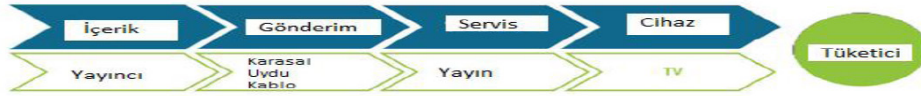
kamu hizmetiyle kıyaslandığında teknik etkinlik ve maliyet etkileri bakımından, diğer hiçbir platform karasal yayıncılık şebekeleri kadar bu özellikleri kendinde toplayamamaktadır.

Karasal Yayıncılık Şebekesi

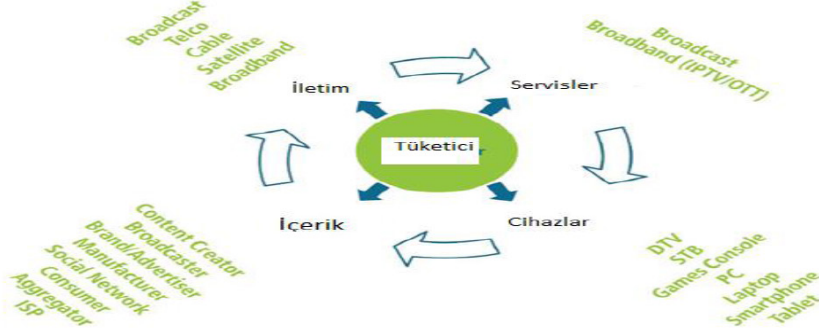

Gönderim, servis, içerik ve cihazlar tüketicilere daha çok seçenek ve esneklik sağlamakta ve endüstride yeni iş modelleri yaratmaktadır.

2005

2011

10

Bu slaytta, 2005-2011 yılı arasında karasal yayıncılık şebekesinin değerlendirmesini görüyoruz. Gönderim, servis, içerik ve cihazlar tüketicilere daha çok seçenek ve esneklik sağlamakta ve endüstride yeni iş modelleri yaratmaktadır. 2005 yılında içerik sadece yayıncılar vasıtasıyla sağlanırken, 2011 yılında bu seçenek artmış, burada daha çok sosyal şebekeler, tüketiciler buna dâhil olmuştur. İletim bakımından karasal, uydu ve kablo varken 2005 yılında, 2011 yılında buna bir de geniş bant eklenmiştir. Cihazlar bakımından sadece televizyon varken, daha sonra tabletler, bilgisayarlar, cep telefonlarımız buna dâhil olmuştur ve tüketiciye sunulmuştur.

Avrupa Birliği'nin geniş bant hedeflerine bakacak olursak, 2020 yılı için, evrensel kapsamanın 30 Megabit/saniye ve popülasyonun en az yüzde 50'sinin 100 Megabit/saniye olması amaçlanmaktadır. Bu program bir geniş bantla sağlanacak olursa, ortalama hız aslında 3 Megabit/saniye; ama karasal yayıncılıkla bu hizmet sağlandığı zaman, bunun 100-200 Megabit/saniye hızında olacağı öngörülmektedir. Kıyaslandığında, bu daha yüksek oranda olacaktır hız bakımından. Burada aslında karasal yayıncılığın ekstra bir özelliğini görmüş oluyoruz.

Yayıcılıkla ilgili ülkemizdeki yasal düzenlemelere göz atacak olursak, 5 Kasım 2008 tarihli 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu ve 3 Mart 2011 tarihli 6112 sayılı RTÜK Kanunundan bahsetmek mümkündür. Burada, ülkemizdeki yayıncılıktan sorumlu kuruluşlar arasında benim çalışmakta olduğum Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, yayıncılık dâhil, telekomünikasyon servislerinin frekans tahsisini gerçekleştirmekte ve uluslararası frekans koordinasyonu yapmaktadır. RTÜK ise, 3 Mart 2011 tarihli 6112 sayılı Kanunun 26. Maddesi uyarınca, karasal radyo ve televizyon yayınları için; 05.11.2008 tarihli 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanununun 36. Maddesine göre, Üst Kurula tahsis edilen frekans bantları çerçevesinde televizyon kanal ve radyo frekans planlarını yapmakla yükümlendirilmiştir. Frekans planlarında, ulusal, bölgesel, yerel karasal ağların sayıları ve türleri, sayısal yayınlar için multipleks sayılarını belirlemekten sorumludur.

Ülkemizdeki Yayıncı Sayısı

KARASAL	UYDU+KABLO+KARASAL MEDYA HİZMET SAĞLAYICISI: 1311
- TELEVİZYON 25 ulusal 15 bölgesel 207 yerel	Kablo Platform 2 (1.4 Million subscriber)
TOPLAM 247	Uydu Platform: 2 (4.8 Million subscriber) (31.12.2012)
- RADYO 38 Ulusal 98 bölgesel 922 yerel	
TOPLAM 1058	

Source: EMO Conference, 17 May 2013

15

Ülkemizdeki yayıncılık platformları arasında, karasal, kablo, uydu ve IP'ye dayalı platformları görüyoruz. Bu slaytı aslında geçen sene hazırlamıştım, ama bu sene de daha detaylı olarak bu sayılardan bahsettik.

Uluslararası yükümlülükler kapsamında, Uluslararası Telekomünikasyon Birliği'nden (ITU) bahsetmek istiyorum. Uluslararası Telekomünikasyon Birliğinin "Radyokomünikasyon Sektörü" adı altında bir bölümü var. Bu bölüm, dünya radyokomünikasyon konferanslarını düzenliyor; bölgesel konferanslar, radyo regülasyonları ve çalışma grupları vasıtasıyla çalışmalarını sürdürüyor. Biz de ülke

olarak bu çalışmalara katılıyoruz. Satılmış Hocamın da bahsettiği gibi, mesela RRC-06 toplantısına katılıyoruz, ülke olarak dünya radyokomünikasyon konferanslarına katılmaktayız. Uluslararası Telekomünikasyon Birliğinin Radyokomünikasyon Sektörü, radyo frekans spektrumu, uydu yörüngeleri gibi kıt kaynağa sahip yayıncılık, amatör, uzay araştırmaları ve acil durum haberleşmesi gibi servislerinin küresel idaresinde önemli bir rol oynamaktadır. Ana amacı, radyokomünikasyon sistemleri arasında enterferans olmadan işlemlerin yürütülmesini sağlamaktır. Radyo regülasyonlar ve bölgesel anlaşmaların yürürlüğe konulmasıyla ve dünyada radyokomünikasyon konferansları vasıtasıyla bu çalışmalar yürütülmektedir.

ITU, Dünya Radyokomünikasyon Birliği aslında frekans bölgeleri olarak dünyayı 3'e ayırmıştır. Ülkemiz de birinci bölgede bulunmaktadır. Burada frekans planları, servisler, frekans tahsisi "allocation" olarak adlandırılmaktadır. Bu, ITU'nun yayınladığı kitapçıkta basılmaktadır ve dünya radyokomünikasyon konferansları vasıtasıyla gerçekleştirilmektedir. Bölge ya da ülkeler arasındaki planlamalar "allotment" olarak adlandırılmakta ve frekans tahsisleri ise "assignment" olarak adlandırılmaktadır.

ITU tarafından Karasal Yayıncılık İçin I. Bölge'de yer alan Türkiye'ye Tahsis Edilmiş Frekans Bantları

- Low frequency (LF) and medium frequency (MF)
 - 148.5-283.5 kHz
 - 525-1606.5 kHz
- High Frequency (HF)
 - 5900-6200 kHz
 - 7200-7300 kHz
 - 7300-7400 kHz
 - 7400-7450 kHz
 - 9400-9900 kHz
 - 11600-12100 kHz
 - 13570-13870 kHz
 - 15100-15800 kHz
- Very High Frequency (VHF) bands
 - 17480-17900 kHz
 - 18900-19020 kHz
 - 21450-21850 kHz
 - 25670-26100 kHz
- Ultra High Frequency (UHF) bands
 - 87.5-108 MHz (FM radio)
 - 174-230 MHz (TV)
 - 470-790 MHz
 - 790-862 MHz (DD spektrum)

Burada, ITU tarafından karasal yayıncılık için, birinci bölgede yer alan Türkiye için tahsis edilmiş olan frekans bantlarını görmekteyiz.

Dünyada radyokomünikasyon konferansları her 4 yılda bir yapılmakta ve bu konferanslar ile radyo frekans spektrumu yer merkezli ve yer merkezli olmayan uydu yörüngeleri idaresini sağlayan uluslararası bir anlaşma olan ITU/RR, yani regülasyonlar gözden geçirilmektedir.

(ITU/BR) Çalışma Grubu 6 – Yayıncılık Servisleri

Structure

- [Working Party 6A \(WP 6A\) - Terrestrial broadcasting delivery](#)
- [Working Party 6B \(WP 6B\) - Broadcast service assembly and access](#)
- [Working Party 6C \(WP 6C\) - Programme production and quality assessment](#)
- [Joint Task Group 4-5-6-7 \(JTG 4-5-6-7\) - WRC-15 Agenda items 1.1 and 1.2](#)

1.1 to consider additional spectrum allocations to the mobile service on a primary basis and identification of additional frequency bands for International Mobile Telecommunications (IMT) and related regulatory provisions, to facilitate the development of terrestrial mobile broadband applications, in accordance with [Resolution 233 \(WRC-12\)](#)

1.2 to examine the results of ITU-R studies, in accordance with [Resolution 232 \(WRC-12\)](#), on the use of the frequency band 694-790 MHz by the mobile, except aeronautical mobile, service in Region 1 and take the appropriate measures;

21

ITU'nun çalışma grupları da var. Burada yayıncılıkla ilgili olanları kısaca özetlemeye çalıştım. Mesela, Working Party 6A, karasal yayıncılıkla ilgili çalışmalarını sürdürüyor. Bütün ülkeler bunlara katılmakta, ülkemiz de zaman zaman katılmaktadır. Ama bunlar alt çalışma gruplarıdır. Burada gördüğünüz gibi, 6B, 6C ve diğer alt çalışma grupları mevcuttur.

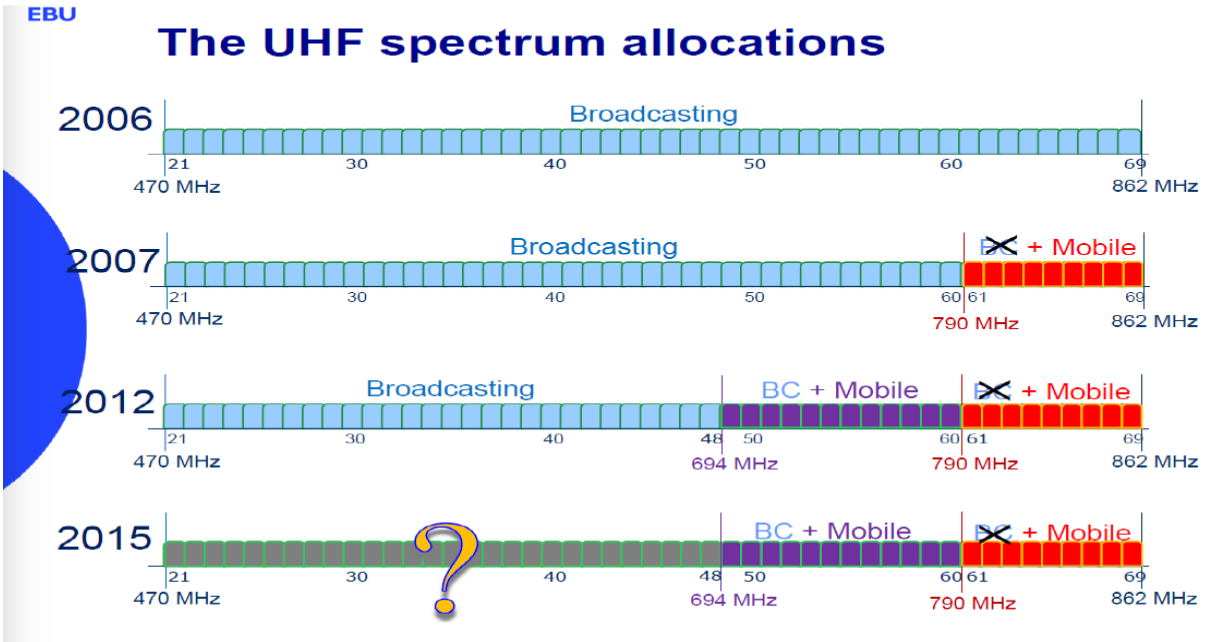
Bir de bölgesel yayıncılık konferansları, anlaşmalar ve karasal yayıncılık planlarından bahsetmek istiyorum. Aslında her yıl çeşitli konferanslar gerçekleştirilmekte ve yayıncılık planları yapılmaktadır. İlk yayıncılık planı diyebileceğimiz, Stockholm'de 1961 yılında gerçekleştirilmiş olan Stockholm 61 Anlaşması ve Planı, Avrupa bölgesindeki televizyon ve ses yayıncılığı için gerçekleştirilen bir plandır. Bizim kullandığımız planlar arasında, Cenevre 84 Planı vardır. Bu, daha çok analog hizmetler için kullanılan bir frekans planıdır. Bir de Cenevre 06 Anlaşması, en çok kullanılan, Cenevre'de 2006 yılında gerçekleştirilmiş olan Dünya Radyokomünikasyon Konferansı sonrasında hazırlanmış olan bir plan. VHF ve UHF analog sayısal yayın planı, dünyanın 1. ve 3. bölge frekans bantları, 174-230 Megahertz ile 470-862 Megahertz arasındaki frekans bandını içeren bir anlaşmadır.

Dünya genelinde pek çok ülke sayısal yayıncılığa geçiş aşamasındadır. Cenevre 06 Anlaşmasına göre 1. bölge ve 3. bölgede yer alan ülkeler bu geçiş için zaman planlamasını şu şekilde yapmışlardır: 470-862 Megahertz arasındaki UHF bant IV/V ve 174-230 Megahertz arasındaki VHF bant III için sayısal yayıncılığa geçiş periyodunun sonu 17 Haziran 2015 olarak belirlenmiştir.

Bir de sayısal pay konusundan bahsetmek istiyorum. Sayısal yayıncılığa geçiş ile radyo spektrumunun yüksek kaliteli önemli bir kısmı boşalacak olup, bu kısım sayısal pay, "digital dividend" olarak adlandırılmaktadır. Bu bölüm, yeni servis ve teknolojilerde kullanılabilecektir.

Sayısal Pay

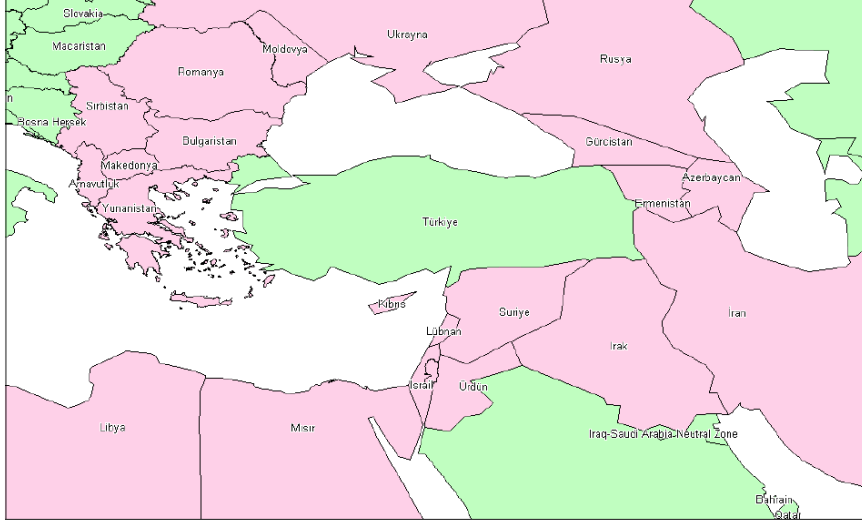

28

Burada, yıllara göre değişen durumu görmekteyiz. 2006 yılında, yaklaşık 478 Megahertz alandaki frekans bandındaki tüm bölümler yayıncılık için ayrılmışken, 2007 yılında 790-862 Megahertz arasındaki bölüm sayısal pay 1 olarak aktarılmıştır. Daha sonra 2012'de 694-790 Megahertz arasındaki bölüm ise sayısal pay 2 olarak mobil servislere ayrılma kararına kademeli olarak geçiş için ülkeler anlaşmaya varmışlardır. Dünya Radyokomünikasyon Konferansı 2012 yılında bu kararlara ulaşmıştır.

Cenevre 06 Anlaşması tarafından ülkemize ait 96 tahsis alanı kabul edilmiştir. Daha önceki sunumlarda vardı.

RRC-06 boyunca Koordinasyon Yapılan 21 Komşu Ülke

30

Bu slaytımızda, Cenevre 06 Anlaşmasında koordinasyon yapılan 21 komşu ülke görülmektedir.

ITU –Türkiye Adına Kayıtlı Karasal ServisTahsisleri

ITU-Veri Tabanı

Yayıncılık Hizmetleri		Diğer Karasal Servisler
FMTV (ses ve TV)	LFMF (ses)	Sabit ve Mobil Servisler
452 (101 FM and 351 TV)	11	11 647

Terrestrial Plans

Yayıncılık servisi				Diğer Karasal Servisler		
GE06A (Analogue TV)	GE06D (Digital TV)	GE84 (VHF sound)	GE75 (LF/MF sound)	AP25 (Coast radiotelephone)	GE85M (MF Maritime Mobile and Aeronautical Radionavigation Services in Region 1)	GE85N (Radionavigation service (radiobeacons) in the European maritime area)
539	1 051 (189 T-DAB and 862 DVB-T)	553	52	58	63	19

31

Burada da Türkiye adına kayıtlı karasal servis tahsislerinin bir özetini görmekteyiz.

Biraz da karasal yayıncılığa geçişte yaşanılacak zorluklara değinmek istiyorum. Birincisi, yasal ve politik konular. Burada, lisanslandırma, multipleksler, şebeke operatörleri, kamu TV hizmetleri, ticari televizyonların sayısı ve mülkiyeti, yerel TV standartları, analog yayınların sona erdirilmesi gibi konular önemli.

Teknik konular olarak, standartlar, sağlanabilir spektrum, şebeke planlaması, kapsama alanı, son kullanıcı ekipmanlarına dikkat etmek gerekebilir.

Ekonomik konularda, yeni iş modellerinin oluşması, geçiş masrafları ve sübvansiyonlardan bahsedilebilir. Bir de son olarak sayısal payın tahsisi çok önemli bir konudur.

Çok teşekkür ederim.

İBRAHİM CÜCİOĞLU (Anten A.Ş. Genel Müdür Yardımcısı)

Herkese merhaba.

Anten A.Ş.'nin teknik işlerden sorumlu Genel Müdür Yardımcısıyım. Önce, Anten A.Ş. nedir, biz kimiz, kısaca ondan bahsedeceğim, daha sonra da yaptığımız işlerden bahsedeceğim.

Anten A.Ş., sayısal karasal yayıncılık Türkiye'de başladıktan sonra, tüm altyapıyı kurmak ve işletmek üzere kurulmuş olan bir şirkettir. Yeri nedir Anten A.Ş.'nin, ona ilişkin kısa bir bilgi vereceğim. Bildiğiniz gibi, Türkiye'de ilk yayıncılık TRT ile başladı ve o zamanlarda yayıncılık karasal vericiler tarafından iletiliyordu. TRT kendi vericilerini kurdu, kendi ekibiyle beraber işletti. 90'lı yılların başında özel yayıncılık hayatımıza girdi. Özel yayıncılıkta, büyük, güçlü yayıncılar -ki bunlar genelde ulusal yayıncılar- kendi ekiplerini kurdular ve kendi ağlarını kurup işlettiler. Bu büyük ulusal yayıncıların vericiler ekipleri genelde 20-25 kişiden oluşuyordu. Bunlar tamamen kendi sistemlerini kurup işlettiler. Daha sonra bölgesel ve ulusal yayıncılar da -ki, ekonomik ve teknik ağ olarak biraz daha ufak bölgeye hitap eden yayıncılar- daha çok satıcı firmaların 2-3 kişilik ekiplerinden destek aldılar ya da piyasadaki alt yüklenicilerden destek alarak sistemlerini kurdular ve işlettiler.

2011 yılında, hepimizin Radyo Televizyon Yasası diye bildiği 6112 sayılı yeni Yasa çıktı. Bu Yasada, hem karasalda sayısal yayıncılığa geçiş emrediliyordu, hem de bu geçiş için bir lisanslama var. Fakat bu Kanunda özel bir husus vardı. Bugüne kadar tüm verici işletmesinin parça parça, farklı yayıncılar ve şirketler tarafından işletilmesinin önüne geçilip, bunun tek bir elden işletilmesini sağlamak amacıyla Kanun, ulusal karasal sayısal lisansa sahip TV yayıncıları tarafından kurulan bir şirketin, bundan sonra kurulacak tüm sayısal verici ağını kurmasını ve işletmesini emrediyordu. Bu tek bir şirket olacaktı ve ulusal karasal yayıncılar tarafından kurulacaktı, tüm yatırım ve işletmesini bu şirket yapacaktı. Buna hazır olabilmek amacıyla, hâlihazırda ulusal karasal yayıncı statüsünde bulunan yayıncılardan 15 tanesi ve TRT bir araya gelerek, 1 buçuk sene önce Anten A.Ş. adlı şirketimizi kurdular.

Bunun avantajları nedir? Bir kere, yatırım maliyetlerini düşürecek, çünkü hepsi tek elden yapılacak. Toplu alımlar yapılacak, tek yere tek istasyon kurulacak. Dolayısıyla yatırım maliyetleri düşecek. Ekip sayısı, işletme giderleri, buralara yapılan tüm işletme giderleri azaltılacağından, toplamdaki işletme giderleri düşmüş olacak. Bir faydası da, farklı şirketler tarafından yapılmış olan mükerrer yatırım israfının önüne geçilmiş olacak. Bir başka husus, her şirkete aynı profesyonel seviyede ve kalitede servis verileceğinden dolayı ve yine aynı kapsama alanı sağlanacağından dolayı, içerik dışında, tüm kanallar aynı seviyede olacak. Dolayısıyla burada biraz

da rekabet içerikle alâkalı kısma kaymış olacak. Şu an yayıncıların ciddi iş yükünü oluşturan enterferans problemleri azalacak; çünkü siz zaten bütün sistemleri kendi bünyenizde barındırdığınız için, RTÜK'ün ikaz etmesine bile gerek kalmadan, bu hizmeti teknik anlamda düzgün vermek zorunda olduğunuz için, bu problemleri zaten ortadan kaldırmak zorunda olduğunuz için, tüm teknik problemler azalmış olacak. Mümkün mertebe tüm verici sistemlerini tek bir kulede toplayacak, dolayısıyla bu çirkin görüntüleri azaltacak. RTÜK karşısında ve yayıncılar karşısında bir tek muhatap olacak.

Anten A.Ş. olarak kurulduğumuzda iki tane temel görevimiz vardı; bunlardan bir tanesi, yeni sayısal yayıncılık sisteminin uygulama projesini oluşturarak, bunun maliyetini hesaplamaktı. Herkesin kafasında çok farklı rakamlar vardı, ortaklarımızın da kafasında farklı rakamlar vardı. Hızlı bir çalışmayla bu kafalardaki rakamları belli bir aralığa getirmiş olduk. Yani afaki ya da çok düşük rakamlardansa, herkesin aklında ortalama bir maliyet oluşturmaya çalıştık. İkincisi de, RTÜK tarafından yine bizden talep edilmiş olan bir test yayını başlatıp, yapılan bu planlamanın gerçekteki sonuçlarını görmemiz istendi. Bu parametreleri zaten verdiler.

Neticede, 7 Megahertz için herhangi bir tahsis yapılmadı; ama bir tane 8 Megahertzlik UHF bandı için 27 Megabitlik bir data transferi bant genişliği var elimizde, yani ancak bu kadarlık bant genişliği kullanabileceğiz. 9 tane multipleks planlanmıştı, 8'i UHF, 1'i VHF'ydi, 7 tanesi ulusal. Bir tanesi TRT'ye verildi zaten, direkt tahsis edildi. 5 tanesinin ulusal karasallara ihalesi yapıldı, birinin de bölgesellere ve yerellere yapıldı. Toplamda, Türkiye'de tüm nüfusu kapsayabilmek için 952 tane emisyon noktası planlanmıştı, fakat Kanunda özel bir durum var. Bölgesel ve ulusal yayıncılar için bir minimum verici ağı kuralı var. Burada da bölgesel yayıncılığın bölgesel olabilmesi için, ulusal yayıncılığın ulusallık şartını yerine getirebilmesi için, ulusalların ülke nüfusunun yüzde 70'ine, bölgesellerin de bulunduğu bölge nüfusunun yüzde 70'ine ulaşması gerekiyordu.

Yapılan çalışma sonucunda, ülke nüfusunun yüzde 70'ine ulaşabilmek için kurulması gereken network 379 tane vericiden oluşuyor. Bu yüzde 70'in üzerine çıkıyor. Dolayısıyla biz, 1 tanesi TRT, 5 tanesi ulusal yayıncılar, 1 tanesi de bölgesel ve yereller olmak üzere 7 tane multipleks için 379 tane emisyon noktasının çalışmasını yaptık. Bu sistemlerin bir "head-end" tarafı var, bir de verici tarafı var. Head-end tarafında, ulusallar çok kolay. Zaten onlar her yere gittiği için, tek bir merkezde toplayıp gönderebiliyorsunuz. Ama her bölgede, 7 bölgenin her birinde 4'er tane bölgesel yayıncı var, her şehirde de yine 7'şer tane yerel yayıncı var. Bunların hepsi bir multiplekste buluşacak. Dolayısıyla bunlar için birden fazla model üzerinde çalıştık, maliyet ve işletme açısından en uygun model üzerinde karar kıldık. Head-end

tarafını böylece planlamış olduk. Daha sonra verici istasyonları tarafına geldik. Verici istasyonlarında bizim temel alacağımız bazı parametreler vardı; bunlar RTÜK'ün frekans planlamasında verilmiş olan parametreler. Bunlar, istasyon koordinatları, anten sisteminden çıkacak olan maksimum güç ve kule yükseklikleri. Bunların hepsi sınır değerlerdi. Bunların üstüne çıkmadan sistemi planlamamız gerekiyordu.

Bütün bunları esas alarak, verici güçlerini, anten sistemlerini, birleştirici sistemleri, enerji hatlarını, verici binalarını, istasyonlarla haberleşmeyi, işletim sistemlerini, yedekleme sistemlerini, yani aklınıza gelecek ne varsa... Sonunda şöyle bir hesap ettik, sadece bir istasyonda 200'e yakın ayrı kalemin hesaplamasını yapmışız. 379 istasyon için de ayrı ayrı bunu düşünebilirsiniz. Sonra bir işletme modeli çıkardık, bununla ilgili çalıştık. Sonra bir model üzerinde bir optimizasyon yaptık ve bir modelde karar kaldık. Sonra bu işletme modeline göre personel sayısını ve bunların özelliklerini çıkardık, hiyerarşisine kadar bunları tespit ettik. Sonra tüm bu sisteme göre hem bir yatırım maliyeti çıkardık, hem de bir işletme maliyeti çıkardık ve bunu Anten A.Ş.'nin ortaklarına bildirdik.

Biz bir yandan da saha çalışmaları yapıyoruz. Bizim ortaklarımızın hepsi şu anda karasal yayına sahip yayıncılar ve bunların hepsinin de birçok yerde altyapısı var; enerji hattına, verici istasyonundan anten sistemine kadar. Şu an bu istasyonları tek tek ziyaret ederek, bu istasyonlarda kullanılabilecek altyapı; kulesinden enerji hattına, verici binasından anten sistemine kadar, kullanılabilecek altyapı varsa, hem hızlı geçişi sağlamak, hem de maliyetleri düşürmek adına böyle bir çalışma yapıyoruz. Aynı zamanda yeni istasyonlara da giderek, bu istasyonları nasıl kurabileceğiz, mülkiyeti kime ait gibi ön çalışmalar yapmaya başladık.

İkinci husus da test yayınıydı. Test yayını için Ankara seçildi. Ankara'nın 4.6 milyon nüfusu var, 2 bin 516 kilometrekarelik bir alana sahip. Frekans planlamasında 4 tane emisyon noktası var. Şu an Ankara'da analog yayınlar için kullanılan 3 tane emisyon noktası var: Dikmen, Hüseyingazi ve Yenimahalle. Tabii, Ankara büyüdüğü için, yeni planlamada Etimesgut emisyon noktası planlandı. Buradaki planlama modu SFN, yani sistemin hepsi aynı frekansta çalışacak. Burası şehir merkezi, deniz ve nehrimiz yok, dağlarla çevrili. Yani bu, bizim açımızdan güzel bir şey; enterferansa kapalı, yani kanalı rahatlıkla kullanabiliriz anlamına geliyor. Yüksek binalar var. Binalar genelde beton ya da şehir içerisinde cam kaplı binalar var. Kırsal alan da var kapsama alanı içerisinde; ama şehirden biraz daha uzak, yani şehir merkezine uzak yerlerde kırsal alanlarımız, alçak katlı binalarımız da var. İstanbul gibi trafiği kalabalık, yoğun değil; dolayısıyla rahat dolaşma imkânı ve ölçüm kolaylığı var. SFN verici istasyon sayısı da ne çok az, ne de çok fazla. Dolayısıyla ideal bir network burası. Bir güzelliği de, bu yerlerde mevcut istasyonlarımız var; dolayısıyla altyapıyı kullanıp çok hızlı

hareket etme imkânımız var. Bir başka husus da, head-end'den verici istasyonlarına gidebilmek için eğer uyduyu kullanamazsak, her istasyonun birbirini direkt görüşü var; dolayısıyla radyolink ya da fiber dağıtım kullanma imkânımız var.

Test yayını projesini hazırladık. 4. istasyon olan Etimesgut istasyonunda şu an hiçbir şey olmadığı için, 3 tane emisyon noktasıyla çalışmamızı gerçekleştirdik. Tüm bu istasyonlardaki yayıncılara ait altyapıyı inceledik. RTÜK'ün frekans planlamasına en uygun. Özellikle bizim için burada iki husus temeldi; bir tanesi kule yüksekliği, ikincisi de anten sisteminin konfigürasyonu. Bundan sonrası, "Anten sistemini kaldırabiliyor mu, binada yer var mı, enerji hattı o cihazları kaldırabilecek kapasiteye sahip mi?" gibi konular. Ama en temel iki husus, anten sisteminin paterni ve kulenin yüksekliğiydi. Burada tek tek hepsini çalıştık, daha sonra kapsama ve enterferans analizlerini yaptık. 27 Megabitlik kapasiteyle, 2 tanesi HD, 5 tanesi de SD olmak üzere ve yayın içeriği de dönüşümlü olarak bizim ortaklarımızın içerikleri olmak üzere teste başladık. Dağıtımı uydu kanalından yaptık. İki tane ölçüm setimiz vardı burada. Bir tane araç oluşturduk, aracı özellikle dış ölçümlerde kullandık. Bir de indoor (iç) ölçümleri yapabilmek amacıyla portatif bir ölçüm setimiz vardı. Bunu dışta da kullandık, ama daha çok indoor ölçümleri için hedeflemiştik.

Sistemimiz şöyle. Antenimiz var, ölçüm cihazlarımız var. Aynı zamanda aracın içerisine bir de set-top-box ve monitör koyduk ki, set-top-box'ların buradaki kabiliyetlerini görmek amacıyla. Portatif bir ölçüm setimizi de iç ölçümlerde kullandık. Dış ölçümlerde sinyal seviyesiyle kapsamayı tespit ettik. Indoor ölçümlerde, girdiğimiz binaların zemin katından başlayarak, mümkün olan -zaten her yere müsaade alamıyorsunuz- müsaade alabildiğimiz yerlerde aynı eksen ve girdiğimiz odadaki farklı noktalarda, bir de binaların zıt taraflarında ölçüm yapıp bunları karşılaştırmaya gayret ettik.

Raporu tamamladık, geçtiğimiz perşembe günü RTÜK'e teslim ettik. Test genel olarak problemsiz, başarılı geçti. Bir başka husus mobil kısmıyla alâkalı. Parametrelerin de zaten gerekliliği, 50 kilometre/saat hıza kadar hızla bozulmadan yayını seyrettik Ankara genelinde. Çok uzun ölçümler yaptık. Şu an RTÜK'tedir raporumuz. Onlar da kendi yaptıkları çalışmalarla sonuçları karşılaştırıp değerlendirecekler.

Bir başka husus set-top-box'larla alâkalı. Bildiğiniz gibi, bizim çok güçlü set-top-box üreticilerimiz var. Piyasada şu an çok ciddi manada set-top-box anteni yok belki; ama ölçüm sırasında, piyasada ne tip antenler var diye birkaç tanesini satın aldık, temin ettik ve bu ölçümler sırasında da onları görmeye çalıştık. Gerçekten çok kalitesiz antenler de var. Burada işin başarılı olması için, bizim üreticilerimizin mümkünse kendi sistemleriyle uyumlu iyi bir anteni de kutuyla beraber satmaları lazım. Aksi

takdirde, gerçekten kabiliyetli olan set-top-box'lar piyasadan temin edilecek kötü antenlerle çok olumsuz sonuçlar verecek. Dolayısıyla set-top-box üreticilerinin bunu dikkate alması lazım.

Ölçüm sonuçlarıyla alâkalı, pencere kenarı alış hedeflendiği için, outdoor ölçümlerde 73 db mikrovolt/metreydi sınır, genel olarak bunu yakaladık. Indoor'da da 35'in üzerinde çıktı.

Teşekkür ederim.

SORU-YANIT BÖLÜMÜ

OTURUM BAŞKANI- Değerli konuşmacılara çok teşekkür ediyoruz. Sağ olsunlar, 4 konuşmacımız da gerek işin tarihçesini, gerek gelişimini, gerekse günümüze kadar neler olduğunu anlattılar. Hakikaten çok güzel konulara değindiler. Çok teşekkür ediyoruz.

Bir 15-20 dakikamız var sanırım. Siz değerli katılımcılardan sorular varsa, kendinizi tanıtarak tek tek alalım, sonra da 16.00'ya doğru toparlayalım.

Buyurun.

ÖZGÜR COŞAR- Çok teşekkürler.

Ben, aslında bundan sonraki oturumda konuşmacıyım. O yüzden bir soru sormayacağım. İnternet üzerinden bu etkinliği duyurduğumda oradan bir soru aldım. Müsaadenizle ileteyim. Sorunun uzun bir girişi var aslında. 1990'lardan alıp, bu özel yayıncıların yayına başlamasını anlatarak sormuş soruyu soran arkadaş. 900 küsur tane emisyon noktası belirlenmiş; ancak, İbrahim Bey'in sunumunda 379 noktada yayınla Türkiye genelinde yüzde 70 nüfusun kapsanacağı söyleniyor. Kalan için nasıl bir şey planlanıyor? Soru bu. Soruyu şöyle biraz da zenginleştireyim. 81 il için RTÜK yerel yayıncı ihalesi düzenliyor. Bu yayıncılar il içerisinde yayın yapmakla yükümlü. 8 tane ilde her ne kadar yayıncı çıkmadıysa da, sonuçta 73 ilde il yayıncısı olacak ve bu il yayıncısı, o ilin tüm ilçelerinde seyredilmek isteyecektir. 379 noktada yayın yaptığınız zaman -ki, Anten A.Ş. dışında, yayın almak için bir işletmeciye gitme şansı da yok, kendisinin de bir işletme kurma şansı yok- geri kalan ilin kapsanmayan yerlerindeki izleyiciye nasıl yayın ulaştırılacak? Sorum İbrahim Bey'e, bir yerde de Hüseyin Bey'e.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI- Buyurun.

HASAN BAYCAN- Katılımcılara teşekkür ederim.

Merak ettiğim şöyle bir konu var: Elektrik şebekesi üzerinde ses, görüntü iletimi gibi çalışmalar yapılıyor dünyada. Bizi bu konuyla ilgili aydınlatırlarsa sevinirim.

OTURUM BAŞKANI- Buyurun efendim.

NUSRET GERÇEK (EMO İstanbul Şubesi)- Biliyorsunuz, şu anda ortamda GSM vericilerinden dolayı oluşan bir elektrik alan bulunuyor ve birçok Avrupa ülkesinde

ve bütün dünyada bu konuda bir trend var. Örneğin, Salzburg'da bu 0.7 civarında, Fransa'nın 42 belediyesinde 1 volt/metrenin altına düşürüldü. Böyle bir trend varken, bu vericilerin yayını sonucu ortam nasıl etkilenecek? Biliyoruz, bunlar binlerce watt seviyesinde vericiler.

Diğer bir sorum da Hüseyin Bey'e olacak. "Sayısal karasal yayıncılıkla kanal sıkıntısı kalmıyor artık" dediniz. Örneğin, o zaman neden 19 tane ulusal kanal, genel yayın yapan ulusal kanal var? Diğer kanallar için de böyle bir sınırlama var. Sonuçta, sermaye sahipleri ulusal yayın yapmıyor, grupsal yayın yapıyor içerik anlamında. Bunları kısıtlayıcı maddeler vardı geçmişteki RTÜK yasalarında, sonradan bunlar kaldırıldı, açıldı. Şimdi de bu ihaleye 19 kanalla çıkılıyor. Tabii, buna da yayıncılardan öte sermaye sahipleri sahip olacak. Bu konuda neden bu kadar kısıtlayıcı davrandınız? Bu niye 80, 90, 100'lere çıkarılmayıp, gerçek yayıncıların da bu alanda yayın yapmasına engel olunuyor?

Teşekkürler.

OTURUM BAŞKANI- Buyurun efendim.

FATİH EROĞLU (HABER-SEN Yönetim Kurulu Üyesi)- Benim iki sorum olacak. Birincisi, kasım ayında İstanbul'da yapılan etkinlikte, TRT Genel Müdür Teknik Yardımcısı Zeki Çiftçi, Anten A.Ş. ile yapılmak istenen sürecin aslında bir kamu şirketi eliyle yürütülmesi gerektiğini savunuyordu. TRT'nin bu yaklaşımıyla ilgili olarak Anten A.Ş. Genel Müdür Yardımcısının ne düşündüğünü merak ediyorum.

Bir de "Ulusal kanallar için ihale iptal edildi, yürütmesi durduruldu" dendi. Biraz açılabilir mi bu konu? Gerekçe neydi? Neden iptal olduğunu merak ettim açıkçası.

OTURUM BAŞKANI- Başka soru yok herhalde.

Birkaç soru dışındaki sorular teknik sorular değil. Öncelikle teknik sorulardan başlayalım.

Yrd. Doç. Dr. SATILMIŞ TOPCU- Elektromanyetik kirlilik konusundaki sorunuza cevap vereyim. Elektromanyetik kirlilik tabii ki oluşacak, bunu engelleyemeyiz ama kirliliğin seviyesi önemli. Biz bunu dikkate aldık hesaplamalarımızda. Daha önce BTK ile bayağı bir proje yaptığımız için, onların da bu konudaki tavrını biliyoruz, işleyişini biliyoruz. Türkiye genelinde herhangi bir verici kurulacağı zaman, sağlık güvenlik sertifikası alması zorunludur biliyorsunuz. BTK uluslararası normlara uygun bir tablo yayınlamıştır zaten, insan sağlığına zararlı SAR değerlerini listelemiştir ve buna uygun hesaplamalar yapılmaktadır. Yani en küçük çaplı vericiden en yüksek güçlü vericiye kadar bir elektromanyetik yayın yapacağınız zaman, BTK'dan izin almak

zorundasınız, sağlık güvenlik sertifikasını almak zorundasınız. Seçtiğimiz verici yerleri yerleşim yerlerinden mümkün olduğu kadar uzakta ve bu sertifikayı alabilecek şekilde seçilmiştir. Hesaplamalardan geçeceğini taahhüt edecek şekilde verici yerleri seçilmiştir. Uluslararası normlara uygun hesaplamalar zaten BTK tarafından hayata geçirilecektir. Baz istasyonu kadar bile kirletmeyeceğini düşünüyorum. Çünkü, vericiler genellikle dağ tepelerine, kırsal yerlere yerleştirilecek. Şimdiki elektromanyetik kirlilik daha fazla aslında. Şu andaki durumu yadırgamıyorsunuz, ama şu anda kirlilik daha fazla.

NUSRET GERÇEK- Dünyada bir trend var diyorum. Sağlık Örgütü bunu yasakladığı zaman, sizin vericileriniz ne olacak?

Yrd. Doç. Dr. SATILMIŞ TOPCU- Nasıl yasaklasın ki? Yani cep telefonları da yasaklanır o zaman.

NUSRET GERÇEK- Hayır yasaklanmıyor. Onların çaresi var, hücreler küçültülüyor. Daha çok verici olmasının mahsuru yok, önemli olan hücrelerin küçültülmesi.

MUHSİN KILIÇ (RTÜK)- Şu anda analog yayınlarla ilgili olarak, Dikmen'de, Yenimahalle'de veya Hüseyingazi'de, her bir yerde 20-30 tane verici var. Bizim o yerlerdeki verici sayımız 7'ye düşecek. Arkadaşların sunumunda vardı. 30-40 olan verici sayısı 7'ye düşüyor. Mevcut durumda 1 kilowattla, 5 kilowattla, 10 kilowattla yayın yaptığımız güçler yeni sistemde, DVB-T2 sisteminde 500 watt'a, 100 watt'a, en azından yarıya veya 4'te 1'e düşüyor. Hâlihazırda zaten BTK bu tür vericiler için güvenlik mesafesine göre ölçümü yapıyor ve izni veriyor.

NUSRET GERÇEK- Bugünkü şeylerle düşünmeyiniz. Yarın bir iktidar gelir, değiştirir onları, Avrupa'daki trendlere uyar. O zaman ne yapacaksınız?

Yrd. Doç. Dr. SATILMIŞ TOPCU- BTK'nın limitleri zaten onları sağlıyor beyefendi.

NUSRET GERÇEK- BTK'nın limitleri şu anda limit değil. Dünyada öyle bir limit yok, sadece ICNIRP'nin önerisi var. Bunu limit olarak alıyorlar.

MUHSİN KILIÇ- Zorunluluk yoksa, o zaman sorun ne?

OTURUM BAŞKANI- Tabii, beyefendi kendine göre haklı, zararlardan dolayı; ama Muhsin Bey de bir örnek verdi. Bugün 30 tane verici var, değil mi? Zaten bu sayısal karasal yayıncılığın özelliği, tek bir antenle minimum 8 tane yayın çıkmak. Zaten verici güçleri azalıyor, güçler azalıyor. Aynı zamanda karbon salımı diye bir konu var; o pek gündeme gelmiyor. Sanırım TRT'nin galiba 1 kilowatt civarında ya da 10 kilowatt civarında gücü var. Onun dışında, özel sektör zaten çok az şey kullanıyor.

20 kilowatt mümkün değil.

İBRAHİM CÜCİOĞLU- Ben, özel televizyon yayıncılığından geldim, 18 senedir de TV vericisi işletiyorum. Biliyorsunuz, bu limit değerleri belirleyen güvenlik sertifikasının, limit değerleri Avrupa'nın 3'te 1'i olacak şekilde belirlendiğini biliyorum.

Müsaade edin, ben kendi görüşümü söyleyeyim.

NUSRET GERÇEK- Ama sizin söylediklerinizi her zaman zaten dinliyoruz. Bunlar doğru değil. Avrupa'nın değerlerini kimse bilmiyor.

İBRAHİM CÜCİOĞLU- İkincisi, ben, yüzlerce verici istasyonunda ölçüm yaptırdım, özellikle televizyon vericilerinin bulunduğu tepelerde. Televizyon vericilerinin limitleri aştığına şahit olmadım. Bir de sayıların düşeceğini göz önüne alırsanız, sizi çok daha rahatlatan bir tablo ortaya çıkacak.

OTURUM BAŞKANI- Beyefendi de kendi sorusunda haklı olabilir. Şöyle bir örnek verelim: Türkiye'de en yüksek güçle yayın yapan verici kime ait ve gücü ne kadar?

İBRAHİM CÜCİOĞLU- Bizim bildiğimiz, 10 kilowattlık televizyon vericileri var. TRT'nin yüksek istasyonlarda 20 kilowatt varsa o başka husus, ama şehirlerde olanlar genelde 10 kilowatt'ın üzerinde değil.

OTURUM BAŞKANI- Benim bildiğim, uzun dalga radyo yayıncısı, herhalde TRT var, o da 1.5 megawatt'tır.

İBRAHİM CÜCİOĞLU- Şu an konumuz UHF bölgesi zaten.

SALONDAN- Bu konuyla ilgili bir açıklama yapmak istiyorum. BTK'nın Sağlık Komisyonunda da görev yaptım. Daha önce Avrupa Birliği'nin radyo frekansına maruz kalmayla ilgili çalışma gruplarında da çalıştığım için, biraz bilgi sahibiyim. Kısaca aktarayım isterseniz. Dünya Sağlık Örgütü'nün birtakım standartları var.

NUSRET GERÇEK- Beyefendi; standart demiyor, öneri diyor sadece.

SALONDAN- Birtakım eşik değerler var. Siz, o eşik değerlere bir koruma faktörü koyuyorsunuz. Bu koruma faktörü Avrupa'da 10'dur mesela. Şu anda Türkiye'deki değerler, Avrupa'daki değerlerin yarısından daha az.

NUSRET GERÇEK- Doğru değil efendim, doğru değil. Bakın, Salzburg'da 0.7, Fransa'da 1 volt/metre. BTK'nın 41 volt/metre. Nasıl daha az diyorsunuz?

OTURUM BAŞKANI- Hasan Bey'in sorusunu yanıtlayalım.

Enerji hatları üzerinde veri iletimi yapılıyor, dediğiniz doğru. Fakat enerji hatları üzerinden radyo ve TV yayını yapma konusu üzerinde çalışmalar çok az şu anda.

SALONDAN- İnternet yaygın bir şekilde kullanılıyor.

OTURUM BAŞKANI- Evet. Yüksek enerji hatları diyor beyefendi.

SALONDAN- Japonya'da çalışma yapılıyor.

OTURUM BAŞKANI- Ama beyefendi de, "Madem data transferi yapılıyor, o zaman radyo ve televizyon da yapılabilir" diyor. Çok fazla bir çalışma yok beyefendi.

Buyurun.

MUHSİN KILIÇ (RTÜK)- Radyo Televizyon Üst Kurulunda İzin ve Tahsisler Daire Başkanı olarak görev yapıyorum. Frekans planlama ekibiyle birlikte çalıştık, daha sonrasında sayısala geçiş takviminin teknik altyapısını arkadaşlarla birlikte hazırlayıp Üst Kurulun onayıyla yayınladık, daha sonrasında ihale süreçleri bizim Daire ve diğer RTÜK ekibiyle birlikte hazırlandı. O konuda kısaca bilgi vereyim.

Arkadaşların sunumlarında bahsedilen takvim çerçevesinde, bu yılın nisan, mayıs ve haziran aylarında, temmuz başı itibarıyla hem ulusal, hem bölgesel, hem yerel ihaleleri tamamladık aslında; fakat ihale süreçleri tamamlanmadan, ulusalla ilgili olmak üzere mahkemelere gidildi. Öncelikle 1. İdare Mahkemesinde tematiklerle ilgili bir yürütmeyi durdurma geldi, daha sonrasında 12. İdare Mahkemesi SD genel ihalesini durdurdu. RTÜK, bunları zaten web sitesinde yayınladı, gerekli kararları aldı. Bir sonraki süreçte, Ankara'da bir yerel radyonun açtığı mahkeme sonucunda 8. İdare Mahkemesi tüm ulusal ihaleleri durdurdu. RTÜK, bunlarla ilgili gerekli kararları aldı, web sitesine koydu. Daha sonraki süreçte, ulusallarla ilgili alınmış olan kesin teminatları da iade ettik ve ulusal ihalelerde bekleme dönemine girildi, mahkemelerin esastan kararlarını beklemeye başladık. 1. İdare Mahkemesi, Yumurcak A.Ş. unvanlı kuruluşun açtığı tematiklerle ilgili davada esastan kararını da verdi. Danıştay'a itiraz edildi, Danıştay süreci bekleniyor orada. Diğerlerinde de esastan kararlar gelmeye başladı. Büyük ihtimalle artık ulusal ihaleler iptal edildi. Yerel ve bölgeselde pek çok mahkeme kararı olmasına rağmen, herhangi bir iptal gelmediğinden dolayı orada süreci devam ettirdik. Fakat Marmara Bölgesi ihalesine yönelik açılan dava dün ulaştı elimize. Bundan sonra diğer bölgesellerle ilgili de gelirse, burada da yürütmeyi durdurma çerçevesinde işleri durdurup, burada ihaleyi kaybeden kuruluşların teminatlarını da iade edeceğiz. Yani bu ihaleleri kanun değişikliğiyle veya mahkemelerin gerekçelerini dikkate alarak yenileyeceğiz. Şu anki durum öyle gözüküyor ihalelerle ilgili.

Sayılarla ilgili olarak bir soru vardı. Mevcut bir kapasite var; bu kapasitenin niye böyle olduğu arkadaşların sunumlarında vardı. Yani bunun temeli, 2006 yılında yapılan Dünya Radyokomünikasyon Konferansı. RRC-06 Konferansına göre, ülkemizde sayısal karasal yayıncılıkta, televizyon yayıncılığında kullanılabilecek kanallar belli, bu sınırlı, bunun üzerine çıkmamız mümkün değil. Hâlihazırda biz böyle bir kurala uymadan, ülke olarak aslında karasal yayıncılıkta, TRT kanalları hariç, diğer kanalları uluslararası koordinasyona tâbi tutmadan kullanıyoruz. Uluslararası kurallara göre suç aslında bu, doğru değil. Dijitalde ise bu böyle olmayacak artık. Dijitalde, RRC-06 Anlaşmasına göre ülkemize tahsis edilmiş olan kanalları kullanacağız sadece ve bunu arttırabilirsek arttıracacağız. 9. mux'ta şu anda 96 alanın 17'sinde var; belki bunu da 90'lara çıkarıp, o mux'u da tam olarak kullanmaya çalışacağız. Yani biz, elimizden geldiği kadar kapasiteyi arttırmaya çalışacağız ileride; ama şu anda, hâlihazırda kapasite belli ve bu kapasiteye göre planlamayı yaptık. Planlama sonrasında da DVB-T2 MPEG-4'e göre maksimum kapasite bir kanalda 27 Megabit. Buradan ya 11 yayın SD verebilirsiniz veya karışık olarak verdiğinizde 3 HD yayın, 2 SD yayın gibi, değişik oranlarda verebilirsiniz. Yani biz burada bir mux'u TRT'ye ayırdık, bir mux'u bölgesel ve yerellere ayırdık, geriye kaldı 5 mux. 5 mux'tan HD yayın ve SD yayın hangi sayılarda olmalı, bunlar çok ciddi şekilde tartışıldı. HD yayını, yani kaliteli yayını fazla tuttuğunuzda sayı düşüyor, SD yayını çok fazla tuttuğunuzda kaliteli yayın yapamıyorsunuz. Şöyle bir ortak noktada buluşuldu: 11 HD yayın, 22 SD yayın, toplam 33 adet ulusal yayın olacak şekilde bir yayın sayısı belirlendi ve bunun üzerinden ihaleye çıkıldı. Bu 11 HD'nin 8'i genel türde, 3'ü tematik türde, SD'lerin de 11'i genel, 11'i tematik olarak 4 ihale şeklinde gerçekleştirildi. Yani şu anda toplam kapasiteyi değiştirme imkânımız yok. Eğer biz sayıyı arttırmak istiyorsak kaliteden ödün vereceğiz, SD'yi arttıracacağız, 40-45'lere çıkacak veya "Hayır, kalite çok önemlidir, biz kaliteyi arttıralım" dersek tam tersini yapacağız.

Biraz önce de Mehmet hocamla onu görüştük. Kimisinin görüşü, "Hayır, HD kalite daha fazla olmalı" şeklinde; kimisinin görüşü ise, "Hayır, sayı fazla olmalı" gibi. Her insana göre bu görüş değişir.

SALONDAN- Teknoloji biliyorsunuz HD'ye kayıyor. Bir 10 sene sonra SD ürün de bulamayacağız.

OTURUM BAŞKANI- İşin tekniğine baktığınız zaman, teknolojisine baktığınız zaman, dijital televizyon yayıncılığı tek frekansla bütün ülkeyi kapsamasının yanında, yani böyle bir kalite getirmesinin yanında, bir analog kanaldan en az 10 küsur tane SD yayın, 4 tane de HD'ye izin veriyor. Baktığınız zaman, kanalın artması lazım, yani 8-10 tane de boş kanal artması gerekir. Ben de dedim ki Muhsin Bey'e, "Niye SD'yi yüksek tuttunuz? Çünkü SD cihaz yok." Muhsin Bey de dedi ki, "O zaman rekabeti

sağlayamayız.” Herhalde yatırımcılar HD yatırım yapıp down-convert yaparak SD’ye düşürecekler.

Burada hiç konuşulmadı; ileriye yönelik planlama yapacaksak, ultra high definition diye bir sistem daha geldi ve bunun karasal yayını düşünülüyor. Tabii, aslında Muhsin Beylerin işi de kolay değil, planlamak zor. Dikkat ederseniz, konuya başlarken dedim ki, karasal yayıncılıkta da etkileşimli yayın mümkün. Zaten dijital yayının en büyük esprisi, siz bir şey seyrederken, bir şey sorup cevap almanız lazım. Biliyorsunuz, bunun standardı da var. Ama tabii, bunlar herhalde zaman içerisinde olacak.

MUHSİN KILIÇ- Etkileşimle ilgili konuya belki Hüseyin Bey değinebilirdi. Biz, bu alıcı standartlarını belirlerken, aslında etkileşimi göz önüne aldık. HBB TV denilen “hybrid broadcast broadband” teknolojisi alıcı standardı olarak TSE tarafından kabul edilen standardın içerisine entegre edildi. HBB 1.3 versiyonuydu biz bu standardı çıkardığımızda, şu anda 1.5’e geçti. Yani mevcut sistem aslında, DVB-T2 MPEG-4 sistemimiz, alıcılar açısından değerlendirildiğinde etkileşimi destekleyen bir sistem; yani buna izin veriyor ve zaten çoğu Avrupa ülkesi de HBB TV’yi bu işin standardı olarak kullanıyor.

Bir de Özgür Bey’in sorusuna bir cevap vermek istiyorum. 1200’e yakın emisyon noktası var televizyonda; bunun 950 kadarı ana emisyon noktası dediğimiz yer, 450 adedi de tali emisyon noktası. Şartname gereği, yani planlama yapılırken, 2000’in üzerindeki nüfusların tamamı kapsanacak, otoyollar kapsanacak ve büyük vericiler tarafından da ayrıca kapsanacak. Böyle bir tablo ortaya çıktığında, aslında yüzde 70 nüfus kapsamı için, İbrahim Beylerin hazırladığı ilk planda 385 emisyon noktası Türkiye nüfusunun yüzde 70’ini kapsamaya yetiyor; fakat bizim başka kriterlerimiz de vardı zorunlu yerleri belirlerken. 6112 sayılı Kanun gereği, ulusal yayıncılar yüzde 70 kapsayacak deniliyor; ama başka bir maddeye göre, bölgesel yayıncılar da yüzde 70’i kapsayacak. Yani 7 bölgede, Marmara Bölgesinde, İç Anadolu’da veya Akdeniz’de emisyon noktalarını belirlerken, her bir bölgesel yayıncının da yüzde 70 kapsamını göz önüne aldık. Başka bir hususu daha göz önüne almaya çalıştık, zorunluluk yoktu; yerel yayın ise, bir ilin tamamını kapsar. Bir ilin tamamını kapsama zorunluluğu yok, orada herhangi bir sınır da yok kanun gereği. Biz, orada şunu yapmaya çalıştık: Bir ilde, ilin büyüklüğüne göre, nüfusuna göre, il merkeziyle birlikte en az 2 ilçesini kapsamaya çalıştık. Bunlar zaten şu anda minimum kriterler. Yani karasal yayıncılık, Anten A.Ş. kurulup, ihaleler yapıp yaygınlaşmaya başladığı zaman, ileriki yıllarda 385 olan sayı, istenirse 600-700’lere gelebilecek. Ama her işin bir bedeli var. Şu anda 385 emisyon noktasının yatırım bedeli yaklaşık 250-300 milyon Avro arasında ve bunun da her yıl işletme bedeli var. Eğer 300 milyon Avro yerine 600 milyon Avro verirsiniz, tabii ki, 900 değil, 1200 emisyon noktasının tamamını da kapsarsınız ve

tüm Türkiye'yi bu network'te kurarsınız. Bu parayı verebilecek durumda mıyız, değil miyiz? Şu anda bu para ilk başlangıç aşamasında verilmeli mi, bunun tartışmasını yapmak lazım. Diğer özel yayıncılar için, uydunun bu kadar geliştiği bir ortamda ve karasal yayıncılığın bu kadar pahalı olduğu bir ortamda, "Tüm Türkiye'ye, her tarafa, tüm nüfusa karasal yayını en ince noktasına kadar götürün, tüm emisyon noktalarını kapsayın" demek bize göre fizibil değil. Şu aşamada bunu gerçekleştiremeyiz. Biz bunu zorladığımız anda, zaten Anten A.Ş.'nin bu yatırımı yapabilecek gücü olmaz ve sıkıntı olur. Ama eğer gerçekten ileriki dönemde karasal yayıncılık daha da yaygınlaşacak olursa, zaten yayıncılar diyecektir ki, "Elimizde plan var, her şey var; karasal yayıncılığı yaygınlaştırmak istiyoruz." Bunun gereğini yapacağız.

OTURUM BAŞKANI- Çok teşekkür ediyoruz.

SALONDAN- Anten A.Ş.'nin kamu şirketi olması konusunda bir soru vardı.

İBRAHİM CÜCİOĞLU- Kanunda, verici tesis şirketinin özelliği olarak, "Ulusal karasal yayın lisansına sahip şirketlerce kurulur" deniliyor. Dolayısıyla bu lisansı alanlar özel şirketler. Özel şirketlerin kurduğu bir kamu şirketi olmaz.

SALONDAN- Aldılar mı o lisansı?

İBRAHİM CÜCİOĞLU- Lisans alınınca. Anten A.Ş. zaten şu an buna hazırlık yapıyor. Anten A.Ş.'nin ortakları karasal statüdeki, ulusal statüdeki yayıncılar. Yani şu an bu sürece hazırlık yapıyoruz. Şu an bizim ortaklarımızın hepsi neredeyse ihaleyi kazandı. Yani yürütmeyi durdurmadan önceki haliyle söylüyorum. Hepsi kazanmış vaziyette, yani değişen bir şey olmayacak. Yani yine bu ortaklara ait olduğu için, yarın öbür gün otomatik olarak bu şirket işletiyor olacak. Dolayısıyla kanunda, kamu şirketi olmasıyla alâkalı böyle bir şey yok.

SALONDAN- Ama TRT'nin Genel Müdür Yardımcısı görüş değiştirmiş durumda.

İBRAHİM CÜCİOĞLU- TRT bizim ortağımız. Yönetim Kurulunda böyle bir şey dile getirilmedi, biz de ilk defa orada duyduk. Ondan sonra Yönetim Kurulu olmadığı için, kurumsal görüş müdür, bilemiyoruz.

SALONDAN- TRT'nin payı ne kadar?

SALONDAN- Yüzde 10.

SALONDAN- Bir soru sorabilir miyim?

OTURUM BAŞKANI- Buyurun.

SALONDAN- Frekans planlamasında, outdoor veya indoor reception olarak planlama yapılmış. Bunlarda emisyon çıkış güçleriyle ilgili bir farklılık var mı? Hangisi yüksek?

SALONDAN- Indoor ve outdoor arasında 9 db'lik bir fark var. Indoor yüksek.

SALONDAN- “16 ilimizde indoor reception kullanacağız” diyorsunuz. Benim 750 kilowattlık emisyon gücüm varsa, 6 db yükseltiyorsanız, emisyon gücünü 4 kat arttıracaksınız demektir.

OTURUM BAŞKANI- Indoor derken, ev içerisinde, televizyonun alıcısı üzerindeki antenli alıştan bahsediyoruz. Outdoor dediğimiz zaman da çatı anteni koyduğumuz zamanki durumu.

SALONDAN- Bir de şunu anlamaya çalışıyorum: “Mobil reception”la “portable outdoor reception” aynı mı?

MUHSİN KILIÇ- Değil. Mobilde daha fazla güç gerekiyor, 10 db kadar ilave güç gerekiyor; ama indoor bir reception'a göre planlama yaptığınızda, hız da 50 kilometre/saati aşmadığı takdirde, sinyal seviyesi de yeterliyse, mobil reception yapabiliyorsunuz.

SALONDAN- Burada benim söylemeye çalıştığım şu: Planda, outdoor, indoor ya da mobil reception dediğiniz zaman, emisyon güçlerini ona göre ayarlamak zorundasınız. Emisyon güçlerini buna göre ayarladığınız zaman da yatırım maliyetleriniz ona göre artacak, azalacak demektir. 10 db demek, gücün 10 kat artması demektir. Bunlar ileriki uygulamalarda mobil reception'a uygun bir planlama yapmaya çalıştığınız zaman bunları dikkate almanız gerekiyor.

Bir diğer sorum da, Ayşe Hanım dedi ki, “Divident 2 kapsamında 700 Megahertz ve üzeri telekomünikasyon sektörüne aktarılabilir.” Şu anda 9 tane multipleks planlamışsınız. İleride böyle bir uygulamaya geçileceği varsayıldığı zaman, planı yeniden mi düzenlemek gerekir?

Yrd. Doç. Dr. SATILMIŞ TOPCU- Divident iki aşamadan oluşur; birisi 790MHz ve üzeri, diğeri 694-790MHz arası. Bu planda 790MHz ve üzerini (61-69. kanallar) zaten kullanmadık. Ama ITU'nun zorlamasıyla ya da şartların zorlamasıyla BTK frekans sınırını 694MHz'e kadar çekerse, haliyle multiplekslerin yeniden planlanması gerekecek. Bu durumda, frekans sayısı azalacağı için, kalan frekansları multipleksler paylaşmak zorunda kalacaktır.

OTURUM BAŞKANI- Çok teşekkür ediyoruz. Elektrik Mühendisleri Odasına da ayrıca teşekkür ediyoruz. Bundan sonra inşallah daha sık böyle toplantılar düzenlerlerse, hepimiz daha çok şey öğrenmiş olacağız.

Çok teşekkür ederiz.

II.OTURUM

Dursun GÜLERYÜZ

Radyo Televizyon Yayıncıları Meslek Birliği Yönetim Kurulu Başkanı

Osman KÖSE

Haber-Sen Ankara 1 No`lu Şube Başkanı

Babacan TAŞDEMİR

DTÜ Medya ve Kültürel Çalışmalar Anabilim Dalı

Özgür COŞAR

TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası

Soru-Yanıt Bölümü

II. OTURUM

KARASAL SAYISAL YAYINCILIĞIN EKONOMİK ve SOSYAL BOYUTLARI

Oturum Başkanı: Mehmet BOZKIRLIOĞLU, EMO

OTURUM BAŞKANI- Merhabalar. Tekrar hoş geldiniz.

Birinci Oturumda konunun teknik boyutlarını irdeledik. İkinci Oturumda, olayın biraz daha sosyal ve ekonomik boyutunu irdeliyor olacağız, “Neler getiriyor, bizi ne tür şeyler bekliyor?” gibi. Bu oturumda yine 4 konuşmacımız var. 2 saatlik bir süre tanımlanmış durumda. O yüzden, konuşmaları mümkün olduğunca 20’şer dakikayla sınırlı tutup, soru-cevap kısmına daha çok zaman ayıralım ve bu şekilde bitirelim.

Sunumları hangi sırayla yapacağımızı kendi aramızda görüşemedik; ancak, burada yazıldığı şekilde, Dursun Güleriyüz’le başlayalım.

DURSUN GÜLERYÜZ (Radyo Televizyon Yayıncıları Meslek Birliği Yönetim Kurulu Başkanı)-

Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli katılımcılar; Radyo Televizyon Yayıncıları Meslek Birliği adına sizleri saygıyla selamlıyorum.

Radyo Televizyon Yayıncıları Meslek Birliği, Türkiye genelinde 850 civarında üyesi olan bir meslek örgütü. Birçok alanda çalışmalar yürütüyoruz. Tabii, asli olarak kuruluş amacımız, radyo-televizyonların yayınlarından kaynaklanan telif haklarını takip etmek; yani umuma açık mahallerde radyo-televizyon yayınlarının gösterilmesi ve iletilmesi izne tâbi. Bu izinleri vermeye yetkili tek kuruluşuz. Dolayısıyla aslında asli görevimiz bunların takibini yapmak. Fakat biliyorsunuz, Türkiye’de özellikle radyo-televizyon yayıncılığı fiilen başladığı, arkasından yasal düzenlemeler, arkasından pratikteki uygulamalar geldiği için, birçok konuda sektörle ilgili çalışma yürütmek gerekiyor. Sektörün en fazla üyeye sahip örgütü olarak, asli görevimizin yanı sıra, bu çalışmaları mümkün olduğu kadar biz yürütmeye çalışıyoruz. Yasal düzenlemelerde etkili olmaya çalışıyoruz. Özellikle bu 6112 sayılı Kanun öncesinde, Genel Kurulda kabulü sırasında mümkün olduğu kadar etkin olmaya çalıştık.

Teknik altyapı projeleriyle ilgili çalışmalarımız var. Konuşmamın ilerleyen bölümünde bu konuya tekrar döneceğim.

Ekonomiye dönük çalışmalarımız var. Özellikle yerel ve bölgesel yayıncılar noktasında, Türkiye genelinde konferanslar düzenlemeye, özellikle yerel reklam vereni kendi mecralarına sahip çıkmaya teşvik etmeye çalışıyoruz. Radyo gelirleri çok büyük bir düşüş içerisinde. Dünyada da böyle, ama Türkiye’de bu düşüş daha hızlı. Reklamdan aldığı pay her yıl azalıyor. Bunu arttırıcı birtakım önlemler almaya çalışıyoruz. Konferanslar, paneller düzenleyerek, çalıştaylar yaparak bunu sağlamaya çalışıyoruz.

Yürüttüğümüz iki önemli proje var; bunlardan bir tanesi bir Avrupa Birliği projesi. MEYESER olarak isimlendirdik, mesleki yeterlilik sertifikası. RATEM olarak kendi sektörümüzle ilgili 8 meslekte standartları tespit ettik. Yayınların sizlere ulaşmasını sağlayan televizyon program yapımcısı, yapım yardımcısı, yönetmen, yönetmen yardımcısı, teknik yönetmen, kurgu yönetmeni, radyo program yapımcısı, yardımcısı gibi 8 meslekte meslek standartlarını belirledik. Finansmanını Avrupa Birliğinden sağladığımız bir proje olarak bunu Mesleki Yeterlilik Kurumuyla birlikte gerçekleştirdik. Resmi Gazete’de bu meslek standartları yayımlandı. Kabul edeceğiniz gibi, çok zorlu bir çalışmaydı. Özellikle dil birliği oluşturmak açısından

bütün sektörün görüşlerini aldık. Akademik dünya başta çok mesafeli davrandı, ama sonra çalıştaylarla kendi derdimizi anlatınca onlar da işin içine girdi. Neredeyse bütün üniversitelerden görüşler aldık. Sonuçta, binlerce sayfa metin çıktı, meslek standartlarını belirlemiş olduk.

Tabii, “Bu standartlar ne olacak?” noktasında baktığımız zaman, amacımız şuydu: Bir sertifika merkezi kurduk. MEYESER onun kısaltması. Bu standartlar çerçevesinde RATEM olarak sınavlar yapıyor olacağız. Bu sınavlarda başarı gösterenlere o meslekle ilgili bir sertifika vereceğiz. Bu sertifika, o sertifikalıyı istihdam eden kuruluşlara birtakım avantajlar sağlayacak. Biliyorsunuz, SGK gibi, vergi gibi, birtakım yükümlülükleri devletin üstlenmesini sağlayan dönemlerde böyle bir faydası olacak. Diğer taraftan, özellikle insan kaynakları bölümleri hangi kişiyi aradıklarını bu standartlar çerçevesinde ölçebiliyor olacaklar. Diğer taraftan, verdiğimiz bu sertifika bütün Avrupa Birliği ülkelerinde geçerli olacak. Dolayısıyla bu sertifikayı almış olanlar Avrupa Birliği ülkelerinde de iş bulma imkânı bulacaklar.

Yürüttüğümüz bir diğer proje RATEM Akademi Projesi. Kısaca bundan da bahsedeyim. Sektörün, özellikle sayısal yayıncılığa geçişle birlikte bir eğitim ihtiyacı ortaya çıktı. Biliyorsunuz, bizim sektörümüz biraz el yordamıyla oluşmuş bir sektör aslında; yani TRT’nin özel yayıncılığa öncülük ettiği ve onların teknik altyapıyı kurduğu, içerikleri yönlendirdiği bir sektör. Ama bir taraftan özellikle teknoloji bizi program üretimi konusunda yeni koşullara itiyor ve bu konuda da bir dönüşüme ihtiyaç var. Önceden bir usta-çırak ilişkisi vardı; TRT’den yetişmişler, sektörün kendi içinde yetişmişler bir tür alt kadroları yetiştiriyordu. Bu dönüşüm bir yerde kesintiye uğruyor. Biz bunu fark ettiğimiz için RATEM Akademi’yi kurduk. RATEM Akademi, sayısal yayıncılığa geçişle birlikte bu eğitim programlarını başlattı. Bu da bir uluslararası proje. Bunun finansal desteğini İstanbul Kalkınma Ajansından aldık büyük ölçüde, RATEM’in kendi kaynaklarını da kullandık. Bizden 10 yıl önce bu adımı atmış olan BBC’yle bir partnerlik anlaşması yaptık. Burada ele alınacak dersleri, öğrenci yetiştirme formatlarını, eğitmenlerle ilgili konuları BBC Akademi’yle birlikte çözümlüyoruz. Bu çalışmalar sonucunda bir akademi projesi yürüttüğümüzü de söylemek isterim.

Bir diğer projemizden bahsetmek istiyorum. Biliyorsunuz, İstanbul Televizyon Forum ve Fuarı düzenlemeye başladık. İlkini bu yıl haziran ayında yaptık, ikincisini 13-14 Haziran 2014 tarihinde gerçekleştiriyor olacağız. Sektörümüz için çok önemli bir buluşma noktasıydı. Bütün dünyadan, yaklaşık 56 ülkeden 300’e yakın yabancı konuğumuz vardı ve bunların hepsi televizyon yöneticileriydi. Bir taraftan içeriklerin tartışıldığı -biliyorsunuz, Türk dizilerinin bir başarısı var bütün dünyada- bunun nasıl gelişeceği, yeni adımların ne olması gerektiğine dair; diğer taraftan, özellikle teknolojinin sayısal dönüşümün ve özellikle radyoyla ilgili arayışların tartışıldığı ve

broadcast firmalarının, stüdyo firmalarının, tedarikçilerin ürünlerini sergilediği bir fuar buluşması olarak gerçekleşti. 2014'te de yeniden bunu daha büyük bir katılımla gerçekleştirmeyi planlıyoruz. Şimdiden ifade etmek isterim ki, sizleri de İstanbul Haliç Kongre Merkezi'nde 12-13-14 Haziran tarihlerinde aramızda görmek isteriz.

Bütün bu anlattıklarımın yanında, biraz önce dinlediğimiz konuşmaların; yani RTÜK'ün, BTK'nın yanında, yayıncılar olarak biz neredeyiz, biz kimiz? Hepiniz biliyorsunuz, ama ben şöyle ifade ediyorum: Biz, canı yananlarız. Neden canı yananlarız? 15 Ocak 2013 tarihinde, "Radyo Televizyon Yayıncıları Meslek Birliğinden, yayıncılık sektörünün geleceği için zorunlu bir açıklama" başlıklı, bütün kamuoyuyla paylaştığımız bir açıklama var. 15 Ocak 2013 tarihi, henüz sayısal karasal yayıncılıkla ilgili düzenlemelerin, çalışmaların fiilen başlamamış olduğu tarih; yani yasal düzenlemeler yapılmış, planlamalar yapılmış, fakat bunların henüz gerçekleşmediği bir tarih. Biz, o tarihte dedik ki, "Bütün bu yasa değişikliğinden, arkasından çıkan yönetmeliklerden, planlamadan, en son uygulanacak noktaya kadar bir yanlışlar silsilesi var ve bu yanlışlar silsilesini böyle takip ettiğimiz sürece, böyle devam ettirdiğimiz sürece bu işi başarma imkânımız yok." Bunu söyledik 15 Ocak 2013'te ve sonuçta da bugün baktığımız zaman, hakikaten söylediğimiz noktadayız.

Öz olarak biz ne diyorduk? Diyorduk ki, Türkiye'de karasal sayısal yayıncılığa geçişle ilgili bir düzenleme yapılıyor, bir plan yapıyoruz. Bu, aslında bir zorunluluktan kaynaklanıyor; yani bir taraftan teknolojinin getirdiği bir zorunluluk, analog olarak artık bu televizyon yayınlarını sürdürme imkânımız yok, mutlaka sayısala döndürmeliyiz; ikincisi de Avrupa Birliği'nin bize tanıdığı süre, bir yandan da böyle bir zorunluluk var. Bu dönüşümü, adı üstünde, gerçekten bir dönüşüm olarak planlamalıyız. Bu dönüşüm sonucunda, analog olarak radyo-televizyon yayınlarını sürdüren yayıncılar, kanundaki yeni adıyla medya hizmet sağlayıcılar bugün analog olarak sürdürdükleri yayını yarın sabahattan itibaren sayısal olarak sürdürmeye devam edecekler. Aslında bizden istenen budur. Yani bize yeni bir lisans ya da yeni bir imkân sağlamıyor. Biz yayıncılar olarak uyduda yayın yapmak istiyoruz, müracaatımız çerçevesinde bir uydu lisansı alıyoruz, bu uydu lisansı ile yayınlarımızı devam ettiriyoruz. Kabloda yayın yapmak istiyoruz, aynı şekilde lisansımızı alıyoruz. Karasal yayıncı ile ilgili lisanslarımız yok; biraz önce Üst Kuruldan uzman arkadaşımız bunu söyledi, "Yayıncı kuruluşlar almadı" dedi. Almadılar değil, alamadılar demek gerekiyordu. Bizim karasal lisanslarımız yok; ama yasa çerçevesinde, bir tür geçici nizam içerisinde bu yayınlarımızı sürdürüyoruz ve bununla ilgili de yükümlülüklerimizi yerine getiriyoruz, yani yıllık frekans kullanım bedeli ödüyoruz ve biliyorsunuz, ilk kurulduğu günden beri de Radyo Televizyon Üst Kuruluna önce yüzde 10'larda başlayıp, bugünkü koşullarda biraz daha azalmış, yüzde 5 eğitime katkı payı, yüzde 5'i RTÜK payı olarak devam etmiş, sonraki yıllarda yüzde 3'e indirilmiş payları ödüyoruz.

Dolayısıyla biz, karasal olarak sürdürdüğümüz yayınlarımızı analogdan sayısala çevirmenin derdindeyiz; yani bizden istenen, yapmamız gereken bu. Dolayısıyla biz bunun bir dönüşüm projesi çerçevesinde, tahsislerle mümkün olabileceğini, olması gerektiğini söylüyoruz. Bu zorunlu açıklamamızda bunu ifade etmiştik. Dolayısıyla burada yeniden bir frekans alınmış gibi ya da bir lisans alınmış gibi bir yarışmayla belirlenen birtakım miktarların bizden alınmaması gerektiğini, bunun gerçekçi olmadığını söylüyorduk, bugün de aynı şeyi söylüyoruz.

Burada ifade edildi; analog yayınları sürdürdüğümüzden daha çok bir kapasitenin ortaya çıkması söz konusu ve burada daha fazla yayıncının belki de teorik olarak barınma imkânı olacak. Aslında çok fazla değişen bir şey olmadığını biraz önceki rakamlarda gördük; ama bir miktar daha fazla çıkabilir ve bunlar da yine belli standartlar çerçevesinde, belli uygulamalarla, sektöre yeni girmek isteyen taliplilere verilebilir. Dolayısıyla bu bantların da bu şekilde dönüşümünü sağlarız diye düşünüyoruz.

Bugün geldiğimiz noktada, aslında bir ölçüde baktığımız zaman, haklılığımız tescil edilmiş durumda. Biliyorsunuz, bir uygulama yapılmaya çalışıldı ve bu uygulamanın sonucunda, Nisan-Mayıs-Haziran aylarında yapılan uygulamanın sonucunda ortaya çıkan tablo, önce tematiklerle ilgili, sonra ulusallarla ilgili, bölgesellerle ilgili yürütmeyi durdurma kararları geldi. Hatta bu yürütmeyi durdurma kararı alınmışlardan yanılmıyorsam 2 tanesinde iptal kararı geldi. Dolayısıyla artık bu uygulamayı sürdürme imkânı kalmadı bugünkü koşullarda. Sayın Başkan da ifade etti, bununla ilgili yeniden bir çalışma yapmak söz konusu; ama bu da bir kanun değişikliğini gerektirecek. Çünkü kanun değişikliği olmadan yeniden bu çalışmayı yapma imkânı yok. Bu kanun değişikliği bize yeni ufuklar açabilir düşüncesindeyiz. Bunu söylerken, dayandığımız şöyle bir şey daha var: Karasal yayın Türkiye’de ne yazık ki izleyicinin erişimi açısından ihmal edilebilir bir orana düşmüş durumda. Bugün, “Karasal yayın izliyorum” diyenlerin oranı yüzde 15-16’lar civarında. “Karasal yayın izliyorum” diyor, ama aynı zamanda uydu ya da kablodan da seyrediyor; yani karasala erişiyor, ama izleyip izlemediğini bilmiyoruz. Ama “Sadece karasaldan izliyorum” diyenlerin oranı yüzde 8’lere inmiş durumda. Bu durum, yürütülen politikaların ya da teknik zorlamaların sonucudur. Çünkü biliyorsunuz, karasal yayın frekans kirliliği gibi, sağlıklı ulaşamaması gibi birçok nedenle karasaldaki izleyiciyi kaybettik. Diğer taraftan, uyduyla erişmenin kolaylığı, çanak antenlerin, receiver cihazların ucuzlaması ve yayın çeşitliliği gibi birtakım etkenler karasalın aleyhinde bir sonuca yol açtı ve yüzde 80’ler oranında uydudan izleme var, yüzde 5’lere yaklaşan kablodan izleme var. Burada ihmal edilebilir dediğim, “Yapmasak ne olur?” diyebileceğimiz noktada, aslında çok fazla yayıncıların kayıpta olmayacağı; ama diğer taraftan da hem uluslararası frekans paylaşımı gereği vazgeçmememiz

gereken, hem de yayıncılığın ifade ettiği anlam açısından; yani demokratik dağılım, herkese eşit ulaşma hakkı tanıma, yani bir bedel ödeyerek uydudan receiver'la almaya mecbur bırakmamak adına vazgeçemeyeceğimiz bir şey. Ama bunun karşılığı, bu tarz yarışmalarla verilmiş lisanslar olmamalı. Bu bir dönüşüm projesidir, bir dönüşümle de gerçekleşmelidir diye fikrimizi ifade ediyoruz. Kaldı ki, teknoloji de bizi rahat bırakmıyor tabii. Evet, gerçekten uydu çok yaygınlaşıyor. Diğer taraftan da hepimiz günlük hayatımızda görüyoruz, diğer dünya ülkelerine bakıyoruz; web üzerinden izleme, internet tabanlı izlemeler de diğer alternatifler olarak geliyor.

Tabii, karasal sayısalın interaktif olması, mobilde izleme imkânı, diğer taraftan belli bir yayın kalitesi sağlaması, erişim kolaylığı ve maliyet getirmemesi gibi birtakım avantajları var. Ama Türkiye'de maliyet getirmemesi konusunda çok emin değiliz, çünkü bizim evlerimizdeki televizyon alıcıları büyük ölçüde bu yayınları almaya hazır değil. Alışveriş merkezlerine gittiğimiz zaman, mağazalara gittiğimiz zaman yeni teknoloji televizyonları görüyoruz, bunların hepsi bu yayınları almaya hazır; ama bunların sayıları henüz çok az. Türkiye genelinde baktığımız zaman, yüzdesel olarak çok fazla bir şey ifade etmiyor. Büyük ölçüde eski tip televizyonlar var; bu eski tip televizyonların bu yayınları alabilmesi için, mutlaka bir "set-top-box" cihazına ihtiyaç var. Biraz önce İbrahim Bey bahsetti. Bu set-top-box cihazlarının da belli standartlarda olması lazım, çünkü piyasada olan bu standardın altındakiler yayın kalitesini bozuyor. O standartlarda olması demek, aslında yeni maliyet anlamına geliyor. Bu maliyeti de sonuçta izleyiciye yüklemek gibi bir durumla karşı karşıyayız.

Yine bizim RATEM olarak itirazlarımızdan birisi de Anten A.Ş.'nin oluşumunaydı. Özellikle kanun değişikliği sırasında, Anten A.Ş.'nin sadece ulusal yayıncılar tarafından kurulması, sadece ulusal yayıncıların burada temsil edilmesinin doğru olmadığını, burada bölgesel ve yerel yayıncıların da haklarının gözetilmesi gerektiğini söylüyorduk, katılımcı bir oluşum olabilir düşüncesindeydik. Kaldı ki, o günlerde şöyle bir çalışma içerisindeydik: Evrensel Fon, halkın teknolojiye ulaşması için destek sağlayan bir fon. Biliyorsunuz, genellikle servis sağlayıcılar tarafından rantabl olmayan birtakım yerlere, ücra yerler diyebileceğimiz nüfus olarak fazla kalabalık olmayan, dolayısıyla maliyeti gelirini karşılamayan yerlere internet erişimi ve benzeri konular için kullanılıyor. Aslında halkın analogdan sayısala geçişte sayısal yayınlara erişme hakkı da bu çerçevede ele alınabilir. Biz bunu Ulaştırma Bakanlığı'yla -ki, Evrensel Fon onların kontrolünde- tartıştık ve bu şekilde olabileceği yolunda Sayın Bakanla mutabık kaldık. Evrensel Fon kullanıcısı bir işletmecinin aslında Türkiye genelinde önemli emisyon noktalarında bu altyapıları kurabileceğini, sektörden alınması için ortaya çıkan 250 milyon Avro civarında rakamların, diğer taraftan da set-top-box cihazların tamamının bu fondan karşılanabileceğini düşünüyoruz. Aslında o günlerde, Anten A.Ş. kurulmadan önce, Çanakkale'de bir

pilot proje yaptık, Ulaştırma Bakanlığı'yla bir protokol imzaladık. RATEM Evrensel Fon kullanıcısı pozisyonunda. Dolayısıyla bu protokolü bu şekilde yapma hakkımız var. Anten A.Ş. kurulduktan sonra, biraz da sektörde bir kafa karışıklığına meydan vermemek için de projemizi geri çektik; ama bizim iddiamız odur ki, halkın erişimi bakımından konuyu ele aldığımızda, Evrensel Fon'dan altyapı giderleri karşılanabilir. Yayıncılar açısından baktığımızda, yayıncılara mümkün olduğu kadar az külfet getirerek bu dönüşüm sağlanabilir. Dolayısıyla bu sayısal dönüşümü bu şekilde sağlayabileceğimizi düşünüyoruz.

Söyleyeceklerim bu kadar. Sorular olursa da cevaplamaya hazırız.

Çok teşekkür ediyorum.

OSMAN KÖSE (Haber-Sen Ankara 1 No`lu Şube Başkanı)

Merhabalar. Haber-Sen adına bütün arkadaşlarımı selamlıyorum.

Biz çok teknik konuşmayacağız, daha çok sosyal boyutu zaten bizim sorumluluğumuz. Çünkü biz Haber-Sen olarak TRT’de, Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğünde, RTÜK’te, PTT’de örgütlü bir sendikayız ve sendika olarak temel hareket noktamız, bugüne kadar yürüttüğümüz mücadelenin odağını oluşturan konular kamu yararı, kamusal hizmet ve kamu çıkarı. Biz yayıncılığı kamu hizmeti olarak düşünüyoruz en genel anlamıyla ve kamu hizmeti yayıncılığını savunuyoruz. Bu ülkede kamu hizmeti yayıncısı kurum TRT; ama özel yayıncıların da yaptığı işin bir kamu hizmeti olduğunu unutmadan, bu çerçeveye dikkat ederek yapması gerektiğini düşünüyoruz. Basit bir örnek vermek gerekirse, özel halk otobüsleri de kamu hizmeti sunuyor, belediye otobüsleri de. Özel halk otobüslerinin kuralısızca hareket etmesi beklenemez. Bu çerçevede, özel televizyonların da kamu yararını düşünerek, kamu hizmeti anlayışını merkeze alması gerektiğini düşünüyoruz.

Kamu yararı çerçevesinde baktığınızda, frekanslar kamuya ait olan bir kıt kaynak. Bu kıt kaynağın kullanımında öncelikle kamu yararı ve kamu hizmetinin dikkate alınması gerekiyor.

Özel televizyonların 1990’da ortaya çıkmasından itibaren, kamuya ait olan bu kıt kaynak maalesef bedelsiz olarak kullanıldı ve kamu zararı oluşturuldu. O dönemdeki mevzuata göre frekans ihalesini yapmak Haberleşme Yüksek Kurulunun göreviydi. Yasasında olmasına rağmen toplantı bile yapmayan, yaptığı toplantıda frekans tahsis ihalesini gündemine almayan Haberleşme Yüksek Kurulu hakkında suç duyurusunda bulunan da bir sendikayız aynı zamanda. Kim vardı o Kurulun içerisinde? Kurulun içerisinde yer alan kurumlar, MİT, Ulaştırma Bakanlığı, Milli Güvenlik Kurulu. Bu ülkenin her şeyinden sorumlu insanlar, kurumlar ve görevlendirilmiş kişiler kendilerine yasayla verilmiş bir görevi yapmadılar. Bu ülkede yargının da nasıl işlediğini bildiğimiz için, suç duyurumuza takipsizlik verildi; yani toplantı bile yapmamış Kurul hakkında herhangi bir işlem yapılmadı.

Anten A.Ş. süreci frekans ihalesiyle doğrudan bağlantılı olan bir konu. Anten A.Ş. bu süreçte yine hukuksuzluk üzerine kuruldu. TRT’nin, bu ülkenin yüzde 98’ine ulaşan bir verici ağı var ve orada çalışan personeli var. Bu personelin ya da vericilerin ne olacağı, genel olarak kamusal yararın ve hizmetin ne olacağı konusunda tarafız. Yapılan işin hukuka uygun olması, kamu yararına uygun olması gerektiğini düşündük; ama Anten A.Ş.’nin kuruluşu 2007’de hukuksuz olarak başladı. Yani klasik, bildiğiniz bir Türkiye hikâyesi. Yasaya rağmen yasadaki şartları yerine getirmeyen; frekans ihalesi yapılmadığı için, tahsis yapılmadığı için yayın lisansı almamış olan yayın

kuruluşları bir şirket kurdular. 2007 yılında çıkan bir Bakanlar Kurulu kararıyla TRT bu şirkete ortak edildi. Bakanlar Kurulu kararının yürütmesinin durdurulması ve kararın iptali için 2007 yılında dava açtık. Bu davayı kazandık. Kazandığımız dava çok önemliydi. Karar çok önemli bizim açımızdan. Hem TRT'nin özerkliğine çok önemli bir vurgu yapan yargı kararıydı, hem de yasanın şartlarının yerine getirilmemesine vurgu yapan bir karardı. Bu davayı kazandık. Ondan sonra bu hukuksuzlukta ısrar edilince ikinci bir Bakanlar Kurulu kararı çıkarıldı. Çünkü o iptalden sonra Anten A.Ş. kendini feshetmek zorunda kaldı. İbrahim Bey süreçlerden bahsetmedi, sanki hiçbir sorun yokmuş gibi anlattı; ama Anten A.Ş. kendisini feshetti. 2011'de tekrar Bakanlar Kurulu kararı çıkarıldı ve biz aynı şekilde, aynı gerekçelerle dava açtık. Çünkü hiçbir şey değiştirilmeden, iptal edilmiş Bakanlar Kurulu kararının aynısı çıkarılmıştı. Onunla ilgili de dava açtık, o davada da yürütmenin durdurulması kararı verildi. Bizim dava dilekçemizde öne sürdüğümüz tüm gerekçeler haklı bulunarak, yürütmeyi durdurma kararı çıktı. Bunun üzerine, Anten A.Ş.'yi ne olursa olsun mutlaka hayata geçirmek konusunda kararlı olanlar, ama geçmişteki yasal görevlerini yerine getirmeyenler 25 Temmuz 2013 tarihinde yeniden bir Bakanlar Kurulu kararı çıkarttırdı. Şu anda bu Bakanlar Kurulu kararıyla Anten A.Ş. faaliyetini sürdürüyormuş gibi gözüküyor. Burada da çok bir şey değişmedi. Neye itiraz ediyorduk? Diyorduk ki, "TRT eğer Anten A.Ş.'ye ortak olacaksa, mutlaka TRT'nin çıkarları korunan bir mevzuata sahip olması lazım; bir kere, hâkim ortak olması, belirleyici olması lazım." Çünkü yargı daha önceki Bakanlar Kurulu kararını, "Anayasada özerk ve tarafsız olarak tarif edilmiş bir kurumu diğer şirketlerle eşitleyemezsiniz." diyerek bu nedenle iptal etti. Bizim temel itiraz noktalarımızdan bir tanesi buydu.

İkincisi, "Yasadaki şartları yerine getirmemiş, yani yayın lisansı almamış özel yayıncılarla bir şirket kuramazsınız. Bu şirket yasaya aykırı olur. Yasaya aykırı olarak kurulmuş bir şirkete TRT'yi ortak edemezsiniz." dedik ve yargı da bizi haklı gördü.

Anten A.Ş.'nin boyutu bu.

Sırf itiraz eden, karşı çıkan, "Hayır" diyen, "İstemezük" diyen bir noktaya sahip değiliz biz, başından itibaren de bunu söyledik zaten. Yani "Karasal sayısal yayıncılığa geçmeyelim" demek mümkün değil, elbette geçeceğiz; yani teknik olarak buna ihtiyaç var, zorunluluk var, buna geçilsin. Buna geçilirken, anten kirliliği, yatırım tekrarı ya da gereksiz yatırımlar, israflar, masraflar, gerekçelerin hepsini hesaba katarak, tek bir şirket yapı üzerinden bu yayınların ulaştırılması dikkate alınıyorsa, eğer buysa Anten A.Ş.'nin kurulma gerekçesi, TRT, bu ülkenin yüzde 98'ine ulaşıyor televizyon yayınlarıyla, radyoyla da yüzde 99. TRT'nin bu kadar vericileri varken ve TRT, vericilerinin önemli bir bölümünü karasal sayısal yayıncılığa hazır hale getirmişken, TRT bir şirkete ortak olacak, ortak olduğu şirkete kendi vericisini kiraya verecek; yani

hem mal sahibi, hem kiracı olacak. Bu tür garabetler ortadan kalkmalı. Biraz önce ifade edilen 300 milyon Avro civarında masrafı özel yayıncılar zaten karşılamak istemiyorlar, “Bu başka kaynaklardan desteklensin” diyorlar. Çünkü dünyada başka ülkelerde de böyle yapılmış, destekle. Dolayısıyla burada zaten devletin bir yatırımı var. Altyapısını değiştiriyor, yeniliyor, buna uygun hale getiriyor, Evrensel Hizmet Fonu’ndan da para alıyor. Bunu zaten bir kamusal kaynakla yapacaksa, bu kaynak TRT’ye aktarılır, TRT bütün vericilerini karasal sayısal yayıncılığa uygun hale getirir ve hizmet satar. Bunun önünde hiçbir engel yok. Biraz önceki oturumda da arkadaşlar ifade etti; TRT Genel Müdür Yardımcısı Zeki Bey’in, kamu şirketi şeklinde bir teklifi olmuş. Benim bildiğim kadarıyla da “Bu kurumsal görüşümüz” demiş kendisi. Kamu şirketi tabii, tartışmalı bir şey bizim açımızdan. Şirkete ihtiyaç yok, TRT zaten bunu yapıyor, var olan yapı üzerinden bunu devam ettirebilir. Bizim Anten A.Ş.’ye ve karasal sayısal yayına ilişkin temel yaklaşımımız bu.

Mesela TRT’nin şöyle bir zorunluluğu var yasal olarak: TRT Yasasının 4. Maddesi der ki, “Radyo ve televizyon yayınlarının dinleyici ve izleyiciye seçme hakkı tanıyacak şekilde, birden fazla kanaldan ve bütün yurt sathında yapması zorunludur.” Biraz önceki konuşmalarda yüzde 70 ifade edildi. Niye yüzde 70? Bu ülkede yaşayan, vergisini veren, zaten kamusal kaynaklarla finanse edilecek olan karasal sayısal yayınlardan diğer yüzde 30 niye yararlanmayacak? Bedelini ödeyecek -çünkü vergisinden karşılanıyor- ama yararlanamayacak! Ne gerek var buna? TRT zaten yüzde 98’i karşılıyor.

“Karasal sayısal yayına ihtiyaç var mı? Uydudan alıyor insanlar” ya da “Sadece karasal yayın alan yüzde 7’lere düştü” gibi birtakım görüşler ifade edildi. Niye böyle oldu? Çünkü özel televizyonlar, özel yayıncılar sadece şehir merkezlerini ve büyükşehir merkezlerini hedef aldı, yayınlarını ülkenin büyük bir kısmına götürmeyi kendi kârları açısından gerekli görmediler. Öyle olunca da vatandaş sadece TRT’ye mahkûm olmak yerine, mecburen uyduya yöneldi. Bu bir zorunluluktan kaynaklandı; yoksa tercih değildi bu, zorunluluktan. Dolayısıyla bu hizmetler sunulurken, biraz önce “Özel yayıncıları da kamusal çerçevede düşünmeli miyiz?” derken, onu da düşünmek zorundaydı, oraya da ulaşmayı kendisine bir hedef olarak belirlemeliydi.

İhalelerin bir kısmıyla ilgili iptal kararı verildi, diğerleri de bekleniyor. Dolayısıyla büyük bir kısmıyla ilgili iptal kararı çıkacak gibi gözüküyor. Bu durumda başka bir sorun ortaya çıkıyor. İhalelerin yenilenebilmesi için bir yasa değişikliğine ihtiyaç var, çünkü 6112 sayılı Yasaya göre ihale yapma süresi doldu. Yasanın geçici 4. Maddesi der ki, “Bu Kanunun yayımlandığı tarihten itibaren en geç 2 yıl içerisinde Üst Kurulca karasal yayın lisansları verilmesi amacıyla sayısal televizyon multipleks kapasitesi sıralama ihalesi yapılır.” Yasa ne zaman yayımlanmış; 3 Mart 2011. Dolayısıyla Mart

2013 itibarıyla bu ihale geçersiz. Bunun yapılabilmesi için yasa değişikliği gerekiyor, yani RTÜK Yasasının bu maddesi değiştirilerek yeni bir düzenleme konulması gerekiyor.

Karasal sayısal yayıncılığın teknik boyutunun ötesinde, izleyiciyi, vatandaşı ilgilendiren en önemli boyutu maliyet boyutu. İzleyicinin bu yayınlara ulaşabilmesi belli bir maliyeti gerektirecek. Bu maliyetlerin en önemlisi set-top-box denilen cihazlar ya da dâhili olarak bu teknolojiye sahip olan televizyonlar. Çünkü şu anda ülkede kullanılan televizyonların tamamına yakını, belki yüzde 90'dan fazlası bu teknolojiye sahip değil; mecburen set-top-box denilen bir cihaz alacak. Maalesef, şu anda bu ülkede satılan cihazların da önemli bir kısmı hâlâ bu teknolojiye sahip değil. Gidin herhangi bir elektro-markete, DVB-T2'yi alıyor mu diye sorun. Bilmiyor, satıcı da bilmiyor ne olduğunu. Gidiyorum, "Bu özelliğe sahip televizyonunuz var mı?" diyorum, bana DVB'yi gösteriyor. "Hayır, T2" diyorum, T2'nin ne olduğunu bilmiyor. Yasayla verilmiş bir görev var. Bu konuda vatandaş bilgilendirilmedi. Yani bugün 4-5 bin lira verip herhangi bir televizyon alan bir yurttaş, yarın karasal sayısal yayını alamayacağını bilmiyor, bunun için ekstra bir cihaz alması gerektiğini bilmiyor. Oysa bilse, buna göre alacak.

Biraz önce ifade edildi, bu DVB-T2'nin zorunlu standart olarak belirlenmesi çok önemli bir şey. Bilgilendirme spotlarının yapılması gerekir. Mutlaka karasal sayısal yayıncılıkla ilgili olarak vatandaşlara bilgilendirme yayınlarının yapılması lazım, spotların yapılması lazım.

Bir de finansmanı konusu var. Amerika'da ve Avrupa'da bu sürece geçilirken, bir finansman desteği sağlandı, set-top-box cihazlarının giderlerinin karşılanmasıyla ilgili bir destek uygulandı. İtalya'da, İngiltere'de, Almanya'da farklı farklı yöntemlerle uygulandı, ama mutlaka uygulandı; hem yayıncıların teknolojisini buna uygulaması açısından, verici istasyonları açısından, hem de alıcılar açısından. Türkiye'de de böyle bir şey uygulanmalı. Bunun geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için, izleyicinin ekstra bir para ödmeden bu yayınlara ulaşabilmesi sağlanmalı. Dolayısıyla set-top-box cihazlarının finansmanı böyle bir havuzdan sağlanabilir. Yani özel yayıncılar, kamu yayıncısı ve Evrensel Hizmet Fonundan oluşturulacak bir havuzla bu finansman sağlanabilir.

Özel yayıncılar şu konuda çok hassaslar: "Biz 300 milyon Avro yatırımını karşılayamayız" diyorlar. Bunu her yerde ifade ediyorlar. Niye karşılayamazsınız? Kâr ediyorsunuz, izleyiciden kâr ediyorsunuz, yani yayınlarınız izleyiciye ulaştığı zaman sizin anlamınız var; yoksa bir anlamınız olmaz. "Yayınımız izleyiciye ulaşsın; fakat nasıl ulaşırsa ulaşsın, biz ona karışmayalım, para vermeyelim o kısmına, onu devlet karşılasın,

kamu karşılāsın, Hazine karşılāsın.” Tamam, bir desteğe ihtiyaç var. Ancak mutlaka özel yayıncılar da bu havuza katılmalı, buraya destek sunmalı.

FATİH EROĞLU (HABER-SEN Yönetim Kurulu Üyesi)- Son Bakanlar Kurulu kararı için de dava açıldı, değil mi?

OSMAN KÖSE- Haziran’da alınan Bakanlar Kurulu kararıyla ilgili de dava açtık. Açma gerekçemizi de açayım isterseniz. Birinci iptal davamızdaki gerekçelerin hiçbirisi ikincide karşılanmadı, dolayısıyla ikinci kara için de dava açtık. Yargının dikkat çektiği nokta şuydu: “Kardeşim, bu vericileri siz kiralayacak mısınız, TRT’nin vericisini kiralayacak mısınız, ne yapacaksınız? En azından bunu belirleseydiniz” diye bir not düşmüş oraya. Sadece o kısmını, “Kiraya verebilir” kısmını düzeltmiş, ama diğer kısımları aynı. Dolayısıyla hukuken bizim ilk baştan itibaren söylediğimiz TRT’nin özerkliği, tarafsızlığı, TRT’nin çıkarlarının korunması, TRT’nin belirleyici ortak olması ve Bakanlar Kurulunun esasları belirlemesi. Çünkü yasa öyle diyor, “Bakanlar Kurulunun belirlediği esaslar çerçevesinde ortak olur.” Bakanlar Kurulu hiçbir esas belirlemiyor ki, iki tane madde yazmış, “Ben esas belirledim” diyor. Oysa bir şirkete ortak olma esasları öyle belirlenmiyor. Dolayısıyla yargı da diyor ki, “Kardeşim, bunu belirleyeceksin.”

Bizim dikkat çektiğimiz en önemli nokta, izleyicilerin bu yayınlara ulaşması konusunda izleyiciye ekstra yük getirilmemesi, bunun finansmanının mutlaka özel yayıncıların da katkı sunduğu bir finansal havuzdan sağlanması, Türkiye’de ithal edilen cihazların mutlaka bu standarda sahip olmasının sağlanması, vatandaşların mutlaka şimdiden bilgilendirilmeye başlanması, kamu spotları yayınlanması ve Anten A.Ş. gibi bir şirkete gerek kalmadan, bu hizmetin tamamıyla TRT’nin olanaklarıyla sunulabileceğidir. Bizim temel yaklaşımımız bu. Çünkü burada söz konusu olan sadece teknik bir yayıncılık değil, bu yayını alacak olan vatandaşların bu işten nasıl etkileneceğidir. Biz bu boyutuyla ilgileniyoruz. Biz, kamu hizmeti yayıncılığını önemsiyoruz. Bu bütün dünyada artık standart olarak kabul edilmiş bir şey. Avrupa Birliğinin onlarca kararı var. Kamu hizmeti yayıncılığı zorunludur, kamu hizmeti yayıncısının varlığını koruyacaksınız, faaliyetlerini sürdüreceksin kadar geliri garanti altına alacaksınız ve editöryal özerkliğini sağlayacaksınız. Tabii, şu anda bunların hiçbirisi TRT için geçerli değil. Bu eleştirimizi her zaman, her yerde, en yüksek şekilde söylüyoruz, o konuda hiçbir sıkıntımız yok. Başımıza da ne gelirse o yüzden geliyor zaten. Mersin’de 3 yıldır sürgünüm şu anda. Mersin sürgün yeri değil tabii ki, bu ülkenin hiçbir yeri bizim için sürgün yeri değil.

İSMET ERGİN (RATEM Yönetim Kurulu Üyesi)- Öyle sürgünlüğe can kurban. Akdeniz’desiniz. Nasıl bir sürgün yeri orası?

OSMAN KÖSE- Kendi isteğinin dışında zorla gönderildiğiniz her yer sürgündür.

Teşekkür ediyorum.

İBRAHİM CÜCIOĞLU- Osman Bey'in 2007'deki söylediği husus doğrudur; o zaman herhangi bir mevzuat olmadığı için, bir gönüllülük esası gibi başlamıştı bu mesele. Anten A.Ş. o zaman feshedilmişti; fakat şu an elimizde bir mevzuat var, kanun var ve Anten A.Ş. buna uygun olarak kuruldu. Dikkat ederseniz, sunumumda dedim ki, yayıncılık statüsünde. Lisanslı demedim. Zaten şu anda Anten A.Ş. verici işletmeye hazırlık yapan bir şirket, ama Anten A.Ş.'nin şu anki ortakları lisanslama ihalesinde ihale almış kuruluşlar. Dolayısıyla şu anki görünen yapı, Anten A.Ş.'nin lisanslama yürürse, bu işi yapacağı anlamındadır. Mesele budur. Yani bir kanun var ve kanuna uygun olarak Anten A.Ş. hazırlık yapıyor, yayıncılar hazırlık yapıyor, sistem uygulamaya geçtiği zaman da bu işi yapacak olan şirket olarak hazırlık yapıyor.

İkincisi, TRT'ye faydası meselesinden bahsettiniz. Doğru. Biz de şu an tüm yayıncıların altyapılarını nasıl kullanmayı planlıyorsak, bunun içerisinde bizim ortaklarımızdan TRT de olduğu için, TRT'nin bütün altyapısını çalışıyoruz. Bunlar içerisinde kullanılabilecek olanlar varsa, özel yayıncılarinkini nasıl hesaba katıyorsak, TRT'ninkini de hesaba katıyoruz. Dolayısıyla bu ortaklık devam edecek olursa, TRT'nin de tüm imkânlarından istifade etmeyi planlıyoruz.

Bir üçüncü husus, devlet işletmesinden bahsettiniz. Ne olur, bana şunu söylemeyin: "Devlet, özelden çok iyi işletir" filan demeyin. Ben şunu düşünüyorum: Bu anlamda, özel sektörün çok daha verimli, çok daha rahat, çok daha güzel bir işletme vereceğini düşünüyorum. Özelleştirmenin zaten temel amacı da budur.

Burada kimse kimseye fikirlerini kabul ettirmek için uğraşmıyor. Fikirlerinize saygı duyuyorum. Bu da benim düşüncem. Sadece söylüyoruz fikirlerimizi. Sizin benim fikirlerimde hoş gördüğünüz yerler olur, kafanıza yatar ya da benim sizin fikirlerinizde hoş gördüğüm yerler olur, kafamıza yatar.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI- Çok teşekkür ediyoruz. Son dönemde özelleştirme bütün alanlarda, elektrik alanında, dağıtımında vesaire her alanda olduğu için, sanki doğru bir politikaymış gibi, tüm Türkiye tarafından kabul edilir varsayılıyor; ama Elektrik Mühendisleri Odası olarak bizim bu anlamda, kamunun belli alanları yapması gerektiği yönünde beyanatlarımız var.

Buyurun.

OSMAN KÖSE- 7 Haziran 2013'te İstanbul Kadir Has Üniversitesi'nde yapılan Dijital Yayıncılık Zirvesinde Anten A.Ş. Genel Müdürü Kubilay Keskin Bey aynen şöyle diyor: "Bu desteğin, ülkemizde hem set-top-box, hem de Anten A.Ş. için yapılması gerekmektedir. Çünkü yüzde 25-30 penetrasyonlu karasal sayısal yayın izlendiği için, yayıncılar maliyetleri çok yüksek altyapı yatırımlarını yapmak istememektedir." Yani "Hiç cebimizden para çıkmasın, her şeyi devlet yapsın, ama biz kâr edelim..."

İBRAHİM CÜCIOĞLU- Bir yanlış anlama var. Ben yatırımdan bahsetmiyorum, işletmeden bahsediyorum.

DURSUN GÜLERYÜZ- Sayın Başkan, bu konuda bir yanlış anlaşılma olmasın diye bir şeyi ifade etmek istiyorum: Bizim özel radyo-televizyon yayıncıları olarak bir kamu şirketini kabul etmemiz mümkün değil. Biliyorsunuz, bir önceki kanunda vardı bu ve uygulama imkânı olmadı; yani "TRT eliyle kurulacak vericilerle yürütülür" gibi bir şey vardı, uygulama imkânı olmadı. Tabii ki kamuya yayınların iletilmesi konusunda TRT'yle işbirliği yapılması son derece doğal bir şeydir, ülkenin kaynaklarıdır; ama kamunun yönetiminde bir şirkete anahtarımızı teslim etmek istemeyiz. Bunu çok net olarak ifade etmek isterim.

OTURUM BAŞKANI- Çok fazla bu konunun üzerinde dolaşmaya başladık. Elbette buraya tekrar dönelim, ama iki konuşmacımız daha var.

Buyurun.

BABACAN TAŞDEMİR (ODTÜ Medya ve Kültürel Çalışmalar Anabilim Dalı)-

Merhabalar.

ODTÜ'den, Medya ve Kültürel Çalışmalar Anabilim Dalı'ndan geliyorum. Aşağı yukarı on yıldır, hem Türkiye'de, hem de özellikle Avrupa Birliği odaklı olarak yayıncılık politikaları üzerine çalışıyorum. Aslında karasal sayısal televizyon yayıncılığına geçiş politikaları benim master tezi konumdu ve 2006 yılında bitmişti. O zaman tabii, karasal sayısal yayıncılık hem Türkiye'de, hem de dünyada önemli bir konuydu; önemli bir politika konusuydu. Kablolu yayıncılık belki Avrupa'nın bazı ülkelerinde ve Amerika Birleşik Devletlerinde 'penetrasyon' seviyesi en yüksek yayıncılık teknolojisiydi; ama uydu yayıncılığı bu derece gelişmemişti, bu derece yayılmamıştı. Dolayısıyla karasal televizyon yayıncılığında sayısala geçiş çok önemliydi. Onun için, bu konuda bir master tezi hazırlamak anlamlı görünmüştü bana. Master tezine 2004 yılında başlamıştım. Yalnız, geldiğimiz bu noktada, sene 2014 olsa ve ben master tezi yazacak olsam, sayısal karasal televizyon yayıncılığına geçişi konu olarak alırmıydım; büyük ihtimalle almazdım. Son rakamları bilmiyordum, ama biraz önce ifade edildi; yüzde 7-8'e kadar düşmüş. Eğer şimdi bir master tezi yazacak olsaydım da -özellikle Türkiye'de bunun üzerine politikalar üretilmeye çalışılıyor, bu kadar büyük bir çaba var, RTÜK'ün yaptığı bir sürü işler var, arkasından Haber-Sen zaten bu konuyla ilgileniyor- "Sayısal karasal televizyon yayıncılığına geçiş bu kadar gerekli mi, bu konuda bu kadar çok fırtına koparmaya gerek var mı?" olurdu herhalde master tezinin araştırma sorusu.

Ben, aslında başka türlü bir sunum hazırlamıştım; ama konuşmaları dinledikten sonra, sanki bütün bu yayıncılık politikasının, şu an geldiğimiz noktayı aydınlatabilecek birtakım artalanındaki tarihsel gelişmelerin azıcık da olsa üzerinden geçmekte fayda var diye düşünüyorum ve konuya nereden baktığının anlaşılması açısından bunun gerekli olduğunu düşünüyorum.

Osman hocam, benim çalışmalarından, yazılarından çok faydalandığım, bu konuyla ilgilenen bir 'aktör'. Benim için öyle. Ben master tezi yazarken de kendisiyle iletişime geçmiştim. Kamu hizmeti yayıncılığı çerçevesinden bakarken, özellikle Avrupa Birliği'nin 1979'daki ilk belgesinden bugüne kadar Avrupa Birliğinde ortak yayıncılık politikaları üzerine ne yazılıp çizilmişse hepsini okudum, özellikle Görsel İşitsel Medya Hizmetleri Direktifinin hazırlanış sürecine odaklandım. Brüksel'de de çalıştım; oradaki üniversitelerde de iletişim kurduğum hocalar oldu. Komisyon kütüphanesinde aylarca çalıştım. Komisyondan yetkililerle, özellikle Enformasyon Toplumu ve Medya Genel Müdürlüğünden yetkililerle görüştüm. Benim gördüğüm şey şu: Eğer kamu hizmeti yayıncılığının temeline "Frekanslar kamu malıdır, kıt

kaynaktır; onun için kamu tarafından yönetilmelidir” gibi bir gerekçe sunarak başlarsak, orada iş biraz sıkıntıya girmeye başlıyor. 1920’lerde, 30’larda bu yayıncılık teknolojisi yeni gelişmeye başlamışken, o zaman Amerika’da ve BBC’de önemli noktalarda bulunan insanlar kamu hizmeti yayıncılığı daha henüz ortada yokken, “Kamuya yararlı bir yayıncılık nasıl yapılır”ın gerekçesini ortaya koyarken şunları söylemişler: Basit bir televizyon alıcısıyla belli bir merkezden yapılabilecek yayını alacaksınız, bütün ülkeye yayacaksınız bunu ve bunun için okuma-yazma bilmenize gerek yok, okuma-yazmanın gerektirdiği ekstra bir entelektüel enerji harcamanıza da gerek yok. Bu, o zamanın yetkilileri için müthiş bir olanak olarak görülmüş - demokratikleştirici bir olanak. İnsanların kişisel gelişimini sağlamak, ulus inşasını sağlamak, belli bir kültürel kimliği insanlara aktarmak, aşmak; yani bir eğitim aracı, bir enformasyon aracı olarak görülmüş ve bunun için de daha sonraki yıllarda -özellikle 45-80 arası kamu hizmeti yayıncılığının güçlü olduğu dönem olarak kabul edilir- kamu hizmeti yayıncılığının temeli olan bilgilendirme, eğitime ve eğlendirme işlevleri bu dönemde ortaya çıkmış. Ama eğlendirme de, bugün bizim bildiğimiz türden içi boş bir eğlendirme değil; bu eğlendirme de bilgilendirme ve eğitime işleviyle birlikte düşünülmüş.

Bu ne derece başarılı? Kamunun algılanan ihtiyaçları doğrultusunda profesyonel kadrolar tarafından hazırlanan bir içeriğin yine televizyon-radyo aracılığıyla insanlara yayılmasının gerekçesi olarak sunulan ya da amacı olarak sunulan hedeflere ne kadar yaklaşılmış, ne kadar uzaklaşılmış, ülkeden ülkeye değişir. BBC başarılı bir örnek, hâlâ da güçlü bir örnek, kamu hizmeti yayıncılığının sembolü olarak gösteriliyor. Türkiye’de de geçmişe dönüp belgelere baktığımız zaman, kamu hizmeti yayıncılığının sembolü olarak BBC’nin alındığını, BBC’nin görüldüğünü, buna benzer bir yayıncılığın hayata geçirilmeye çalışıldığını görüyoruz; ama TRT’nin başarılı bir kamu hizmeti yayıncısı olduğunu söylemek güç tabii ki. TRT, bir kamu hizmeti yayıncısından ziyade bir devlet kanalı, devlet yayıncısı gibi görünüyor.

Kamu hizmeti yayıncılığı dediğimiz zaman da kamu yayıncılığıyla kamu hizmeti yayıncılığını ayırmak ya da devlet kanalıyla kamu hizmeti yayıncısını birbirinden ayırmak lazım. Kamu hizmeti yayıncısı doğrudan doğruya siyasi iktidarla, devletin resmi söylemiyle tamamen bütünleşik, angaje olmuş bir yayıncı anlamına gelmiyor. Kamu hizmeti yayıncısı özerk bir kuruluş olmalı. Türkiye’de de 60-70 döneminde bir özerklik dönemi olmuş, ama bu da çoğunlukla kâğıt üzerinde kalmış. Onun dışında, TRT’yi kamu hizmeti yayıncısı olarak değerlendirmek zor.

Kendi sunumumdan biraz uzaklaşıyorum, ama bunun gerekli olduğunu düşünüyorum. Büyük resme bakmadığımız zaman da, bazı şeyleri gözden geçiriyormuşuz gibi görünüyor. Türkiye’de güçlü bir yayıncılık endüstrisi yok; yani cihaz üretimi

konusunda ne iç pazarımıza, ne dış pazarlara hitap edebilecek güçlü bir endüstriye sahip değiliz. Ancak, bu konuda iddiası olan Amerika, Japonya ve Avrupa Birliği gibi bölgelerde ya da ülkelerde kendi yayıncılık endüstrilerini, yani altyapı endüstrilerini destekleyecek bir kontent (içerik) rejimi oluşturulmuş, bu yolda çeşitli tercihlerde bulunulmuş. Bütün bu yayıncılık tarihi aslında sadece içerik olarak da görülemez, sadece altyapı olarak da görülemez; bunların ikisinin birleştiği bir ortak stratejinin sonucu olarak görülmesi lazım. Türkiye’de bunun ayaklarından biri eksik olunca, bir yayıncılık politikası geliştirmek, kendi faydasına bir politika geliştirmek sanırım zor oldu; çünkü duracak, yaslanacak yeri bilemiyoruz.

1970’lerde kapitalist ekonomi büyük bir krize girdiği zaman, yani Fordist üretim bir krize girdiği zaman, bu krizin aşılması için önemli alanlardan birisi enformasyon ve iletişim teknolojileri alanı olarak görülmeye başlanmış. Yine orijinal metinlere baktığımız zaman, yani o dönemde yazılan metinlere baktığımız zaman bunu görüyoruz. Açıkça şunu kabul etmişler: Özellikle Avrupa Birliği bizim için önemli, çünkü biz genelde oradaki politikaları takip ediyoruz. Amerika ve Japonya’daki enformasyon ve iletişim teknolojileri konusundaki ataklar ve Amerika’nın uydu yayıncılığıyla artan kültürel baskısı -çünkü CNN gibi kanallar gelmiş, bir anda Avrupa’da hanelere bu kanallar girmeye başlamış- Avrupa Birliğinin yetkililerinde bir endişe ortaya çıkarmış. Yani iletişim ve enformasyon alanında ortak birtakım politikalar üretilmesi gerekiyor ve bunun için de yaslanacak bir politik zemin bulunması gerekiyor. O politik zemin de, kapitalist ekonominin krizinin ardından yükselişe geçen, ‘neoliberal turn’ diye adlandırılabilir bir değişim var siyasi yaklaşımda, siyasi iklimde ve bu değişimin de zaman içerisinde dayattığı bir söylem var. Bu söylemin sonucunda aslında biz bugün birtakım verili kabul ettiğimiz bir söylem yapısını almaya başladık. Avrupa Birliğinin metinlerinde yavaş yavaş bu ortaya çıkıyor. 1979’da ilk ortak metin çıkarılıyor. Bu ortak metinle 1979 sonrasında Avrupa Birliği Komisyonu tarafından kaleme alınan metinler arasında çok ciddi bir söylem farkı var. 1979’da yayınlanan metinde, “Evet, enformasyon teknolojileri, iletişim teknolojileri çok önemli. Avrupa Birliği hemen bu konuda bir adım atmak zorunda, ortak bir politika geliştirmek zorunda, ortak standartlar geliştirmek zorunda; ama ortak pazarda ortaya çıkacak bir iletişim ve enformasyon teknolojisi pazarında liderliği özel sektöre bırakmak doğru değildir” tarzı bir yaklaşım var. 1979 önemli bir yıl. Avrupa Parlamentosu 1979’a kadar doğrudan seçimlerle üyelerin gittiği bir otorite değil; 1979’da ilk defa doğrudan seçimler yapılıyor. Almanya gibi önemli kilit ülkelerde liberal partilerin, muhafazakâr liberal partilerin seçimlerin kazandığı bir yıl 1979-80 arası, zaten bu neoliberal dönüşümün yaşandığı bir yıl.

1979’dan sonra ise, “Özel sektöre, piyasaya liderliği bırakmamalıyız” ya da “Bırakırsak, bunda kamu için birtakım sıkıntılar vardır” tarzı şerhler görmüyorsunuz

dokümanlarda. Şu var: 1984'te ve 1990'ların ortasında, enformasyon toplumuna geçişle ilgili yavaş yavaş, tedricen, tamamen özel sektörün bu alanda liderliği üstlenmesi gerektiğine ilişkin bir genel yaklaşım ortaya çıkıyor. Bunun bir sonucu olarak da neredeyse tamamen bir 'full liberalizasyon', neredeyse tamamen içerik ve kamu hizmeti yayıncılığına ilişkin kaygılardan arındırılmış bir yayıncılık ortamı ve neredeyse tamamen altyapısal kaygılardan kaynaklı bir politikanın ortaya çıktığını görüyoruz. Yani şu var: "Eğer kamu hizmeti yayıncılığının gerektirdiği değerleri savunan bir politika ortaya çıkarsa, özel sektörün buraya yatırım yapmasıyla ilgili cesaretlendirici olmamız gerekiyor, onların cesaretini kırmamamız gerekiyor" gibi bir yaklaşım ortaya çıktığı için, neredeyse tamamen kurallardan arınmış bir politika ortamı doğuruyor bu ve en sonunda Görsel ve İşitsel Medya Hizmetleri Direktifinde, ürün yerleştirme dediğimiz, aslında bir gizli reklam olan reklam tekniğine izin verilmesi gündeme geliyor. Bugün Türkiye'de de 6112 sayılı Yasayla ürün yerleştirme serbest hale geliyor.

Demek istediğim şu: Evet, yayıncılık, iletişim, teknik bir konu olarak görülebilir, tabii ki mühendislikle ilgili bir konudur; enterferans problemimiz var, ortadaki kirlenmenin yarattığı insan sağlığına zararlı durumlar var, bunlar önemli; ama yayıncılık dediğimiz alan, iletişim dediğimiz alanın zararları mühendislik boyutundaki gibi öyle kolaylıkla, hemencecik, bir anda ortaya çıkacak zararlar değil. Eğer bu alanda düzenleme iyi yapılmazsa, bunun zararlarının çok uzun vadeli olabileceğini, yapısal sorunlar ortaya çıkarabileceğini kabul etmemiz ve mühendislik, işletmeyle ilgili boyutlarıyla birlikte kültürel boyutunu da birlikte ele almamız gerekiyor. Birini diğerinden kopardığımız zaman, ortaya hakikaten sadece kendi içinde sorunları tanımlayan ve büyük resmi gözden kaçırmış bir perspektif, büyük resmi gözden kaçırmış bir söylem ve dolayısıyla da aslında sıkıntılarının, kötü etkilerinin nereye gideceğini bilemediğimiz bir yaklaşım ortaya çıkabilir diye düşünüyorum.

Esnek siyasadın bahsediliyor mesela. Anten A.Ş. olsun, bir sürü verici ortadan kalksın, tamam, güzel. Bunların hepsine tek tek baktığımız zaman, birtakım ilerlemelerden bahsedebiliriz, birtakım iyileşmelerden bahsedebiliriz; ama bu ne derece bir iyileşmedir, hakikaten Türkiye gibi ülkelerin çıkarına mı hizmet ediyor, yoksa aslında bizim de parçası olduğumuz bir küresel sarmalın içine giriyor ve kendi açımızdan meseleyi göremiyor muyuz? Böyle bir sıkıntı da var.

Bütün bu konuşmaları dinlerken çıkardığım sonuç şu: Evet, birtakım sorunlar var, çözümleri de var bunun; ama bir silsileden bahsetmiştiniz, yanlışlık silsilesinden; o yanlışlık silsilesinin çok daha büyük ve geniş çaplı olduğunu düşünüyorum; genel yaklaşımımızda bir sorun olduğunu, onunla birlikte bütünleşen söylemimizde bir sorun olduğunu düşünüyorum. Bütün bunları baştan gözden geçirmeliyiz, kamu

hizmeti yayıncılığının bize sağlayabileceği değerleri yeniden gözden geçirmeliyiz. Özel yayıncılık taraftarlarının, özelleşme taraftarlarının söylemlerini böylelikle daha rahat ıskartaya çıkartabilirmişiz gibi geliyor. Aksi takdirde, teknik birtakım gerekçeler sunarak... Çünkü yasalar var. Biraz önce gitti, şimdi arkasından konuşmak gibi olmasın; ama Anten A.Ş.'den gelen yönetici teknik bir birimden geliyormuş, onun söyleyecekleri yetkisi dâhilinde belki bu kadardır; ama hep yasaya gönderme yapıyor. İyi de, belki adı Anten A.Ş. değildi, ama kurulmasını öneren yine özel yayıncılar. 2004 yılında Televizyon Yayıncıları Derneğinin ve RTÜK yetkililerinin de katıldığı bir toplantıda, böyle bir şirketin kurulması, üstelik TRT'nin de ortak olması, o zaman yüzde 10 olan brüt verginin düşürülmesi gibi şeyler var. 2004'den sonraki gelişmelere bakıyoruz, çıkan yasaya bakıyoruz, ortaya çıkan birtakım sorunlar var.

Şöyle bir şema vardı benim master tezimde: 2006 yılında, yani sayısal karasal televizyon yayıncılığına geçiş planlanırken, dört tane temel problem olduğunu tespit etmiştim: geçiş maliyetlerinin yüklenilmesi, frekans tahsisi, vergiler meselesi ve yeni kapasitenin kullanım esasları. Bu dört sorunla ilgili Televizyon Yayıncıları Derneğinin önerilerinin hepsinin yeni yasayla gerçekleştirilmeye çalışıldığını gördüm. Bunlar da kamu yararını gözeterek çıkarılmış bir yasanın çözümleriymiş gibi sunuluyor. Ben dinlerken, onun için biraz da rahatsız olarak dinliyorum. Sanki gökten gelmiş, sanki hakikaten oturulup da özel bir komisyon kurulmuş da, o komisyonda birtakım çözümler bulunmuş da, o çözümler yasaya yansıtılmış gibi.

Bir de şöyle bir gerekçe benim canımı sıkıyor: "Dünyadaki 'trendler' böyle." Aslında bu 'trendler' karmaşık lobi ilişkileri içinde belli çıkarlar tarafından belirleniyor. Amacı ortaya çıkacak siyasaları söylemsel olarak meşrulaştırmak.

Bir yandan işin meşrulaştırılmasına bakıyorsunuz, "1970'lerden sonra yeni teknolojiler frekans kısıtlılığını eski bir mesele haline getirdi, frekans kısıtlılığı diye bir şey kalmadı. Öyleyse, tıpkı gazetecilik piyasasında olduğu gibi ya da tıpkı ayakkabı, çanta, araba piyasasında olduğu gibi, bu işe yatırım yapan bütün şirketler burada faaliyet gösterebilir. Yani serbest piyasa mekanizmaları yayıncılık alanında da geçerli olabilir" diyorsunuz. Güzel. Sonuçta, ürün yerleştirmeye izin veriyorsunuz. Bakın, hikâyenin sonu bu. İzlediğimiz şeyin program mı olduğunu, gerçekten o işe yetkin kişilerin hazırladığı programlar, yani bize bir şeyler öğretecek programlar olup olmadığını bilemiyorsunuz. Reklam mı bu, yoksa program mı, bilemiyorsunuz. Onun önünde ya da arkasında, "Bunda ürün yerleştirme vardır" diye yazılmasının bir önemi yok. 2002'den 2007'ye kadar Avrupa Görsel İşitsel Medya Hizmetleri Direktifinin hazırlanması için inanılmaz uzun ve detaylı bir yönetim süreci izlendi Avrupa Birliğinde. Yeni reklam tekniklerine izin verilmemesini, Avrupa'nın kendi kültürel kotalarını koruması gerektiğini, kültürel açıdan daha nitelikli programlar

yapılması için yeni fon programları geliştirilmesi gerektiğini söyleyen Çok sayıda grup veya bireysel katılımcı bu yönetim sürecinde yer aldı; ama geldiğimiz noktada -benim yaptığım görüşmelerde de bu ortaya çıkıyor- sonuçta bunlar basitçe göz ardı edildi. Çünkü BBC'nin, Avrupa Tüketici Örgütünün, birtakım tüketici koruma örgütlerinin ve emek platformlarının, yayıncılık alanının yeniden düzenlenmesiyle ilgili bu önemli dönemeçte ortaya koydukları talepler basitçe "Genel trendlere uymuyor" diye reddedildi. Geriye dönüp bakıyorsunuz, o genel trendlerin hepsi fiili olarak bir iktidar yapılanması tarafından gelip dayatılmış ve zaman içinde de kabul ettirilmiş birtakım söylemlere dönüşmüş. "Enformasyon Toplumu" bunlardan bir tanesi. "Enformasyon toplumunda yaşıyoruz" ya da "Enformasyon toplumuna doğru birtakım adımlar atmamız gerekiyor. Bunun bileşenleri şunlar. . . " dediğiniz anda şuraya geliyorsunuz: "Enformasyon Toplumu" söylemiyle 'neoliberal doktrin' neredeyse tamamen örtüşüyor.

Neo-liberal dönem:

- Neo-liberalizm bir ideoloji olarak ekonomik ve kültürel boyut arasındaki çatışmaya ilişkin alınacak kararın siyasi bir nitelik taşıdığını gizlemeye çalışır.
- Bunun için çeşitli söylemlere başvurur: Teknoloji özerktir, kendi sonuçlarını yaratır; iletişim ve enformasyon teknolojisi hızla gelişmekte ve ekonomik açıdan daha önemli hale gelmektedir, bunun sosyal ve kültürel boyutu da vardır; yeni teknolojilere hızla adapte olunmalıdır; yeni teknolojilere adaptasyonda en iyi yöntem piyasa-mekanizmalarıdır; bunun için izlenecek siyasa da piyasayı özgürleştirici 'esnek' bir siyasa olmalıdır.

Tabii ki bu iş mühendislik işi ve bir mühendislik çağında yaşıyoruz bana sorarsanız. "Sanayi toplumu aşıldı" diyorlar. Hiç de değil; sanayi toplumunda yaşıyoruz. Bu toplumun çelişkileri aşılabilmiş değil. İşin teknik kısmı, mühendislik kısmı çok önemli olmakla birlikte, o kadar şey yapıldı, yazıldı çizildi. Sahiplik yapısından bahsetmiyorum zaten. Çok güzel bir örnek, 80'lerde, "Etkileşimli iletişim altyapısı geliyor, artık herkes yayıncı olacak" denildi, 80'lerden sonra patladı büyük medya holdingleri. Bir taraftan söylem, bir taraftan pratikte olanların arasındaki tezat herhalde en iyi açıklayıcıdır.

Teşekkür ediyorum.

ÖZGÜR COŞAR (EMO)

Bir kere, hepinize çok teşekkürler. Ankara ayazında, saat 17.45, bu kadar uzun süredir salon hâlâ boşalmadı.

Bir soruyla başlayayım. Slaytta bir DVB-T2 ve RTÜK logosu var. Bu logoyu tanıyan var mı? Bu ne anlama geliyor ya da bu logo nedir, bilen var mı aranızda?

Evet, RTÜK'ten gelen Hüseyin Bey haliyle biliyor tabii.

Sunumun ilerleyen safhalarında ona ilişkin bir şeyler göstereceğim.

ODTÜ Elektrik-Elektronik mezunuyum. Orada yüksek lisans da yaptım. Kamu yönetimi alanında yüksek lisans yaptım. TRT'de çalışıyorum, Araştırma-Geliştirme Müdürlüğünde başmühendis olarak görev yapıyorum; ama bu sunumu Elektrik Mühendisleri Odası adına yapıyorum. TRT'yle herhangi bir şekilde bir bağı yok sunumun.

DTT'ye ne gerek var?

- Kabloyu her eve ulaştıramazsınız.
- Uydu yayını güvenli değildir.
- Verici kulelerine fiber optik kablolarla yayının iletildiği bir karasal sayısal yayın şebekesinde her iki sorun da yoktur.
- Yerel ve bölgesel yayıncılar açısından karasal sayısal mantıklı bir seçimdir.
- Ev içerisinde kablolardan kurtulmanın yolu karasal sayısalıdır.
- Kablo ve uydu *platformları* ücretli yayın izleme ortamlarıdır.
- Ücretsiz binlerce kanallı uydu ile en çok 54 kanallı (10 TRT, 33 ulusal, 7 yerel ve 4 bölgesel) sayısal karasallı kıyaslamak doğru değildir.
- Hibrit kutularla tatmin edici deneyimler yaşanabilir.

Bu slaytı aslında sona koymuştum. Bugün gelmeden önce, konuyla hiç ilgisi olmayan kıymetli kayınvalidem ve baldızıma bir deneme sunumu yaptım. Onlar dediler ki, “Baştan karasal yayına niye gerek var, nedir bu, önce bunu bir anlat, sona koyma onu.” O yüzden bunu başa aldım. Aslında iyi de olmuş. Benden önceki 6-7 konuşmacının bu konulara gireceğini düşünüyordum. Muhakkak değinmişlerdir, ben çok fark edemedim.

Hep söyleniyor, “Ne gerek var kardeşim, niye yapıyoruz bunu? Uydu var zaten, uyduda 1000 kanal var. Uydu yoksa kablo var, IPTV var” diye. Bir kere, kabloyu her eve çekemiyorsunuz. Şu an Türksat tarafından işletilen Kablo TV’nin 2.5 milyon haneye ulaştığı söyleniyor, 1.5 milyon kadar bir abonesi var. 8 milyon haneye geniş bant internet erişimi sağladığını söyleyen TTNET’in 230 bin abonesi var ve Türkiye’de de 19 milyon hane var. Yani kabloyu her eve ulaştıramazsınız. Keşke ulaşırsa, keşke her yerde fiber optik kablo olsa. Uydu yayını güvenli değildir. Ne anlamda güvenli değildir? Çanak anten kullananlar bilir; kar, buz, yağmur, fırtınada anten döner, bir şey olur. Bu bir güvenlik sıkıntısı. Ama asıl güvenlik sıkıntısı ulusal güvenlidir. Uydu işletmelerini her ne kadar Türksat yapsa da, uyduları Türksat her ne kadar kendi üretiyor olsa da, uydu teknolojisine sahip bir ülke değiliz ve bu, her türlü sabotaja açık bir platformdur, açık bir ortamdır. Sizin uydudaki yayınınız giderse, yayını hiçbir yerde izleyemez hale gelirsiniz. Bunun örneklerini yaşadık ülkemizde.

“Kardeşim, vericilere yayını nasıl ileteceksin ki; yine uydudan ileteceksin” deniliyor. Hayır, uydudan iletmek zorunda değiliz. İbrahim Bey’in sunumunda da vardı; birbirini gören istasyonlar için radyolinkler kullanılabilir ya da özellikle büyük kentlerde fiber optik kablolarla karasal ortamdan vericilere yayın iletebilirsiniz. Eğer böyle bir altyapı kurarsanız, uydunun yaşadığı problemleri yaşamazsınız.

Dursun Bey buradayken böyle bir şey söylemek bana düşmez, ama yerel ve bölgesel yayıncılar açısından karasal sayısal çok mantıklı bir şeydir; çünkü siz bir Çayeli Televizyonunun yayınıyla aslında Çayeli’nin gurbetteki insanlarından çok Çayeli’ni hedeflersiniz, çünkü Çayeli Televizyonuna Çayeli’ndeki kebabçı reklam verir ya da o yörenin esnafı reklam verir ya da öyle olması lazım. Ama bu yayını uyduya çıkmaya çalışırsanız, onun bir maliyeti vardır ve bu maliyete katlanmak durumunda kalırsınız. Bir de aslında gerekmeyen, dünyanın her yerinde Çayeli TV’yi yayınlarsınız, zaten izlenmez o da. Yani 1000 kanalın esprisi de biraz o; izlenmeyen 990 tane kanalınız var aslında uyduda.

Ev içerisinde kablolardan kurtulmanın bir yoludur. Uydu antenimiz var, çok güzel, salondaki 40 inç ya da 50 inç -80 inç kadar çıkmış şimdi- televizyonda cam gibi görüntüyü izliyoruz. Peki, mutfakta ne yapacağız; oraya bir tane kablo çekeceğiz,

bir tane daha uydu alıcısı alacağız, oradan izleyeceğiz. Peki, yatak odasında ne yapacağız? Tabii, buna ilişkin uyducuların da çözümleri var artık; yani yayını indirip, onu wi-fi üzerinden dağıtıp, ona uygun alıcılarla bu yayını 8 alıcıya kadar bunu destekleyen ürünler var.

Diyelim ki ev içerisindeki sıkıntıyı çözdük; peki, arabada ne yapacağız, mobilde ne yapacağız, cep telefonunda? Bunlara yönelik de birtakım çözümler var, ama onların hiçbirisi yayın değil aslında, noktadan tek noktaya iletim, sunucu istemli bazı iletimler. Tabii, yoğun kullanımda bu sistemlerin kilitlendiğini hepimiz biliyoruz.

Size ilginç gelebilir bu, "Kardeşim, FTA (free to air) olarak yayınlanan bir sürü uydu kanalı var" diyebilirsiniz. Bunlar bugün var; yarın hâlâ ücretsiz olarak, açık olarak bu yayınlara erişebileceğimize yönelik hiçbir garanti yok. Bakarsanız, HD olarak açık kaynak, yani ücret ödemediğinizden izleyebileceğiniz yayın sayısının azlığına dikkatinizi çekmek isterim. Eğer yüksek kaliteli görüntüler izlemek istiyorsanız platforma üye olmanız gerekecek ve bunlar için de ücret ödemeniz gerekecek. "Sayısal karasalların ücretsiz olacağını nereden çıkarıyorsunuz?" diyeceksiniz. RTÜK'ün açıklamaları var o yönde, "Ücretsiz olacak" diye RTÜK'ün açıklamaları var. Gerçi orada da bir paralı iletişim sağlanabilir, ama en azından öyle bir açıklama var elimizde. Yasada da paralı olacağına dair bir şey yok. Gerçi yasada olmaması, olmayacağını göstermez.

Binlerce kanallı bir uydu var elimizde, evet. Karasal yayın ise en çok 54 kanallı. Bunun 10 tanesi TRT, 33 tanesi ulusal, 7'si yerel, 4'ü bölgesel. Bu da teorik olarak 54. Pratikte bunun daha az olduğunu ilerleyen slaytlarda göstereceğim. Bu kıyaslama doğru bir kıyaslama değil. Eğer siz televizyon izleyiciyseniz şöyle düşünün: "Ben evde ne izliyorum?" Evde izlediğiniz üç-beş tane ulusal kanaldır, eğer siyasi görüşünüz farklıysa birkaç tane kendi görüşünüze yakın kanal izliyorsunuzdur, onun dışında da bir şey izlemiyorsunuz. Yani aslında 1000 kanal size hitap etmiyor. Hangi kanalda ne var diye bakmaya çalışsanız, zaten 10-15 dakika hangi kanalda ne olduğunu anlamaya çalışırsınız.

Burada en önemli konu hibrit kutular. Yani RTÜK'ün standardında, HBB 1.1.1 var; onun HBB 1.5'e çıkarılacağı yönünde birtakım çalışmalar olduğu da söyleniyor. HBB nedir? Yayınla interneti birleştiren bir teknoloji diyebiliriz; yani sizin havada gönderdiğiniz yayınları havadan alın, ama havada olmayan yayınlar da siz istedikçe size gönderilsin. Normal IPTV şebekesinde ya da kablo TV şebekesinde tüm lineer kanallar, yani sizin evde oturup seyrettiğiniz bu akışa bağlı yayın yapan kanalları da o kablo üzerinden gönderiyor. Bu kablo da sonsuz bir kaynak değil, yani burada da bir kapasite sınırı var. Siz eğer lineer kanalları havadan, frekans dışında herhangi bir kapasite sınırı olmadan bir kanalla gönderirseniz, diğer isteğe bağlı izleyeceğiniz

kanallar için de daha geniş yeriniz oluyor ve o sunucu tarafını da rahatlatıyorsunuz, istemci tarafını da, o yolu da rahatlatıyorsunuz. Bu hibrit kutuları çok önemsiyorum. RTÜK de çok doğru bir şekilde gereksinim dokümanına hibrit özelliğini koydu ve tüm ekranlar için de zorunlu kıldı.

Sayısal karasal

Almanya’da farklı platformlardan yayın alma maliyetleri:

- Web TV 169 € / Hane
- IPTV 89 € / Hane
- Kablo TV 86 € / Hane
- Uydu TV 33 € / Hane
- Sayısal Karasal TV 20 € / Hane

Arthur D. Little TV Platforms in Germany

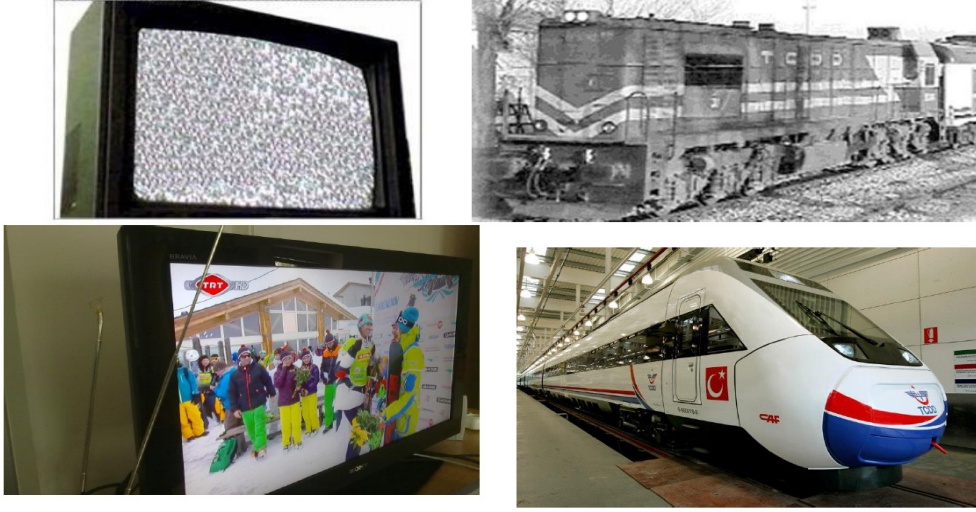
Avrupa’nın birçok ülkesinde merkezi olan uluslararası bir danışmanlık şirketinin 2013 yılında yayınladıkları bir rapor var. Raporun ismi, “Platforms in Germany”. Raporda çok çarpıcı bir sayı var; bunlar hanelerin toplam sahip olma maliyetleri. Bu toplam sahip olma maliyetinde ne var; kutu var mesela, kutu maliyeti var, erişim maliyeti var. Bunlara baktığınızda, sayısal karasal televizyonun açık ara haneler için en ucuz erişim yöntemi olduğunu görüyorsunuz. Tabii, uydu TV’de de bir abonelik sistemi oluyor, yani en azından Almanya’da öyle. Kablo TV keza aynı, IPTV. Hep söyleniyor, “Web’de var kardeşim” deniliyor. Web’de var, ama web’de de 169 Avro bunun maliyeti var sana. Kimse kendini kandırmasın. 6 gigabayt kotalı bir TTNET kullanıcısıysan ve bir OTT hizmeti üzerinden televizyon izlersen, 6 gigabayt sana yetmez, 6 gigabayt dediğin bir günde biter. O yüzden, haneler olarak ya da vatandaş olarak ya da son kullanıcı ya da EMO’nun temsil ettiği kitle olarak bakarsak, bizim zaten sayısal karasal televizyon dışında savunmamız gereken bir şey olmadığını düşünüyorum.

“Karlı görüntü, buzlu görüntü, ben seyrederim ki” deniliyor. Peki, Ankara’dan İstanbul’a trenle ne kadar gidiyordunuz ya da Ankara’dan Eskişehir’e? Ne yaptı devlet; yatırım yaptı, oraya bir hızlı tren hattı kurdu. Ne yapacak devlet; yatırım yapacak.

Bu son görüntüyü de bizim kendi laboratuvarımızda çektim.

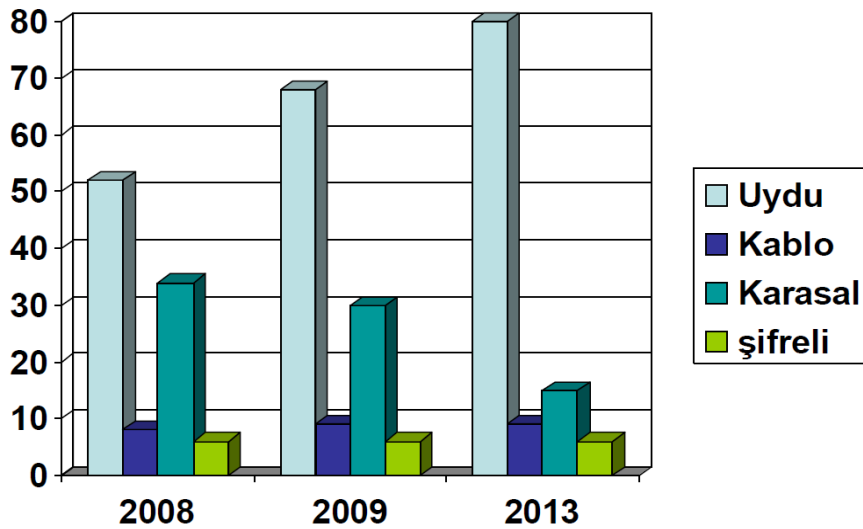

Sayısal karasal

Tavşan kulağı antenler vardır. Bakın, şurada görünüyor. Ucu da kırık bu antenin. Etimesgut, şu anki Anten A.Ş.'nin testleri içerisinde bir emisyon noktası değil, yani Etimesgut'ta yayın yok. Bu da bir tane dâhili DVB-T2 alıcılı bir televizyon. Bu, TRT HD yayını. Bunu biraz daha zorlayıp bir sigara kâğıdı da sıkıştırırsanız alacak. Henüz test aşamasında ve 3 vericiden yapılan bir yayını, kapsama alanı içinde bile olmayan bir noktada gayet net bir şekilde alabiliyorsunuz. Yani hiç kimse kendisini kandırmasın. "Şöyle bir yayın var; bunu kim alır?" Hayır efendim, yayın öyle olmayacak, yayın çok net olacak, kaliteli olacak ve 11 tane HD yayın olacak orada.

tarihçe

www.rtuk.org.tr

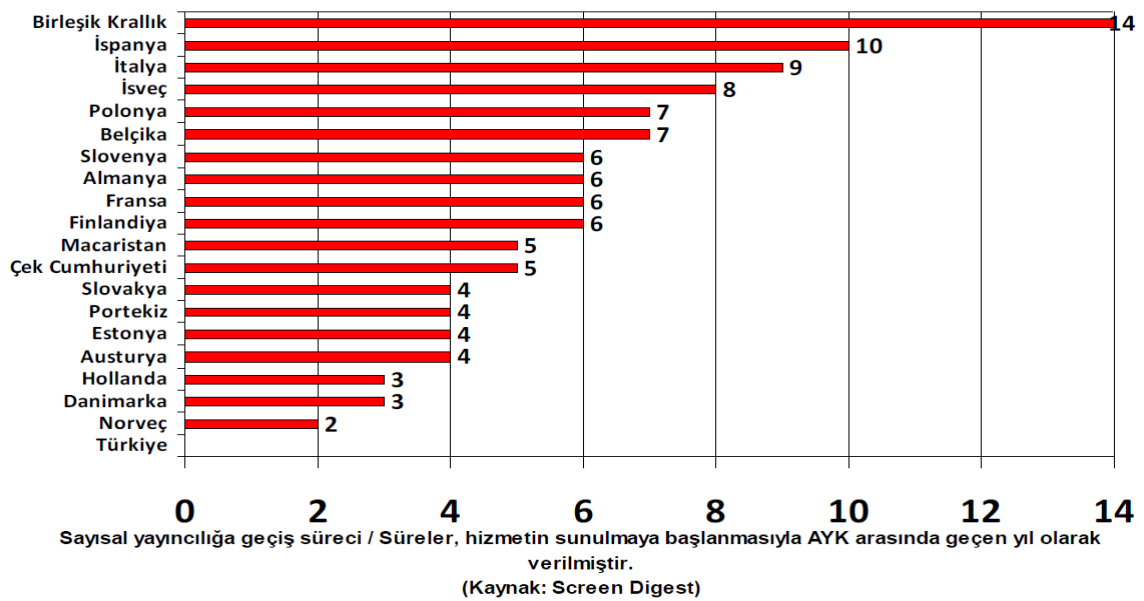
Tarihçesine biraz bakarsak, insanı üzen şeyler görüyoruz. Buraya 2008'i aldım. Daha önceye gidersek eğer, yüzde 50-50'ydü uydu ve karasaldaki paylaşım. Şu an yüzde 80'e geldi uydu ve yüzde 80'lik bir kesimi ikna etmeniz daha zorlaştı. 2006'da 50-50'ydü. 2006 şu açıdan önemli: 2006 Şubat ayında, soğuk ve karlı bir günde, Çamlıca Verici İstasyonunda bir tören yapılmıştı ve o törende kurdele kesildi, dönemin Ulaştırma Bakanı kurdeleyi kesti ve -DVB-T idi o zaman- test yayınları başlamıştı. Bu sunuma almadım. O dönem RTÜK Başkanı Zahid Akman'ın bir ifadesi var; "3 yıl içerisinde sayısal yayına geçmiş olacağız, analog yayınları kapatacağız." Bu ifadenin yer aldığı sunum hâlâ RTÜK'ün sayfasında yer alıyor.

Avrupa'ya çok bakmayacağım. Birkaç slayt var, ama bunları hızlı geçeceğim. Avrupa'da sayısal karasal yayına geçiş tamamlandı. Analog yayınların kapatılması neredeyse tüm Avrupa'da tamamlandı. Biraz Doğu Avrupa ülkelerinde süreç devam ediyor; ancak, onlara da bakarsanız, onlarda da süreç başladı. Ne yaptı adam; yüzde 80'e geldi, yüzde 90'a geldi, "Daha kapatmak için erken" dedi, analogları henüz kapatmadı.

Türkiye'de karasal sayısal yayına geçiş için 2013 yazılı. Çünkü bu sunumu, 17 Nisanda EMO Ankara Şubesi'nin düzenlediği, yine bu salonda yaptığımız panelde de sunmuştum. Birkaç veriyi güncelledim. 2013'te başlayamayacağız. O zaman, 1 Kasım 2013'te, Ankara'da düzenli yayın başlayacaktı.

Avrupa

Bu grafik, analog yayınların kapatılmasıyla ilk sayısal yayınların başlaması arasında geçen süreyi gösteriyor. Dikkat ederseniz, Birleşik Krallık, yani bizim hep İngiltere dediğimiz UK'nin 14 sene sürmüş. Adamlar analog yayını kapatmak için girişime başlamış, 14 sene sonunda kapatmışlar. Türkiye için burada hiçbir şey görünmüyor, çünkü aslında değer 1.5 ama burada 2'den başladığı için gösteremedik. Belki bu 1 olacak. 2014'ün Martında başlarsak, 2015 Mart. Yani bir rekor kıracağız, bir mucize yaratacağız. Bizim avantajımız var; çünkü analog yayınları kapatma kararı aldığımızda, analogdan yayın izleyen nüfus azalmış durumda, yani yüzde 7'ye indi. BTK Başkanı Sayın Tayfun Acarer'in Ankara'daki bir panelde söylediği bir söz var; "Frekansları heba etmeyin, zaten kimse izlemiyor. Analog yayınları tamamen kapatın, frekansları BTK'ya verin, ben de bunları 4G'ye ya da diğer mobil operatörlere sunayım." Bu noktaya geldi ne yazık ki gerçekten. Bu gerçekten vahim bir şey. Bu işe ne zaman başladı Türkiye; 90'lı yılların ortasında. Bugün 2014. Bir işin bu kadar sürüncemede kalmaması gerekir; kalırsa bu hale gelir sonuçta.

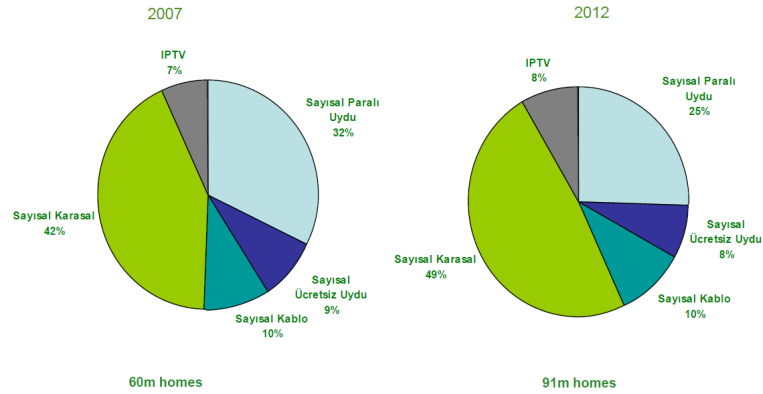
Rakamlar ilginç. Mesela, İspanya'da analog yayınların kapatılma kararı alındığında, analog üzerinden yayın alan nüfus oranı yüzde 68'miş. Tabii, karasal ortamdan; yani uydu değil, ama karasal ortamdan. Tabii, sayısal karasal artık. İspanya'nın bugünkü durumuna bakarsanız, yine yüzde 70 civarında sayısal karasaldan yayın almaya devam ediyor. Ama Avrupa'da çok farklı yaklaşımlar ve çok farklı rakamlar var. Ağustos 2013'te yayınlanan Eurobarometer diye bir yayın var. Avrupa ortalamalarına baktığınızda, yüzde 40 sayısal karasaldan televizyon seyrediyor. Yani "Zaten Avrupa'da da izlenmiyor, kimse izlemiyor" diye düşünmeyin. Çünkü böyle birtakım yorumlar yapılıyor çeşitli platformlarda. Öyle değil. Ülkeden ülkeye çok farklılık gösteriyor.

	Digital Terrestrial Television (aerial + decoder)	Satellite TV via a satellite dish + decoder	A cable TV network + decoder (digital TV)	A cable TV network (analogue = directly connected to the TV set)	An aerial (for example on the roof or on the top of the TV set)	The telephone network + modem and/or decoder	The internet (Wi-Fi connected TV, PC and/or a handheld device)	Don't know
EU27	40%	23%	19%	12%	6%	6%	4%	1%
BE	6%	4%	53%	23%	-	18%	2%	1%
BG	5%	24%	29%	29%	13%	1%	2%	0%
CZ	50%	25%	17%	9%	-	2%	1%	1%
DK	21%	12%	40%	18%	-	5%	5%	5%
DE	9%	43%	31%	16%	-	1%	4%	1%
EE	24%	9%	35%	20%	-	13%	2%	2%
IE	25%	47%	16%	8%	10%	0%	1%	1%
EL	52%	2%	0%	1%	62%	0%	0%	0%
ES	89%	3%	11%	-	-	2%	2%	0%
FR	60%	12%	7%	-	-	34%	13%	1%
IT	88%	16%	8%	-	-	2%	2%	0%
CY	23%	10%	13%	8%	68%	2%	1%	0%
LV	41%	11%	13%	33%	-	2%	2%	1%
LT	31%	7%	15%	33%	16%	-	3%	1%
LU	15%	32%	34%	12%	-	8%	5%	5%
HU	5%	16%	24%	44%	10%	1%	1%	0%
MT	40%	10%	39%	10%	5%	-	1%	2%
AT	9%	48%	25%	16%	-	3%	3%	2%
NL	20%	8%	41%	26%	-	7%	6%	1%
PL	15%	37%	16%	16%	19%	0%	1%	1%
PT	36%	7%	30%	23%	-	4%	0%	3%
RO	16%	6%	14%	59%	6%	1%	1%	1%
SI	17%	5%	35%	27%	10%	11%	5%	1%
SK	16%	40%	20%	13%	12%	1%	1%	1%
FI	46%	3%	50%	-	-	2%	3%	1%
SE	30%	14%	25%	27%	-	6%	11%	3%
UK	38%	36%	10%	7%	20%	1%	2%	1%
HR	65%	7%	22%	-	-	-	14%	1%
Highest percentage per country								
Lowest percentage per country								
Highest percentage per item								
Lowest percentage per item								

Eurobarometer - Ağustos 2013

Yine bir-iki rakam vereyim. Mesela, sayısal karasal, İspanya'da yüzde 89 görünüyor. En yüksek Avrupa ortalaması İspanya'da. Ama uydu televizyonuna bakarsanız, Avusturya'da yüzde 48. Kabloya bakarsanız, Romanya'da yüzde 58. Yani ülkeden ülkeye çok değişiklikler var. Neden? Belçika gibi küçük bir ülkeyseniz, yüzde 53'ü kablodan alır; çünkü zaten ülke küçük, her eve geniş bant televizyonu getirmişsiniz. Ama ekonomik olarak sıkıntılı bir ülkeyseniz, Yunanistan'sanız mesela, orada hâlâ analog televizyondan izleyenlerin sayısı ağırlıklı. Yani ülkeden ülkeye çok değişiyor. Ülkenin koşulları bu açıdan önemli.

Avrupa

Birleşik Krallık, Fransa, İtalya ve İspanya'daki durum (Kaynak Screen Digest)

Bu sayılar 2007’de, 2012’de bayağı değişiyor. Türkiye kendine münhasır bir ülke. Ücretli izlemenin bu kadar düşük olduğu başka bir Avrupa ülkesi yok. Türkiye’de yüzde 70’i ücretsiz yayın izliyor. Türkiye’de platform üzerinden yayın izleyenlerin oranı yüzde 30’dur sadece. RTÜK’teki değerli uzman sayıları paylaştı. BTK, son 3 çeyrektir Türkiye’deki uydu platformlarının abone sayılarını paylaşmıyor. Eğer o sayıları paylaşırsa, daha net rakamları da göreceğiz; ama bilindiği kadarıyla iki platformun toplam abone sayısı 5 milyon civarında, kablounun toplam abonesi 1.5 milyon civarında, IPTV’nin de 250 bin civarında. Yani toplam 19 milyon haneden bahsediyoruz. Avrupa’ya kıyasla çok düşük bir durum var.

İhale süreci ve sonuçlarına ilişkin bir-iki tespitte bulunmak istiyorum. 6112 sayılı Yasanın Geçici 4. Maddesinin 2. Bendinde çok kritik bir ifade var. Diyor ki, “Bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren en geç 2 yıl içinde Üst Kurulca karasal yayın lisanslarının verilmesi amacıyla sayısal televizyon multipleks kapasitesi sıralama ihalesi yapılır.” Yani bizim bildiğimiz frekans ihalesi. Ne diyor; “2 yıl içinde” diyor. Ne zaman diyor bunu; 3 Mart 2011’de diyor. Yasa 3 Mart 2011’de çıktı. Peki, süre ne zaman bitti; 3 Mart 2013’te bitti. Peki, ihale ne zaman yapıldı; ihalenin ilanı 22 Martta yapıldı. Ondan sonra “Neden bu ihaleler iptal edildi” diye hâlâ soruyor muyuz? “2 yıl içinde ihale yapılır” demiş, yapmamışsın. Daha başka gerekçeye gerek yok bence.

Dursun Bey de söyledi, İstanbul’da 14-15 Kasım’da yapılan ve katılımın ne yazık ki ücretli olduğu bir etkinlik vardı. Sayın Zahid Akman, şu anda TVYD’nin Başkanı, aynı zamanda Kanal 7’nin Genel Yayın Yönetmenliği görevini de sürdürüyor. Orada, “Canı yananlar adına konuşuyorum” dedi. O ifadeyi oradan da hatırlıyorum.

Kıymetli katılımcılar; niye yanıyor canınız, yani kimse sizi zorladı mı? Çok affedersiniz, sırf merakımdan, bilgisizlikten soruyorum. Bir televizyon kanalisınız, 210 bin liraya 10 yıllık uydu lisansınız var; 210 bin lira verdiniz, 10 yıl kabloluda da yayın yapma lisansınız var. Sen niye 51 milyon 200 bin lira veriyorsun? Diğer lisanslarla kıyasladığınızda, 250 katı. 33 tane ulusal kanal bu ihaleye giriyor ve sadece lisans için 820 milyon 850 bin TL para veriyorlar.

Sabahleyin bu sunumu sevgili akrabalarım yaparken, “Bu parayı niye veriyor?” dediler. “Hava parası bu” dedim, frekans kullanmak için hava parası. “Anlamadım” dediler. Mesela bir yere bir alışveriş merkezi inşa ediliyor. Bu alışveriş merkezi için de herkes “Tutmaz kardeşim, orada kimse alışveriş yapmaz” diyor. Birileri de diyor ki, “Çok tutacak.” Dükkan sınırlı, sadece zemin katta 8 tane dükkan var. Birileri diyor ki, “Bu iş tutacak.” 3 milyon lirayla başlıyor ihale. Tabii, “Tutacak” diyen 8’den fazla adam var. Fiyat 51 milyon 200 bin liraya kadar çıkıyor arkadaşlar. Bu kaç tur

dönüyor, oraya kadar çıkıyor. Demek ki, bu tutacak. Bunun tutacağına en azından 33 tane ulusal, 20 tane bölgesel, 212 tane yerel yayıncı inanmış. İnanmasa, kimse bu paraları ödeyeceğini taahhüt etmez. Bildiğim kadarıyla henüz ödenen bir para da yok.

Peki, kaç kanal olacak; 54 tane. Ama 54 tane en fazla olacak.

Değerli katılımcılar; Giresun, Gümüşhane, Şırnak, Ardahan, Osmaniye, Düzce, Karabük ve Iğdır'da yerel yayıncı yok. Yani 7 tane yerel yayıncı için kapasite ayrılmıştı ya, buralarda ihale düzenlenemedi; çünkü yeterlilik alan şirket olmadı. Ağrı, Amasya, Artvin, Bartın, Tunceli ve diğer illeri sayarsak, 19 ilde bir tane yerel yayıncı var. Toplam 212 tane yerel yayıncı var. Hatırlarsanız, 81 x 7'ydi ayrılan kapasite, dolmadı. Yine hatırlarsanız, 20 tane bölgesel yayıncı vardı; halbuki 7 x 4, 28 olması lazım. Demek ki, bölgesel için de yeterli talep olmamış.

Bir ihale yapıyorsunuz, ihalede birtakım asgari lisans bedelleri var ve bu ihalenin sonucu olarak, gerçekten ilginç bir şekilde bölgesel bir yayıncının, mesela Marmara Bölgesinin tamamına yayın yapmak için aldığı bir lisans İstanbul için alınan lisanstan ucuz. Garip değil mi? İç Anadolu Bölgesi için aldığınız lisans Ankara için alınan lisanstan ucuz. Daha ilginçini söyleyeyim ben size. Ulusal lisans bunların hepsinden ucuz, çünkü ihaleyi parçalı bir şekilde yaptınız. Yanılmıyorsam, tematik SD için ya da SD genel, tam hatırlamıyorum, 8 lisans, 8 başvuru çıktı tesadüf, 1 milyon lira asgari bedelle 1 milyon liraya verdiniz lisansları. Yani RTÜK'ün de yapabileceği bir şey yok, çünkü ihaleyi o şekilde kurgulamışsınız.

O 2 yıllık süreyi kimse dikkate almıyor, ama baştan problemlili olan bir şey. Başka sebepler de gösterilerek, yürütmeyi durdurma kararlarıyla başladı, 16 Aralık tarihli Yeni Şafak haberine göre de esastan bir iptal geldi.

Burada sorumuz şu: 6112'de değişiklik zorunlu mu? DİĞİTAG'daki sunumları hatırlarsak eğer, TVYD, RATEM, TRT zorunlu olduğunu söyledi. RTÜK, o konuda pek bir yorum yapmak istemedi aslında. Kanun değişecek. Kanunu kim değiştirecek; Parlamento değiştirecek. Peki, Parlamenteoya bir kanun değişikliği teklifi, tasarısı geldiğini duydunuz mu? Ben duymadım.

İbrahim Bey gitti; ama ben bunları başka yerlerde de çok söylediğim için sıkıntı yok, arkasından konuşmuş gibi olmayacağım. Bu sunumu ilk yaptığımda, bunu Anten A.Ş. ismiyle yapmıştım. Şimdi onu "Verici Tesis ve İşletim Şirketi" olarak değiştirdim; çünkü tesis ve işletim şirketi aslında, yasada geçen ismi bu ve bu şirket henüz yok. Zaten İbrahim Bey de onu söyledi, "Biz hazırlık için bir şirket kurduk" dedi. Yani o anlamıyla, aslında hazırlık için kurulan şirketin RTÜK nezdinde 6112'de tanımlanan

şirket olduğuna yönelik herhangi bir yasal karar da yok, zaten olamaz. Çünkü bu şirketin ulusal karasal yayın lisansına sahip kuruluşlarca ortak kurulması gerekiyor. Henüz öyle bir lisans dağıtamadılar.

SALONDAN- Bunun ilan edilmesi aynı zamanda da ihaleye fesat karıştırmış gibi olur. İhale yapılmadan Anten A.Ş. kuruldu.

ÖZGÜR COŞAR- Aynen. Çok problemli bir konu.

Değerli katılımcılar; bu şirketle ilgili çok ilginç tespitler var gerçekten. Bunları söylemek için kâhin olmaya gerek yok. İhale iptal edildi, lisans sahibi yok, şirket kurulamıyor. Sayın RTÜK temsilcileri hâlâ salonda varlar. İptal edilen ulusal ihale, yerel ve bölgesel iptal edilmedi. Onların teminatları da elinizde. Peki, bu adamlar yarın “Yayın yapmak istiyorum ben” dese, 6112 gereği 2 yıl da süre tanımışsın; nasıl yapacak yayını? Yapamaz, çünkü Anten A.Ş.’nin ya da verici tesis işletim şirketinin kurulmasını beklemek zorunda, çünkü ondan hizmet almak zorunda. O şirket kurulamaz; çünkü ulusal ihale yapılamamış, iptal edilmiş. Nasıl olacak bu iş? Adamın da 2 yıllık süresi sürüyor bir yandan; yani o da eğer o sürenin sonunda yayına başlamazsa lisansını alıyorsun elinden, para da gidiyor. İnanılmaz.

Peki, bu şirketin başka sıkıntıları yok mu; var. Biraz önce İbrahim Bey ifade etmedi sayıyı, ama sonra RTÜK’ten ifade edildi. 250-300 milyon Avro civarında bir paradan bahsediliyor. Peki, bu para ne için; 379 emisyon noktasından yayın için. Peki, sizin kaç emisyon noktanız vardı; 952. Yani bunu 3’le çarpın aslında. 1 milyar Avro civarında bir yatırım lazım Türkiye’yi kapsamanız için. Az para değil. Yüzde 70 kapsama nüfus olarak öngörülmüş.

Diyebilirsiniz ki, “Bu iş zaten geri döner.” Nereden döner; en azından Rekabet Kurulundan döner, çünkü rekabete aykırı bir iş. Yerel ve bölgesel yayıncılar açısından düşünürseniz, aynı zamanda müşteri olduğun, aynı zamanda rekabet ettiğin birileri sana aslında hizmet sunuyor. Ama dönmedi. Rekabet Kuruluna götürüldü, görüş alındı, Rekabet Kurulu “Bunda rekabete aykırı bir şey yok” dedi.

Eğer uyduyla verici tesislerine yayını iletirseniz, bu, en başta söylediğim o yayının güvenliği anlamında hiçbir şeyiniz kalmaz, hiçbir alternatifiniz de kalmaz. Bu, ne yazık ki yönetmelikte düzenlenmedi. Yasal sorunlar sürüyor. Osman Bey uzun uzun anlattı. Başka sorunlar da çıkacak. Dediğim gibi, daha burada sıkıntı çok. TRT’nin ortaklığı davalık.

TRT’de çalışan bir mühendis olduğum için, “Kamu şirketi olabilir mi?” sorusunu DiGiTAG’ın etkinliğinden önce duymuştum haliyle. Öneri şu şekildeydi. Bir kere, Zeki

Çiftçi Bey sunumuna başlarken, “Biraz şaşırtacağım” diye bir ön hazırlığını yapmıştı ve gerçekten herkesi şaşırttı. “Biz TRT olarak, aslında bu verici işletme işinden de biraz kendimizi sıyrıp yayıncı olmak istiyoruz, sadece yayıncı olmak istiyoruz. O anlamda 6112’yi değiştirin, bunu bir kamu şirketi olarak düzenleyin ve elde ettiğiniz lisans gelirlerini de bu kamu şirketine aktarın. İşte size yatırım bedeli, 820 milyon TL.” dedi. Böyle bir modeldi. Tabii, ben başkası adına burada bir şeyler söylemek durumunda değilim, sadece o yanlış ya da hatalı algıyı düzeltmek anlamında böyle bir şey söylemek istedim. Çünkü o etkinliğe katılım ücretliydi ve herkes katılamadı.

TRT’yle ilgili sadece bir 6112-26/2’yi şöyle bir dikkatinize sunayım ve burada şöyle bir ifadenin altını çizeyim: “Tahsis tarihinden itibaren 2 yıl içinde kullanılmayan veya kullanımına son verilen kanal, frekans ve multipleks Üst Kurul tarafından yeniden değerlendirilir.” Yani “Üst Kurula geri verirsın” diyor. RTÜK’ten sunumlar sırasında, “TRT’ye bir multipleks tahsis edildi” denildi. Özel, yerel ve bölgesel yayıncılar için bir şey var burada. 2 yıl süre onlar için de var, ama onlar diyebilir ki, “Anten A.Ş. kurulmadı.” TRT’nin öyle bir şansı yok. Yani kimse kusura bakmasın. TRT, “Anten A.Ş. kurulmadı” diyemez; çünkü sen, Anten A.Ş.’den hizmet almak zorunda bırakılan kurumlardan birisi değilsin. Özel yayıncılar için bu zorunlu, TRT için bu zorunluluk yok; yani TRT kendi multipleksi için altyapı yatırımını yapıp bu işe başlayabilir. Yasa en azından bunu emretmiş zaten. Resmi olarak TRT’ye multipleks kapasitesi tahsis edildi mi, edilmedi mi, bilmiyorum; ama eğer edildiyse, 6112-26/2’ye göre bu 2 yıl süre başlamış durumda.

Boşalacak frekanslar ne olacak? İşin doğrusu, bu kadar gürültünün koparılmasının, bu analog yayınların sonlandırılmasının arkasındaki en önemli motivasyon bu. Neden bu, biliyor musunuz; çünkü boşalacak frekans çok kıymetli. 700 Megahertzle 892 Megahertz arasındaki frekansa platin frekans diyen var, altın diyen var. Aklınıza gelebilecek en kıymetli madenleri bu frekans için kullanıyorlar.

Değerli katılımcılar; siz bir cep telefonu işletmecisi, operatörüyseniz, 1800 Megahertz kullanmak zorunda kaldıysanız Avea gibi ya da Turkcell, Vodafone gibi 900 Megahertz kullanmak zorunda kaldıysanız, frekansı küçülttükçe kapsama alanınız genişliyor, kullanacağınız güç düşüyor. Düşük frekans ne demek; bu adamın işletme maliyetinin azalması demek. Bu da az bir rakam değil. Eğer düşük frekansla bu işi yapabilirse, aynı zamanda kule sayısını azaltacak adam. Tabii, burada daha geniş alana daha düşük frekanstan, daha düşük güçle ulaşacak. Bu çok kıymetli bir şey ve herkes onun için bu yayıncıların bir an önce burayı boşaltmasını istiyor. Hatta daha ileri gidiyorlar, “Daha da geriye gidin siz kardeşim, size bu kadar geniş alan da tanımayalım” diyorlar.

Burada gerçekten sevindirici bir şey, BTK bu konuyu çok yakın bir şekilde takip ediyor ve sektörle ciddi bir işbirlikleri de var. Yerli Ar-Ge bir zorunluluk olarak konulabilir. Bir firma, Türkiye'ye bu yüzden bir Ar-Ge merkezi kurmak durumunda kaldı. Odaların gerçekten bu süreçlerin içerisinde olması çok faydalı.

Bu slayttaki şu görüntüyü hatırlayan vardır herhalde, çünkü en azından şu karakteri biraz hatırlıyoruz. Bu, RTÜK'ün maskotu gibi bir şey oldu.

Değerli katılımcılar; RTÜK'ün referans laboratuvarı, yani cihazları denetlemek için kurması gereken, ama kurmadığı ya da işletmeye almadığı laboratuvarın uygun cihazlara koyacağı logolar. Yani piyasadan aldığınız televizyonun üzerinde bu logoyu gördüğünüz an anlayacaksınız ki, bu DVB-T2'yi alır Türkiye'de. Şu an yok piyasada, çünkü aşağı yukarı hiçbir televizyonun DVB-T2 dâhili alıcısı yok. Yalnızca üst modellerde var ne yazık ki.

Peki, sektör bilgileniyor mu? Bilgileniyor muyuz? Bence bilgilenmiyoruz. En azından son kullanıcı, tüketici elektroniği tarafında çok ciddi bir bilgisizliğin olduğunu görüyorum. Osman Bey de bahsetti; piyasaya gidip sorduğunuzda, "T var ağabey" diyor. Hatta "TCS var; hem T, hem C, hem S" diyor, yani karasal, kablo, uydu; ama TCS'yi o ayrı bir standart olarak düşünüyor. Kamuya yönelik gerçekten bir bilgi kirliliği var. Burada eksik bilgi yok, hatalı bilgi de var. Tabii, burada en önemli sorumluluk yayıncılara düşüyor. Ben, düzenleyici, denetleyici kuruluştan da çok şey istemiyorum. Çünkü sonuçta 51 milyon 200 bin lira para yatırmışsın oraya, yani frekans için hava parası vermişsin. O zaman, tanıt bunu kardeşim, tanıt ki kamuoyu talep etsin; ama yapmıyorlar. İlginç. Niye, bilmiyorum.

Sektör çalışanlarında çok ciddi bir tedirginlik var. 2006 yılını hatırlayanlar bilir; gazetelerde tam sayfa ilanlar çıktı o dönemler, "Uydu bitmeyecek" diye. Halbuki bitecek diyen yoktu.

DVB-T2 dâhili alıcılı televizyon, bunu çok yakın takip ediyorum. Bazı markaların üst modellerinde var. Yerli bir firma fason olarak İngiltere'ye çok ürün gönderiyor,

İngiltere piyasası için hazırladığı ürünler var. Pazar olsa hemen sürece piyasaya; pazar yok.

Referans laboratuvarı önemli gerçekten. Bu konuda RTÜK muhtemelen standardın zorunlu hale gelmesini bekliyor. Çünkü zorunlu olmazsa, kimse oraya cihazını göndermeyecek. Zorunlu hale getirilmesi de Sanayi Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığıyla ilgili bir şey. Orada birtakım başka problemler de yaşandığını biliyorum.

SALONDAN- İzmir’de bir teşebbüs vardı, ama ne oldu bilmiyorum.

ÖZGÜR COŞAR- Evet, İzmir’de bir şirket bir laboratuvar da kurdu, ama onların hikâyesi daha uzun. O yüzden, onlara çok girmeyeyim.

Tabii, burada EMO’yu temsilen konuştuğum için, meslek odasını haliyle koydum ve önemli olduğunu da düşünüyorum; ama daha önemlisi, tüketici birliklerinin bu sürece girmesi. Tüketiciyi Koruma Derneği, Tüketici Haklarını Koruma Derneği, Tüketici Haklarını Savunma Derneği, bu konuda örgütlü bir sürü dernek var ve bunlar gerçekten tüketicinin korunması için. 4K’lı televizyon alıyorsun, 4K yayın 2017’de Türkiye’de olur diye tahminler var, ama yarın başlayacak DVB-T2 dâhili alıcılı televizyon yok piyasada. Bu, gerçekten kabul edilir bir şey değil.

Karasal sayısal yayına geçiş gecikmiş bir adım, haliyle çok gecikti; ama önemli. Burada bence en büyük sıkıntıyı platformlar görecekler. Onların farklı çözümlere gideceğini düşünüyorum. Sübvansiyon konusu çok önemli. Kutular bedava şeyler değil; bunların bir şekilde devlet tarafından desteklenmesi lazım. Kamu desteği diyorlar, kamuya destek olacak çünkü. Yüzde 16 TRT bandrolü de alınacak bu cihazlardan.

“Free access” (ücretsiz erişim) modeli bence çok kritik bir şey, çok da önemli bir şey. Çok kısaca bahsedersek, DVB-T2 yayını ilk günden itibaren aslında şifreli bir şekilde yapıyorsunuz; ancak, şifre için para ödemenize gerek olmuyor. Kapalı devre korunan bir altyapı kuruyorsunuz, bunu “head-end” tarafında yani yayına gönderdiğiniz merkezde şifreliyorsunuz ve Türkiye’de satılan tüm kutuların da bir referans laboratuvarından geçmesi gerekiyor ya, o referans laboratuvarını geçerken, o şifre çözücü algoritmanın da cihazda olması gerekiyor. Eğer bu sistem yapılırsa, bunun adına free access deniliyor. Bu neyi sağlayacak; Türkiye’de, ucuz, ama standartları karşılamayan cihazların dolaşımının engellenmesini sağlayacak. Çünkü referans laboratuvarı güzel bir mantık, ama pratikte uygulanması zor. Bir üretici olarak ya da ithalatçı olarak bir cihazı tüm standartlara uygun hale getirip, oraya verip, denetletip, piyasadakileri de aslında o profile uygun olmayan şekilde yayabilirsiniz ve bunları denetlemeniz mümkün olmaz. Ama bu şekilde, o cihazlar

yayını alamayınca, “Kardeşim, senin cihaz yayını almıyor. Git, aldığın yere geri götür” şeklinde bir bilgi mesajı çıkacak.

17 Nisan’da burada yapılan paneli, Ankara Üniversitesinden sevgili Doç. Dr. Funda Başaran yönetmişti. O da aslında bilgisayar mühendisi bir meslektaşımız, ama iletişim alanında çalışıyor. Bu sunumu dinledikten sonra dedi ki, “Çok güzel, iyi anlatıyorsunuz da, bu televizyon dediğiniz şeye de biraz bakmak lazım.” O yüzden birkaç slayt koydum.

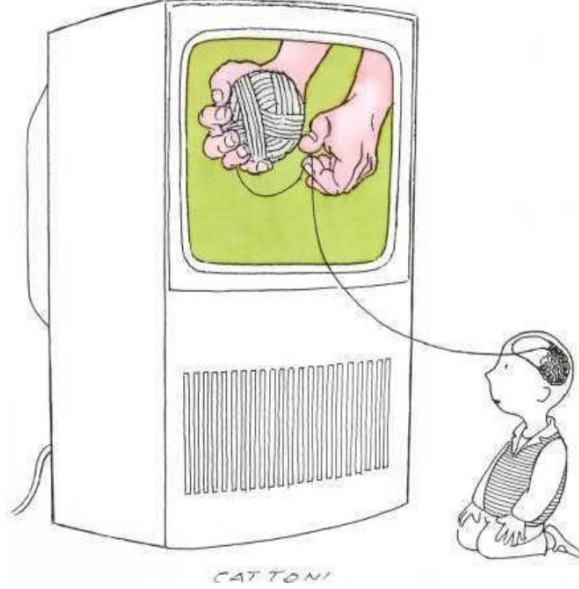
Özellikle 3 yaş altını televizyondan kesin korumak gerekiyor, çünkü konuşmayı sıkıntıya sokuyor.

rızanın inşaası / devletin ideolojik aygıtı

Şu iki kelimeyi eminim buradaki katılımcılar duymuşlardır, biliyorlardır. Bilmeyenler için birkaç fotoğraf göstereyim. Gözlüklü olan bir İtalyan düşünür, Gramsci. Ortadaki pipolu olan, Cezayir doğumlu bir Fransız düşünür, Althusser. En sağdaki de bir İngiliz yazar, Orwell. Orwell’in 1984’ü sanırım televizyonda film olarak da yayınlandı. Bir kara ütopyadır. “Büyük birader bizi görüyor.” Gramsci, rızanın inşasından bahseder. Althusser devletin ideolojik aygıtları olarak aslında televizyonu saymaz, ama şu günlerde herhalde bunu da eklemek lazım.

Televizyon Öldüren Eğlence Neil Postman

Bir de bir kitap önerim olacak. Benim kısa bir akademik çalışma şansım oldu gazetecilik alanında. Neil Postman diye bir vatandaşın “Televizyon; Öldüren Eğlence” isimli bir kitabı var. Çok etkileyici bir kitap. Bu televizyon nasıl bir şeydir, bizim Eritre’de yaşanan bir savaşı bilmemiz niye önemlidir, önemli midir; o savaşı engellemek için bir şey yapabilir miyiz aslında, yoksa kafamız mı karışır, bilgi kirliliği mi yaratır, asıl odaklanmamız gereken şeylerden bizi uzaklaştırır mı? Geçenlerde bir şeye şahit oldum. İki farklı kanalda, ikisi de canlı yayınlanan açıkoturumda aynı konuşmacıyı gördüm. Böyle bir şey nasıl oldu, hâlâ çözebilmiş değilim. Aralarında bir 10 dakika filan fark vardı. Adam oradan oraya yetişmiş herhalde. Bu biraz sıkıntılı. Şu karikatürü de çok kullanırım sunumlarımda. Gerçekten problemleri bir şey.

Katıldığınız için hepinize çok teşekkür ederim.

Bu, benim burada bu sene için yaptığım son sunum oldu. Bir terslik olmazsa eğer, önümüzdeki sene Fransa’da yaşıyor olacağım. İnşallah, 2015’te tekrar görüşmek, buluşmak üzere diyorum.

Teşekkürler.

SORU-YANIT BÖLÜMÜ

**OSMAN KÖSE (Haber-Sen Ankara 1 No`lu Şube Başkanı)-** Müsaade ederseniz, Özgür`ün hatırlattığı noktadan iki cümle söyleyeceğim. TRT`yle ilgili konulara dikkat çekti Özgür. Keşke burada TRT yönetimini temsilen de birisi olsaydı. Davet ettiniz mi, bilmiyorum; ama o da TRT`nin bu boyutunu anlatsaydı. Ama benim elimde iki tane bilgi var; biraz önce konuşurken atlamışım. Onu söyleyeyim. "Bu işi TRT yapsın" derken, durup dururken söylemiyoruz, somut veriler üzerinden hareket ederek söylüyoruz. RTÜK tarafından TRT`ye tahsis edilen multipleks için belirlenen 957 emisyon noktasının 476'sında TRT`nin vericisi var, yani yüzde 50'sinden fazlasında TRT`nin vericileri var. Şu anda TRT 17 büyük şehirde karasal sayısal yayın yapmaya hazır, bütün altyapısını değiştirdi, buna hazır hale getirdi ve devam ediyor bu. "Bunu TRT yapabilir" derken, verili durumdan hareket ederek söylüyorum.

OTURUM BAŞKANI- Buyurun.

SALONDAN- Ben TRT`de çalışıyorum. TRT, sayısal yayıncılığa geçiş için bir maliyet analizi yaptı. Maliyet analizi kapsamında, şu anda sadece 200 tane vericisi dönüşüme uygun durumda. Yani 958 noktaya verici kuracaksınız, bunun yüzde 20 civarında olan kısmı hazır. Ama sadece verici. Vericinin dışında, anten sistemimiz var, altyapımız var, filtremiz var, program iletim sistemlerimiz var. Bunları koyduğunuz zaman, 280 milyon gibi bir rakam harcamak zorundasınız. Anten A.Ş.`nin işleteceği ilave 5-6 multipleksi de koyduğunuz zaman, 300 milyon Avro gibi bir rakam; yani o yatırımı yapmak zorundasınız. O yatırımı koyduğunuz zaman, çok büyük bir miktara tekabül ediyor; yani sizin altyapıya 600 milyon Avro civarında para harcamanız gerekir.

İSMET ERGİN (RATEM Yönetim Kurulu Üyesi)- Dolayısıyla bu kadar karşı çıkmayın Anten A.Ş.`ye. Anten A.Ş. ya da adına ne dersiniz deyin, böyle bir oluşumun olması lazım. TRT`nin tarafsızlığından, özerkliğinden memnun musunuz? TRT de bir ulusal kanal, Kanal D ve NTV de bir ulusal kanal. Kanal D, NTV 500 kişiyle, TRT`nin 10 bin kişiyle yaptığı işi yapıyor.

OTURUM BAŞKANI- Buyurun.

FATİH EROĞLU (HABER-SEN Yönetim Kurulu Üyesi)- 90'lı yıllarda ilk özel televizyonlar çıktığında, TRT`nin vericileri TRT`den kopartıldı, PTT`ye bağlandı. O dönemde amaç neydi; özel televizyonlar palazlansın diye, TRT`nin altyapısını, TRT`nin birtakım varlıklarını özel televizyonların kullanımına açmak. Şimdi de benzer bir süreç yaşıyoruz aslında. Şimdi de bir dönüşüm var, karasal sayısala dönüşüm var

ve burada da yine TRT'nin altyapısı, TRT'nin vericileri birtakım özel televizyonlar tarafından -artık adına yağma mı dersiniz, ne dersiniz deyin- kullanımına açılmaya çalışılıyor.

Bir kere şunu koyalım: Yayıncılıkta verici ayağı çok önemli. Yaptığınız yayının halka ulaşmadığı noktada bir anlamı yok. Bunu yaparken de, bunu hangi gücün yönettiğine iyi bakmak lazım. Bize göre, bu bir kamusal hizmettir. "Paran kadar yayın" diyemeyeceğimiz bir şey bu. Yani para ödemedi yayınların halka ulaştırılması gerekir ve bu, ancak kamu hizmeti mantığıyla kamu eliyle yapılabilecek bir hizmettir. Doğasında kâr olmaksızın yaşama şansı olmayan özel şirketlere bu alanı terk ederseniz, onlar her şeyi yaparlar, kâr için her şeyi yaparlar. Bir kere bunu bilmek gerekiyor ve böylesine bir gücün, kâr için her şeyi yapabilecek özel sektöre terk edilemeyeceğini kabul etmemiz gerekiyor. Böyle bir gücün yarın öbür gün bir yayın grubunun eline geçtiğini düşünün. Bakın, televizyonlar alınıp satılabilen şeyler. 5 tane televizyonun aynı grubun eline geçtiğini düşünün. Böyle bir şey olabilir mi?

TRT, bununla ilgili gerek altyapı, gerek personel donanımına sahiptir. Şu anda da zaten TRT vericilerinde birtakım GSM operatörleri baz istasyonları kurmaktadır, TRT'ye para ödemektedir, bir anlamda hizmet alımı şeklinde. TRT, bu hizmeti zaten veriyor şu anda, bundan böyle de verebilir. Değişen bir şey yok. Burada mesele TRT'nin yağmalanmasıdır, TRT'nin vericilerinin yağmaya açılmasıdır. Biz bunu kabul etmiyoruz asla ve bu hizmetin TRT eliyle özel televizyonlara hizmet satma şeklinde verilebileceğini düşünüyoruz. Başka da bir yolu yoktur zaten.

OTURUM BAŞKANI- Teşekkür ederim.

Buyurun.

NUSRET GERÇEK (EMO İstanbul Şubesi)- Benim de hem bir katkı, hem de itirazım var. Bakınız, bu ülkede, Avrupa Birliği müktesebatı adı altında, sonu K ile biten kurullar oluştu, değil mi? Bunları biz Avrupa'dan örnek aldık. Bu kurulların Avrupa'daki örnekleri, tıpkı geçmişte bizde yargıda olduğu gibi, özerk kurullar; yani devlet, vatandaş ya da kamu, ticaretle uğraşanlar, yani taraflar arasında tarafsızca davranabilen kurullar. Türkiye'de kurulmadan önce, yine bizim Odamız olsun, başka kurumlar olsun bu konuda paneller düzenlediler. Bunu savundular bazıları, "Bunlar tarafsız kurullar olacak" şeklinde. Bizde şimdi yargı ne hale geldi? Bu kurullar kurulurken, hükümetin icra organları olarak kuruldu. Bu kurulların hepsinde kim atıyor bunların yöneticilerini; hükümet.

SALONDAN- Meclis seçiyor.

NUSRET GERÇEK- Özerk değil bu kurullar. Avrupa'daki örneğine benzeterek yapmaya çalıştılar, ama öyle yapmadılar. Burada sahtekârlık yaptılar, yutturdular Avrupa Birliğine güya; ama Avrupa Birliğinin de işine geldi.

Özgür Bey'in, "Orada BTK'nın kabahati yok" demesinden onun için söz ettim. BTK, halkı aldatıyor, açık açık yalan söylüyor, yayınlarında da yapıyor bunu açıkça. Mahkemeleşelim. Ben onlara "Yalancı" diyorum. Yayınlarında da bu sahtekârlığı yapıyorlar.

OTURUM BAŞKANI- Buyurun.

BABACAN TAŞDEMİR (ODTÜ Medya ve Kültürel Çalışmalar Anabilim Dalı)- Tabii, her sunumun bir süresi var; bir şeylere değindiğiniz zaman, bunu sunumda etraflıca ele almak zor olabilir. Ama madem açtınız, ben de şunu söyleyeyim: Avrupa Birliğindeki bütün kamu politikası alanlarında ne yapılıyor, hepsini bilemem; ama medya politikası alanında ne yapıldığını bildiğim kadarıyla söyleyeyim. Komisyonun önerisi Parlamentaoya geliyor, Parlamentaoda ve Bakanlar Konseyinde konuşuluyor. Onların tutanaklarına baktığınız zaman görüyorsunuz ki, zaten en başta konulmuş birtakım fikirler birtakım filtrelerden geçiriliyormuş gibi görünüyor; ama hayır. Biraz üstü yaldızlanıyor, çekici hale getiriliyor, uzun bir süreç oluyor. Parlamentaoda zaten en başta çıkarılması istenen şekilde kararlar yine çıkıyor. İtirazı olanlar bu itirazını yapıyor; ama sonuçta Parlamentaoda eğilim ne yöndeysse, genel süreçte de o şekilde. Acaba Avrupa Birliğine biraz yakından baksak bizdeki gibi bir sürecin işlediğini görür müyüz; bence görürüz.

DURSUN GÜLERYÜZ (RATEM Yönetim Kurulu Başkanı)- Ben bu noktada Babacan hocamabir katkıda bulunabilirim. Bir-iki eleştirim de olacak. Avrupa Parlamentosunda RATEM olarak bir toplantı düzenledik. Brüksel'de düzenlediğimiz toplantıya, özellikle Sınır Ötesi Yönergeyle ilgili tasarı metnini oluşturanlar, Parla mentonun Dostluk Grubu Başkanı ve diğer parlamenterler katıldı. Orada da çok detaylı bir şekilde bu konuları tartıştık, bizim kanunumuzun hemen sonrasında, uygulama zorunluluklarıyla ilgili. Avrupa Sınır Ötesi Yönergesine Avrupalılar şu anda çok sahip çıkıyorlar. Biliyorsunuz, önceden Amerikalıların daha çok reklam uygulamaları ve ticari konularda serbestisi vardı, Avrupa daha sınırlayıcı bir anlayışa sahipti; ama son Yönergeyle bunların önü açıldı, çünkü gerçekten de maliyeti çok yüksek bir iş bu. Bunların kamu kaynaklarından karşılanması mümkün değil artık. Avrupa'da da öyle. O zaman, bu reklamların önü açılmazsa, bu defa kamuya yüklenecek, yani halktan abonelik yoluyla vesaire maliyetlerin toparlanmasına çalışılacak. Bu da çok arzu edilmediği için, serbesti yanlısı şeyler gelmeye başladı.

Hocamın söylediği çok doğru, Avrupa Parlamentosunun da yaklaşımı artık bu

şekilde. Bu anlamda, aslında bizim kanunda ilgili bütün bölümler tamamen tercüme, yani kendimiz yazmadık. Bugün eleştirdiğimiz birçok şeyi aslında Sınır Ötesi Yayın Yönergesinden almış durumdayız. Biz de bunu müşahede ettik. Avrupa Parlamentosu, “Olmaz, siz bu kadar ileri gitmeyin, şunları biraz sınırlayın. Çok Amerikanlaştınız” diyecekler zannediyorduk. Oysa onlar, “Gelin, yeni neler yapabiliriz diye beraber konuşalım” modunda görünüyor.

OTURUM BAŞKANI- Teşekkür ediyoruz.

Buyurun.

HÜSEYİN ÖZGÜN (Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Uzmanı)- Aslında isterdim ki, Muhsin Bey burada olsa, bazı şeylere cevap verseydi; ama ben önemli gördüğüm birkaç şeye cevap vermek istiyorum. Birincisi, Osman Köse Bey’in ifade ettiği, Yasada 2 yıl içinde frekans ihalelerinin yapılması gerekirdi, ama 2 yıl geçti. Bildiğiniz gibi, 3984 sayılı Yasanın emriydi ihalenin yapılması. Yıllar geçti, onlarca yıl geçti ve yapılamadı. Gerçekten ihalenin yapılmasını istiyorsak -buradaki topluluğun böyle bir isteğinin olduğunu düşünüyorum- o zaman biz bunu isteyelim. Devlet, hukuk içinde çalışmak zorunda olduğundan maalesef yavaş çalışan bir mekanizma. Bu böyle. Sırf bu 2 yıl meselesinden dolayı yeni bir yasanın çıkması gerçekten ipe un sermektir.

İkinci konu, DVB-T2 alıcılarının piyasada olmaması. Buna katılıyorum. Biz de özellikle Anten A.Ş. ile piyasadaki yayınları incelemek için, test yayınlarını incelemek için katıldık. Özellikle büyük marketlerde bunların olmadığını, olsabilesatıcıların haberinin olmadığını gördük. Bu konuda aslında biz, sayısal frekans planlama çalışmalarına 2011’de başladığımızda, bununla ilgili süreci hemen başlattık. Gerçekten çok hızlı bir şekilde, özellikle sektörden yerli üreticilerin bu işin içine girmesini önemsedik, onların fikirlerini aldık, katkılarını aldık ve hemen TSE standardı haline getirilmesini sağladık. Bu noktada, her zaman önümüzü açtığını düşündüğümüz AB bu defa önümüzü tıkadı. Çünkü AB’nin çoğu ülkesinde, alıcılarda yayın standardı koymuşlar ve bunun test laboratuvarlarında test edilmesini sağlamışlar. Türkiye’deki üretici firmalar onlara alıcı satarken, set-top-box satarken, onlar bu testleri yapıyorlar. Ama AB’ye uyma adına Bakanlık bürokratları bizi engelledi ve bunu bir türlü aşamadık. Bunu aşma çalışmalarının içindeyiz. Bu olduktan sonra test laboratuvarı kurulacak ve izleyicilerin en azından teknik olarak daha kaliteli cihaza erişebilmeleri açısından bunun sağlanacağını düşünüyorum. Bununla ilgili çalışmaları yaptık. Ama sonuç itibarıyla tamamen RTÜK’ten kaynaklanan bir konu olmadığını ifade etmek istiyorum.

Tabii, sizler sivil toplum örgütlerisiniz. Ben de EMO’nun üyesiyim. Burada aslında bizlere de düşen şeyler var. EMO bilmiyor mu bizim 2011’de frekans ihale sürecini

başlattığımızı, daha doğrusu planlama çalışmalarımızı? Bunlarla ilgili gerekiyorsa yeterince bilgi de alınır, koordine de yapılabilir. Topluma sizler duyurun. Bu konuda önünüzde hiçbir engel yok. Mesela en azından TRT'yi kullanabilirsiniz, TRT'de yapılabilir bu.

Set-top-box'ların sübvansiyonu konusuna gelince, set-top-box'ların sübvansiyonu konusu gerçekten doğru bir yaklaşım olabilir. Avrupa ülkelerinde bunun standartları konulmuş. Tamamını vermese bile belirli bir kısmını veriyor. Ama şahsi olarak söylüyorum, RTÜK görüşü değildir bu: Anten A.Ş. tarafının sübvansiyon edilmesini çok mantıklı bulmuyorum. Çünkü şimdiye kadar bütün ulusal yayıncılar kendi şebekelerini oluşturdular, yani bunu yapabilen bir yapı var aslında. Her bir dağın tepesine gidip sistemlerini kurdular. Artık bu yatırımları 16'da 1'e filan düşürüyorsunuz. Sayısalda, 33 tane olacaksa 33'te 1'e, TRT'yi katarsanız 54'te 1'e düşürüyorsunuz. Bu sübvansiyon olacaksa, daha çok toplum yönünde, izleyiciler için olmasında fayda var diye düşünüyorum. Bu RTÜK görüşü değil.

Bir diğer konu da ürün yerleştirme. Doğrudur, aslında ürün yerleştirmede, başta ürün yerleştirme olduğunu belirtiyor, bir de sonunda belirtiyor. Bu aradaki sürede, gerçekten bu ürün yerleştirme midir, değil midir, belli değil. Bunu sizin anlamamız lazım. Bunu anlayabilmeniz için de, başında da seyreteniz lazım, sonunda da seyreteniz lazım. Bu konuyu sivil toplum örgütü olarak lütfen RTÜK'e yazın.

Cihaz endüstrisinin Türkiye'de çok iyi olmadığını söylediniz; ama alıcı cihazı endüstrisinde, özellikle alıcı bazında Türkiye iyi. Avrupa'ya bu konuda bayağı ihracatımız var. Onun için, yerli üretimin de desteklenmesi adına, bu çalışmalarda EMO'nun gerekirse devreye girmesini ben de istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

OTURUM BAŞKANI- Biz de teşekkür ederiz.

Sanırım, salondan başka bir soru yok.

Bence çok verimli bir toplantı oldu. Paydaşların kendi arasındaki iletişiminin sağlanması açısından olsun, burada çıkan tartışmalar açısından olsun çok verimli oldu.

Katılımlarınız için çok teşekkürler.

